EXPLORA EL TEU BARRI

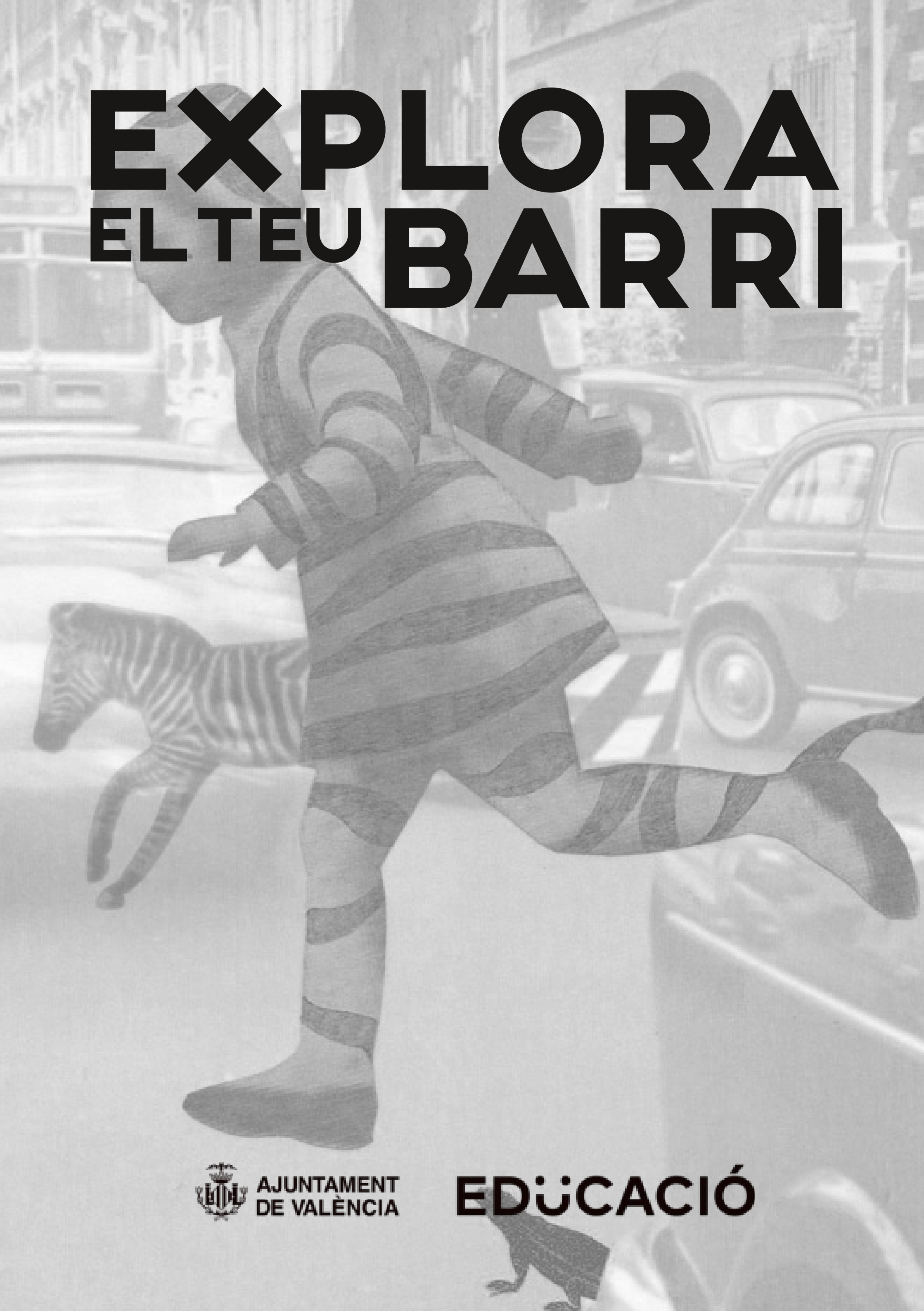

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Un projecte on han intervingut:
ALBA OLLER
TERESA MATA
ELISA M. MATALLÍN
SUSANA MONTEAGUDO
LAURA PASTOR
DIMITRIOS TZIKOPOULOS
ANA SÁNCHEZ
MIRIAM FERRER
ANNA ESCRIG
ENRIQUE ARENAS
MARC BRELL
MICAELA MAISA

www.compensemcultura.org

@compensemcultura

compensemcultura@gmail.com

EXPLORAR ELS BARRIS

Coneixem el barri on vivim? Com interactuem amb ell? Quins vincles establim amb l'espai, les institucions, els establiments i la gent que l'habita? Podríem crear un mapa propi amb tots aquests elements?

Aquest projecte ha buscat generar sinergies, connexions i correspondències entre els diferents recursos humans i culturals dels barris que hi han participat mitjançant un procés de mediació que treballa des de l'art, el joc i la participació ciutadana de menudes i majors.

Es tracta d'un procés participatiu amb l'objectiu de generar una cartografia dels barris que puga reflectir les subjectivitats dels recursos existents des del punt de vista de la xicalla que els habita. La proposta busca promoure que hi haja més cohesió dels teixits socials per mitjà dels recursos educatius que ens proposen els espais i coneixements de cada barri. Entenem la ciutat com un espai que educa i volem visibilitzar com és aquest espai per a les persones menudes i joves que s'eduquen als barris, en l'entorn informal de l'educació on aprendre és inevitable, efímer, simbòlic i, moltes vegades, inconscient.

Des d'un punt de vista més concret, l'objectiu de generar aquesta cartografia ens permet conéixer, ampliar i visibilitzar les possibilitats culturals dels barris incloent-hi els recursos culturals i institucionals, però també la vida que generen les associacions, els negocis, els espais buits, tots aquells que tenen un ús diferent al que es proposa. Una part molt important d'aquestes cartografies és incloure'n les persones en la representació, que habitualment en queden excloses en els mapes. Les accions proposades han anat en busca d'aquelles persones que fan el barri, aquelles que coneixem i són importants per a nosaltres i aquelles que hem conegut per a descobrir-ne noves visions.

PER QUÈ CARTOGRAFIES?

Fer un mapa del barri propi ens convida a reflexionar-hi: per on passem habitualment, quins llocs ens agraden més, a quin parc anem de vesprada... Però els mapes, com a representacions de la realitat, no representen la realitat de totes les persones. Deixen molta informació fora, de manera intencionada o en un intent d'objectivitat. Coses tan importants com ara qui viu al barri, quines emocions ens provoquen uns llocs i altres, on és el cantó on queda la gent, quina és la part bona del parc on corre l'aire... I, sobretot, queden fora tots els usos dels espais que no estan catalogats en els mapes: els descampats que són per a passejar al gos són diferents dels que utilitzen els joves, eixe monument que és molt divertit per a jugar, el parc que és de les menudes i el que és de les no tan menudes... Sobretot, en els mapes no apareixen mai persones. I, aleshores, qui hi viu?

Mitjançant aquest procés de creació de les cartografies de cada barri, busquem reflexionar sobre l'espai que habitem des d'un punt de vista sociocultural, per mitjà de processos de descobriment, valoració i acció en l'espai propi, de manera que aprofitem, així, els coneixements de les persones que hi participen, com del veïnat, posant al centre els usos i sabers quotidians i donant-los valor posant-los al mapa.

El procés de creació consisteix a conéixer la realitat cultural de cada barri unint aquells recursos culturals, institucionals i públics ja marcats generalment en diferents mapes amb aquells altres que habitualment són invisibles: espais de reunió informals, locals de les associacions, activitats culturals improvisades, assemblees i grups d'afinitat; comerços que esdevenen llocs de trobada i aprenentatge, i espais de pas habituals que conformen el teixit del barri. I, sobretot, els recursos humans que habiten els espais i que queden fora de les representacions.

PRELIMINARS

PRIMERA EXPLORACIÓ

La proposta parteix d'un estudi previ dels centres educatius per districtes. Aquest mapatge de la ciutat ens va permetre conéixer a simple vista els recursos culturals i educatius que ofereix cada barri. Aquest estudi inclou una cartografia inicial dels recursos culturals del territori, tenint en compte el mapatge que ja existia i que va elaborar l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de València, disponible en la web cultural.valencia.es.

Per mitjà de la creació d'un mapa col·lectiu en el qual el grup motor va anar incloent diferents espais coneguts i recomanats que semblava que podien possibilitar aprenentatges i descobriments a la ciutat, hi vam poder marcar ja diferents categories: centres educatius, recursos institucionals, recursos espacials, recursos humans.

Centres educatius: llista i ubicació dels diferents centres educatius públics, concertats o privats.

Recursos institucionals: recursos que impliquen serveis públics o privats d'institucions: museus, biblioteques, centres culturals, teatres, centres juvenils...

Recursos espacials: recursos relacionats amb espais exteriors o interiors que tenen interés per l'ús que en fa el veïnat: descampats, parcs, monuments, jardins, places...

Recursos humans: totes aquelles persones que, de manera individual o col·lectiva, habiten els barris i aporten els seus coneixements i maneres de mirar o actuar. També hi estan inclosos els comerços, ja que moltes vegades són les persones que hi estan darrere les que donen vida a aquests espais.

BLOQUE 1
Añadir capa
Compartir
CIUTAT VELLA
Estilo de descripción
ESPACIAL
INSTITUCIONAL
HUMANO
ESCUELA
Otro / sin valor
EIXAMPLE
BENIMACLET
LA ZAIDIA
TRINITAT
JAUME ROIG
EXTRAMURS
CIUTAT VELLA
MESTALLA
ESCUELA

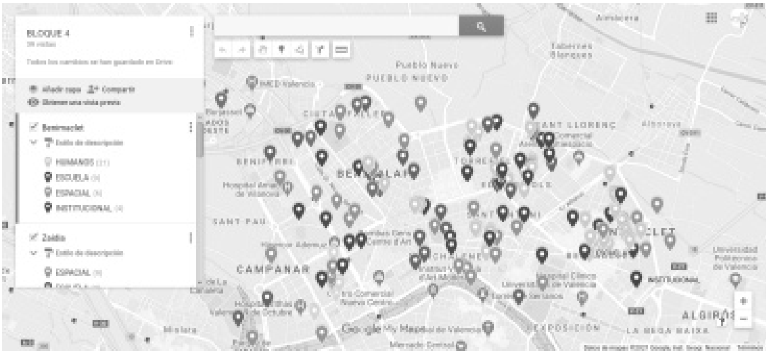
BLOQUE 4
Añadir capa
Compartir
Benimaclet
Estilo de descripción
HUMANOS
ESCUELA
ESPACIAL
INSTITUCIONAL
Zaidia
Estilo de descripción
ESPACIAL
Pueblo Nuevo
PUEBLO NUEVO
SANT LLORENÇ
BENICALAP
SANT PAU
CAMPANAR
ALGIRÓS
LA BEGA BAIXA
INSTITUCIONAL

L'EQUIP ES PREPARA

Abans de començar a treballar als barris, el grup motor va fer una formació a les persones que formarien part de l'equip que va activar el projecte a cada barri. L'objectiu d'aquesta era compartir les bases pedagògiques i teòriques del projecte amb les mediadores. Igual que amb el veïnat de cada barri, la formació busca aprofitar tots els coneixements i les expe-riències informals de viure a la ciutat de les mediadores.

Per això, es planteja una formació teòrica sobre coneixements bàsics del eixos del projecte: el joc, la mediació cultural i la geografia de la percepció. Pensem que la formació forma part de la fase inicial del projecte i, per tant, el vessant pràctic de la formació ja és part de la preparació de les activacions a cada barri.

El fil conductor de la formació són els blocs de les activitats plantejades en el projecte. D'aquesta manera, les mediadores poden reproduir les formes del projecte en la mateixa formació i viure el mateix recorregut que posteriorment experimentaran les persones que hi participen. Les sessions plantejades estan dividides segons els objectius en una part teòrica, una pràctica i una proposta a desenvolupar de manera autònoma.

Bloc 1: Exploració

Objectius i continguts: Presentació del projecte // Iniciació en la geografia de la percepció // Les eines performatives i narratives com a element motivador del grup // El rol d'obser-vador participant: observació i registre de les experiències.

SESSIÓ 1: Presentació del projecte
Inicia de la formació posant l'alumnat en el rol en el qual es trobaran les persones que hi participen en cada barri. Es presenta la narrativa que funcionarà com a fil conductor per part del grup motor.
Continguts. Les eines performatives i narratives com a element motivador del grup // Presentació de les bases metodològiques del projecte. Mitjançant pràctica i textos.
Pràctica. Elaborar personatges propis segons les característiques de cada barri i plantejar diferents maneres d'activació del grup segons les habilitats personals i els coneixements previs.

SESSIÓ 2: La geografia de la percepció
Iniciació des de la reflexió de replantejar-se com descriu la geografia els nostres barris. Quins aspectes descriuen els mapes? Representen la realitat que vivim? Quines altres maneres hi ha de cartografiar els espais?
Continguts. Lectura de textos sobre geografia de la percepció i presentació de referents sobre aquest tema // El rol d'observador participant: observació i registre de les experiències // Introducció a les tècniques d'observació participant i mètodes de registre, especialment el diari de camp // Indicadors d'observació. Observació del territori des de les experiències i vivències de les persones que l'habiten, posant especial atenció en els aspectes subjectius i els coneixements informals que genera la vida de barri.
Pràctica. Elaborar un mapatge amb Google Maps per equips en què s'assenyalen recursos humans, institucionals i espacials. Els mapes de la ciutat es poden completar conjuntament.
Iniciar individualment del diari de camp, diferents tècniques artístiques segons els interessos personals.

SESSIÓ 3: Materials i metodologies del projecte
Presentació de les sessions que s'han de dur a terme des de l'experimentació. La cartografia des d'allò quotidià, propostes d'activació en els grups segons l'edat.
Continguts. Materials propis del projecte: kit d'exploració, possibles materials de representació de les cartografies // Maneres de representació des de l'art i la cartografia.
Pràctica. Elaborar, de manera individual o en grup, una deriva tenint en compte els recorreguts personals. Presentar cada grup o recorregut en els formats que es proposen en les activitats (guix, construccions en cartró, aplicacions informàtiques, etc.).

Bloc 2: Vinculació

Objectius i continguts: La ciutat com a espai pedagògic // El rol d'observador participant: observació i registre de les experiències // Propostes i referents sobre la geografia radical

SESSIÓ 1: La ciutat com a espai pedagògic
Presentació de les eines proposades per vincular-les amb altres agents del barri. Cerca de possibles espais i persones que acompanyen el procés.
Continguts. Lectura de textos sobre la ciutat i els espais per a la infància // Propostes i referents sobre la geografia radical // Presentació de projectes similars, reflexió sobre el paper de les persones en les cartografies i la importància d'incloure les subjectivitats des d'un territori polític.
Pràctica. Utilitzar l'aplicació My tracks per a generar en el moment una ruta sobre un recorregut.

SESSIÓ 2: El rol d'observador participant: observació i registre de les experiències
Atenció especial en aquells espais i dinàmiques que no es marquen tradicionalment en els mapes i que naixen del coneixement comú de les persones que habiten el territori.
Continguts. Observació dels aspectes espacials i humans rellevants per al grup, els temes que els interessen i els problemes per a adaptar les futures fases. // Observació de les problemàtiques possibles sobre els espais de la ciutat buscant la participació dels menors. // Introducció a la manera de categorització de les experiències d'acord amb categories prèvies amb la utilització d'etiquetes.
Pràctica. Compartir les primeres reflexions sobre els barris que han de treballar les mediadores amb els diaris de camp.

Bloc 3: Reflexió

En aquest bloc, seguint amb el paral·lelisme entre la formació i les activitats que s'hi plantegen, es reuneixen per grups en què es debat sobre el que s'ha après, es comparteixen els recursos i es reflexiona sobre els processos que s'hi proposen. Aquestes sessions de reflexió es duran a terme tant durant el primer període de formació com durant el període d'implantació, amb l'objectiu d'acompanyar les reflexions i el registre de cada grup de mediadores.

Bloc 4: Acció i mostra

Objectius i continguts: Les accions artístiques com a manera de participació ciutadana. // Possibles formes i tècniques de representació de les cartografies. // El rol de mediadora en la participació veïnal.

SESSIÓ 1: Les accions artístiques com a forma de participació ciutadana.
Presentació de possibles referents relacionats amb l'acció col·lectiva en el territori mitjançant disciplines artístiques.
Pràctica. Acompanyar els grups en el disseny de les accions de cada barri..

SESSIÓ 2: Possibles formes i tècniques de representació de les cartografies
Mostra de diferents formats i tècniques de representació de les cartografies, possibilitats d'adaptació a la realitat de cada territori.
Pràctica. Buscar referents i presentar la proposta per grups.

SESSIÓ 3: El rol de mediador en la participació veïnal
Les possibilitats i potencialitats del rol de mediador per afavorir-hi la participació veïnal, anotacions per a activar la relació entre diferents agents del barri: institucionals, veïnals, personals...
Pràctica. Buscar i registrar els possibles agents culturals de cada barri. Preparar la mostra.

FASE	ACTIVITATS
PRELIMINAR	Generar, per equips de barri, un mapa de recursos basat en la primera capa proposada per l'equip motor. Formació de les persones mediadores basada en la geografia de la percepció, la mediació cultural i els pressupostos pedagògics del projecte.
EXPLORACIÓ	1. Generem expectatives
	2. Traçats
	3. Mapa 3D
	4. Derives
	5. Els nostres espais
	6. El nostre mapa
	En paral·lel: Fitxes qui és qui?
VINCULACIÓ	7. Passegem pel barri amb la mirada d'una altra persona
	8. Visita amb profunditat
	9. Entrevistem veïnes

OBJECTIUS	OBSERVACIÓ I REGISTRE
Conéixer els recursos espacials, institucionals i humans de cada barri on es durà a terme el projecte, basant-nos en el coneixement, l'experiència i la vivència de les persones mediadores.	Observar el territori des de les experiències i vivències de les persones que l'habiten, posant atenció especial en els aspectes subjectius i coneixements informals que genera la vida de barri.
Generar una cartografia del barri basada en les vivències i els recorreguts de la vida quotidiana de les persones participants. Establir relacions entre el grup, moments de contacte i cohesió. Donar valor als coneixements basats en la vivència. Conéixer espais nous en el barri per mitjà d'iguals, fomentant un aprenentatge horitzontal.	Conéixer els espais rellevants per al grup des de l'experiència. Posar especial atenció a aquells espais i dinàmiques que no estiguen marcats tradicionalment en els mapes que naixen del coneixement comú de les persones que habiten el territori. Observar els aspectes espacials i humans rellevants per al grup, els temes d'interés i les problemàtiques per a adaptar-hi les futures fases.
Ampliar les possibles maneres de viure el barri des de diferents perspectives. Conéixer recursos nous per mitjà a través de la vivència. Fomentar la valoració del patrimoni cultural pròxim. Reflexionar sobre els espais de la ciutat i la relació que tenen amb les persones.	Observar les possibles problemàtiques sobre els espais de la ciutat i la participació dels menors. Recollir les impressions i reflexions del grup respecte a les noves aportacions.

FASE	ACTIVITATS
REFLEXIÓ	10. Completem el mapa
	11. Postals
	12. Revisió dels registres
ACCIÓ	13. Accions de reclama
	14. Accions d'assenyalament i visibilització
	15. Accions de proposta de millora
MOSTRA	16. Preparació de la mostra
	17. Mostra

OBJECTIUS	OBSERVACIÓ I REGISTRE
Conéixer les relacions entre les diferents persones que habiten el barri. Valorar els recursos patrimonials del barri, segons els recursos espacials, institucionals i humans que hi haja.	Possibles vincles amb el barri Problemàtiques i reivindicacions del grup respecte a l'espai públic
Visibilitzar les problemàtiques derivades de viure la ciutat durant la infància. Donar a conéixer aquells coneixements adquirits des de la subjectivitat, valorant-ne l'experiència.	Possibles temes rellevants, interessos i imaginari comú sobre el barri Problemàtiques i reivindicacions del grup respecte a l'espai públic
Decidir grupalment el format de presentació del coneixement adquirit. Dur a terme una cartografia del barri basada en la percepció. Visibilitzar els recursos patrimonials del barri basant-nos en la subjectivitat i la diversitat.	Possibles formats per a la cartografia en relació amb la identitat del barri
Mostrar al conjunt del veïnat el treball que han dut a terme els equips.	

FASE	ACTIVITATS
AVALUACIÓ I DEVOLUCIÓ	Fanzine Vídeo resum de les mostres Mapa interactiu de cada barri Registre del procés en el web del projecte Registre del procés en xarxes socials

OBJECTIUS	OBSERVACIÓ I REGISTRE
Reflexió conjunta del projecte per barris Avaluació de les accions que s'hi ha dut a terme Devolució als centres escolars i agents del barri del procés Visibilització de les cartografies i reflexions, així com de les problemàtiques que s'hi observen Compartició del procés pedagògic amb altres agents per poder ampliar-ne la difusió Generació d'un material que puga ser d'utilitat per a dur a terme el procés per part d'agents socials i educatius de cada barri.	

SITUAR-NOS ALS BARRIS

L'objectiu de crear la cartografia és comú a tots els barris, però les maneres de dur-la a terme i, fins i tot, de representar-la varien segons les realitats de cada territori. El projecte es basa en un aprenentatge situat i en metodologies participatives que ens permeten generar un procés d'aprenentatge horitzontal on el grup és el centre, de manera que es valoren com a coneixement principal del procés les vivències i experiències del grup.

La proposta es basa en diferents fases relacionades amb diferents moments: un primer moment d'observació i diagnosis en la fase d'exploració, moments d'intervenció i acció intercalats amb moments de reflexió en les fases de vinculació i acció i, per últim, moments de visibilització i avaluació per finalitzar i tancar els processos.

El projecte vol adequar-se a la realitat de cada barri, de manera que es proposa un marc comú per a tots els barris mitjançant les fases i els objectius, però les activitats varien segons el context. L'estructura plantejada funciona en forma d'espiral, seguint un procés d'observació i acció que ens permet situar el coneixement i l'aprenentatge de manera participativa. En aquest sentit, el que es pretén és generar una progressió.

Exploració: el teu barri

La fase d'exploració conté activitats més tancades amb objectius comuns a tots els barris. En aquesta fase es plantegen maneres de conéixer la realitat de cada barri i els participants. Les activitats estan dissenyades per a poder observar els espais i recursos que ha valorat el grup així com les persones que coneixen i la xarxa que tenen als carrers que habiten. En aquesta fase acabem amb una informació comuna: una cartografia subjectiva del barri amb els espais més rellevants que ha viscut la xicalla, in-

cloent-hi informació nova com els recursos humans, les sensacions i els sentiments que ens provoquen els espais habitats.

Vinculació: el barri vist per altres

La fase de vinculació proposa tres maneres de conéixer el barri des d'altres mirades. Ací volem ampliar la visió del barri del grup i conéixer recursos culturals nous. En aquestes propostes es plantegen possibles maneres de fer-ho i objectius, així com aspectes a observar que ens ajudaran en les fases següents, però caldrà adaptar les propostes a cada realitat. Potser en un barri decidim visitar un museu que no estava en el mapa, i en un altre fem una ruta amb una veïna que hi va nàixer i ens conta com ha canviat el barri... O potser ho fem tot.

Reflexió: què passa al barri?

La fase de reflexió ens permet parar i reubicar els aprenentatges i les experiències que ha viscut el grup. Les propostes que s'han plantejat busquen introduir una visió crítica sobre els barris que habitem: Què ens agrada? Què ens agradaria canviar? Les activitats ajuden aquestes reflexions i després seran una gran ajuda per plantejar-hi possibles accions. En aquest punt és important deixar el temps necessari i fer una escolta activa de les idees. Les persones adultes tenim molt clar, a vegades, quins podrien ser els problemes d'un barri, però no sempre coincideixen amb els que viu la xicalla.

Acció: mireu el barri!

La fase d'acció és la més oberta. Hem arribat fins ací observant, proposant i fent una diagnosi de com viu la xicalla el barri. Ara és el moment d'actuar per visibilitzar aquests aprenentatges, experiències i sentiments. S'hi proposen maneres diferents de visibilitzar des de l'art, l'activisme, les propostes culturals ciutadanes; mitjançant referents d'altres experiències que ens puguen ajudar a imaginar-ne les possibilitats. Així mateix, serà molt important adaptar-se realment a les reflexions que s'han percebut anteriorment i esperar a observar per pensar què hi

farem. En primer lloc hem de saber què volem dir i a qui per pensar com ho direm.

Mostra: així és el barri per a nosaltres

Finalment, els processos participatius esperen compartir els coneixements i les experiències amb l'objectiu de generar-ne un de comú. Aquest és el moment de mostrar el barri com el viu la xicalla, com és per al grup, i quines coses han contar al respecte. Cada mostra tindrà un caràcter diferent segons la identitat de cada barri.

REGISTRAR EL PROCÉS

Com que es tracta d'un procés centrat en la diversitat als barris de la ciutat, és especialment important poder adaptar les propostes a la realitat de cada grup i cada barri. Per això, es va dur a terme un procés de registre que ens permetera reflectir i compartir les derivacions de cada realitat.

> Categorització de les anotacions comunes. S'hi van establir cinc categories prèvies per marcar les anotacions dels diaris i les imatges de registre de les experiències. Les categories són experiències, llocs, persones, reflexions i propostes. A banda, es marcava el barri on es treballava i es podien afegir codis emergents nous. Aquestes categories es reflectien tant en les anotacions del diari com ara en un compte d'Instagram, on podíem compartir el procés.

Per poder registrar el procés d'investigació i acció en cada barri, s'han dut a terme diferents eines:

El diari de camp: cada mediadora duia un diari en què anotava les reflexions de les sessions, però també on preparar les properes. Cada persona ha elaborat el diari en el format amb el qual s'han sentit més cò-

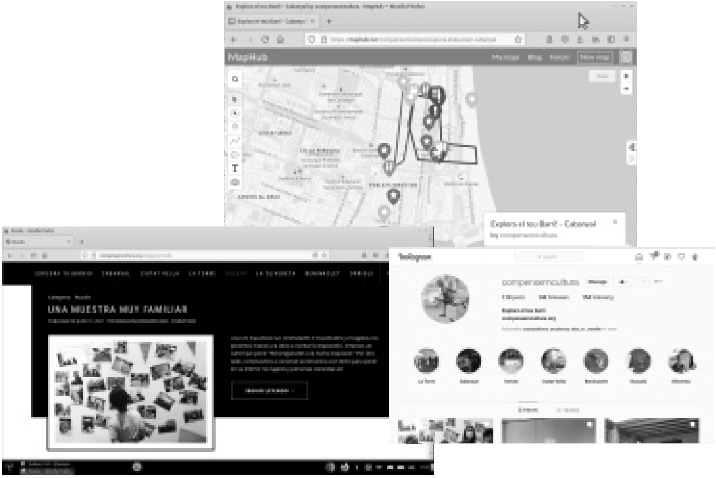

moda, amb esquemes, textos, dibuixos, fotografies, etc., i basant-se en els objectius d'observació proposats en les diferents fases i completant amb les experiències i pensaments personals.

Xarxes socials: el dia a dia del projecte es compartia mitjançant imatges, textos curts i citacions literals en Instagram, amb el compte @compensemcultura, en què es marcaven amb el coixinet (#) les categories establertes. D'aquesta manera, es poden veure les entrades relatives a un barri o agrupades per categories.

Continguts en el web: un primer filtre de la informació recopilada es mostra en entrades en la pàgina web del projecte; s'hi resumeixen els aprenentatges, les reflexions i les experiències viscudes en cada barri setmanalment, al final de cada fase, etc., agrupades per barri i amb un format més formal que en les xarxes.

Mapa interactiu: les cartografies que s'han dut a terme en cada barri s'han passat a un format comú on es poden veure els espais que hi consideren propis, els espais que han conegut al llarg del procés, les accions que hi han dut a terme i les persones que habiten el mapa. Aquesta informació es mostra mitjançant textos, imatges, vídeos i àudios recopilats durant el procés, dels quals es fa una selecció que puga mostrar els aspectes més rellevants del procés.

QUI HI HA PARTICIPAT?

El projecte s'ha dut a terme en un total de huit grups dividits en set barris, encara que s'hi van apuntar moltes més persones. Per poder triar els grups participants, es va tindre en compte l'edat de les persones inscrites en cada barri per generar grups d'edat homogenis (3-6 anys, 6-12 anys, 12-18 anys), la possibilitat d'assistir-hi en l'horari marcat, que hi haguera varietat als barris participants i es va prioritzar que es participara des de barris diferents, així com en barris on l'oferta cultural és més reduïda habitualment o aquesta té poca visibilitat. Els grups els conformen entre huit i dotze persones.

QUI ENS HI HA INSPIRAT?

Completando Territorios.

Reconstruyendo la ciudad.

Històries 3.

Barrios Creando, Creando Barrios.

Instrucciones para pasear por un país de Los Bárbaros.

Mapear como estrategia educativa.

El Hueco.

Reconstruyendo la ciudad de Media-Lab Prado.

"Què passa ací".

Cartografías sensibles Parroquia de Vincios y la Serra do Galiñeir.

INSTRUCCIONS D'ÚS

* Aquestes propostes d'activitats estan basades en les fases proposades del projecte, és important tindre presents els objectius de cadascuna. Si l'activitat et serveix per a aconseguir els objectius amb el teu grup, utilitza-la, però, si no, no la gastes.

* Res del que s'hi planteja ha d'utilitzar-se com una recepta. El que és important són els objectius de cada activitat. Nosaltres proposem una manera de fer-ho que pensem que ajuda, però pot ser qualsevol altra.

* Ací pots veure un recull de totes les activitats que s'han dut a terme en el projecte, però això no vol dir que s'hi han de fer totes; cada barri ha fet les que li han sigut d'utilitat.

* Les activitats estan plantejades per a grups de 6 a 12 anys, però cada activitat proposa una adaptació per al grup de 12 a 18 anys i, si escau, una adaptació per al grup de 3 a 6 anys.

* La durada de les activitats depén absolutament del grau de profunditat que se li done i de l'energia i interessos del grup. Un grup pot passar tres sessions de dues hores fent el barri en cartró i un altre només necessita passejar deu minuts per ensenyar-te'l.

* Algunes activitats, especialment en la primera fase, estan dissenyades de manera més concreta perquè ens permeten conéixer les idees prèvies del grup en les primeres sessions. Altres, a mesura que avança el projecte, són més obertes per poder adaptar-les millor a les diferents realitats.

* En cada activitat podeu veure exemples de com s'ha dut a terme, però són això, només exemples. Adapta cada proposta al teu grup i al seu barri.

* Al final de cada activitat podràs veure aspectes a observar. En aquest apartat, hem arreplegat allò que cal observar per adaptar-hi les fases següents, coses interessants per reflexionar amb el grup, moments clau del procés i recomanacions pràctiques o consells que hem aprés nosaltres al llarg de la pràctica.

GUIA DIDÀCTICA

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: Generem expectatives

Objectius
- Generar un espai d'autoexpressió i autoconeixement.
- Motivar les persones perquè participen en el projecte.
- Facilitar un ambient per a l'expressió de subjectivitats i interessos en i sobre el barri.
- Crear expectatives ajustades als interessos de les participants per tal d'implicar-les.

Descripció
A partir de la història d'un fardatxo que se'ns ha perdut, contarem a la xicalla que estem tristes i que necessitem que ens ajuden a trobar-lo, aquest serà el vehicle i l'excusa perquè ens donen a conéixer el seu barri des del detall i la proximitat. Formant parelles educatives, podem fer que cadascuna prenga un rol —d'ama del fardatxo i d'amiga que consola, per exemple. Podem enriquir l'escenificació amb objectes, imatges o anècdotes que donen veracitat a la història.

Exemples d'aplicació de la proposta
- **Es busca fardatxo.** Es tracta de posar cartells pel barri amb dibuixos i descripcions del fardatxo a mode "es busca recompensa" per tal de entrar en la història.
- **Cartes al fardatxo.** Al llarg de les sessions poden rebre del fardatxo o escriure-li'n, i podem emprar aquesta excusa per a, més endavant, endinsar-nos en el barri o anar a zones del seu interés.

Materials
Objectes que ens permeten teatralitzar la pèrdua del fardatxo: una cistella, una corda, una foto...
Paper i material de dibuix i escriptura per a fer els cartells de "es busca".

Adaptacions

12-18 anys: Parlem de nosaltres

Es tracta de generar dinàmiques que propicien el coneixement del grup i que ajuden a exposar els seus espais d'interés, de relació i vincle; quins llocs són importants per a ells i elles i quines subjectivitats tenen amb les diferents parts del barri.

Aspectes a observar

Prèviament a aquestes propostes, caldrà haver fet una recerca sobre el barri i sobre les característiques de procedència del grup (centre educatiu de procedència, famílies, zona on viuen, etc.).

Aquesta activitat ens servirà per a conéixer gustos, hàbits i interessos del grup, així com per veure'n les tendències relacionals, vincles i rols en el col·lectiu.

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: Traçats

Objectius

- Conéixer quins són els seus espais de referència.
- Aproximar-nos a la seua quotidianitat.
- Observar quines prioritats o jerarquies d'importància atorguen als seus interessos.
- Saber quins són els llocs que transiten i com els transiten.

Descripció

Es tracta que, de manera simbòlica i representativa, expressen i conten, per mitjà del joc, quins són els trajectes que solen fer en el seu dia a dia. Utilitzarem un paper de grans dimensions i peces de construcció per a elaborar el mapa entre totes. Aquesta cartografia podrà quedar-se sobre una superfície d'un espai acotat, per tal que vaja creixent i el grup hi vaja afegint capes.

Exemples d'aplicació de la proposta

Jocs de rol o interpretatius. Podem fer jocs de rols o gestuals sobre aquest tauler de joc, així com afegir-hi o traure'n el que considerem.

Materials
Peces de Lego, encaixables o de construcció, i cintes adhesives de colors per marcar els recorreguts.
Per a l'adaptació de 12-18 anys necessitarem: 2 quaderns d'exploració, rotuladors, walkie talkies, enganxines de dos colors.

Adaptacions
12-18 anys. Raboses, cartògrafes i rastrejadores
La proposta articuladora per a Secundària pot ser dissenyar un joc de pistes al carrer (Street Scape) per al veïnat que reivindique el seus espais i reflexions. Per començar es pot fer una primera experiència de joc a través d'una primera deriva per impulsos. Un grup es meneja per elecció de cada integrant cap a diversos punts (raboses) mentres dibuixen el seu recorregut (cartògrafes). Després altre grup de rastrejadores intenten refer el recorregut. Més informació en detall al fanzine La Torre 12-18 anys.

Aspectes a observar
Caldrà fixar-se en l'establiment de relacions, analogies i prioritats que expressa cadascun i anotar els llocs, éssers i persones importants per a cada membre del grup, des del punt de vista individual i també comú del grup.
En aquesta activitat haurem de recollir informació per tal de preparar activitats com ara trajectes personals, cartografies o derives.

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: Mapa 3D

Objectius
- Crear una representació detallada i subjectiva dels llocs del barri.
- Representar de manera proporcionada i fidel, dins del món de la infància, la seua realitat.
- Proporcionar un espai de creació comuna sobre el barri.

__Descripció__
Es tracta de representar de manera complementària la proposta anterior, utilitzant materials que enriquisquen i que amplien les interpretacions de la cartografia del seu barri, del grup.
A partir de la proposta anterior amb les peces de construcció, es proposa ampliar el volum de la cartografia i emprar altres materials, com ara cartró, que estiguen a l'abast i que servisquen per a ampliar el detall i crear una representació més real.

__Exemples d'aplicació de la proposta__
- **Caixes de cartró.** Construcció a gran escala dels espais propis.
- **Guix a terra.** Dibuix dels espais del barri al terra de l'espai de referència, a la plaça o en un altre espai rellevant del barri.

__Materials__
Cartrons, teles o altres objectes que puguen resultar útils, així com guix per a terra o material de dibuix (retoladors, ceres o altres), que servisquen per a complementar les caixes. Per a l'adaptació de 12-18 anys necessitarem a més cintes adhesives.

__Adaptacions__
12-18 anys. Es tracta d'aprofundir en els espais a què s'ha arribat en la primera deriva de Raboses. Es poden treure els dibuixos de les rutes registrades en els quaderns per a tornar-los a fer en gran mitjançant cintes adhesives a terra. També es poden utilitzar cartons, etc. per a representar els espais. És un bon moment per parlar de per què de manera inconscient s'han aturat en cada punt.

__Aspectes a observar__
La representació s'aprofitarà per a observar els rols del grup i per prendre nota dels llocs i els vincles importants per a elles a partir d'allò expressat amb la paraula, el gest o el desenvolupament simbòlic del propi joc. Caldrà prendre les peticions i expressions de l'activitat anterior per aprofundir amb aquesta proposta de manera més complexa, en el seu imaginari

propi. Serà rellevant també que ens fixem en la relació que s'estableix entre els espais.
És important tindre en compte que és el seu mapa i que hi intervindrem el mínim possible, solament si ens ho demanen, ja que es tracta de recollir la visió de la infància, no de les adultes.

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: Derives

Objectius
- Derivar pel barri per prestar atenció als detalls perceptius.
- Expressar i recollir els llocs importants que ens trobem al barri de manera natural i espontània.
- Proporcionar una pràctica real i plaent d'aproximació al barri, en un espai no formal (sense fins utilitaristes).

Descripció
Aquesta activitat consisteix a emprar la deriva, caminar per plaer, per donar-nos a conéixer els espais del barri, ja coneguts o per descobrir. Segons el nivell maduratiu, l'activitat es treballarà més des d'allò fantàstic i ficcional o des d'allò més realista. Passejarem pel barri des dels llocs que prèviament hagen esmentat en les representacions del barri.

Exemples d'aplicació de la proposta
- **Kit d'exploració.** Dins de la narració de la història del fardatxo, convidarem al grup a recollir mostres de rastres possibles de l'animalet que s'ha perdut. Això ens servirà per a fixar-nos en els detalls i relacionar els rastres de cada lloc amb els seus usos i contextos.
- **App My Tracks o d'altra.** Per tal de recollir el recorregut que fem i les nostres parades, activarem l'aplicació elegida quan isquem i l'aturarem quan arribem a la nostra destinació o parada final. En acabar, veurem el dibuix o traçat fet i el posarem en comú, ja que es tracta de tindre una perspectiva externa i diferent d'allò traçat. A partir d'aquesta

posada en comú, poden eixir preguntes i inquietuds pròpies del grup.

<u>Materials</u>

Kit d'exploració (lupes, llibretes, capses de recollida de mostra, pipetes, altres).
Per a l'adaptació de 12-18 anys necessitarem: Un mòbil o tablet i una aplicació de recollida de trajectes. Es poden tornar a fer servir els Walkie Talkies.

<u>Adaptacions</u>

12-18 anys. Podem continuar fent més derives pel barri. Utilitzarem la càmera per fixar l'atenció en objectes, espais i/o persones. Es poden donar consignes basades en sensacions i/o emocions com: espais que oloren bé, llocs amb colors, espais on no he anat mai, espais per passar-ho bé, etc. Es poden fer divisió de grups i comunicar-se amb walkie talkies...

<u>Aspectes a observar</u>

Cal que preparem la sessió amb els recorreguts que han esmentat en les jornades anteriors i que establim prioritats a l'hora de visitar els espais del barri. Podrem pactar amb elles els recorreguts a fer, sempre buscant la lògica pràctica de la proximitat, considerant el temps que dura la sessió i la seguretat dels espais, així com la significativitat de cada lloc per a elles, tractant sempre que totes les components del grup tinguen tanta representació com siga possible.
Serà interessant que motivem les participants perquè paren atenció als detalls, per exemple fixant-nos en olors, sensacions, emocions o sons que s'esdevenen en cada lloc.
Caldrà també parar atenció a les persones implicades en el barri i els referents en cada espai significatiu per a elles.

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: Els nostres espais

Objectius
- Visitar, d'acord amb els interessos dels xiquets i les xiquetes, un lloc i éssers importants per a elles.
- Apropiar-se i fer seu l'espai del barri.
- Crear un espai de confiança i proximitat dins del seu propi barri, com a reflex de la seua identitat.

Descripció
Després que les educadores recullen espais, éssers i persones importants per al grup, mirarem d'ajustar una proposta concreta per anar a visitar un lloc rellevant per a elles i ells. Caldrà que pactem amb la persona responsable de l'espai els aspectes que abordarem i contextualitzar a aquesta persona en el projecte que desenvolupem, explicitar el seu marc d'acció i facilitar-li indicacions sobre el seu paper en aquesta visita, així com possibles accions o elements que puguen interessar-nos de la visita.

Exemples d'aplicació de la proposta
Habilitats, veïnes i familiars. Per a convidar a participar i seleccionar aquestes persones, podem aprofitar per a buscar la col·laboració i la implicació de les famílies. Podem buscar persones que coneguem que tenen una habilitat especial, que es troben a llocs interessants del barri. A partir dels coneixements i els interessos del grup i de les persones participants conegudes per ells i elles, es tracta que ens hi apropem com una persona amb qui poden aprendre sobre el barri o sobre una qüestió específica per la qual tinguen predilecció.

Materials
Llibretes i aparells d'enregistrament audiovisual.

Adaptacions
No s'hi contemplen.

Aspectes a observar
Caldrà considerar les aportacions que s'han fet anteriorment sobre la importància dels llocs del

barri per a la xicalla i el jovent, per la qual cosa haurem d'establir prioritats.
Aquesta activitat podrà durar una sessió o més, segons les inquietuds del grup.

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: El nostre mapa

Objectius
- Recollir tota la informació sobre el barri que puga aportar el grup en un mapa comú, on es reflectisquen els llocs, els éssers i les persones.
- Representar la seua visió del barri, des de la infància, amb tota l'experiència acumulada.
- Veure i posar en comú la visió pròpia del barri i els llocs, éssers i experiències significatives.

Descripció
A més de totes les contribucions que ha fet el grup sobre espais, éssers i persones del barri, es farà un recull la informació que descobrisquen en les visites i es plasmarà en un únic mapa del grup sobre el barri. Es podran emprar diferents formats i materials per elaborar-lo: físic amb paper continu, digital amb un programa específic o una barreja en què es faça en físic, s'escanege i s'actualitze digitalment o projectat a l'espai on ens trobem, per tal que s'hi puga intervindre. Es tracta d'una cartografia sensible, per la qual cosa ha de partir de les seues experiències, sensacions, anècdotes i percepcions.

Exemples d'aplicació de la proposta
- **Google Earth.** Podrem emprar Google Earth per a situar els espais mencionats i així posar-los en comú i, més endavant, ubicar-los en el seu mapa, junt amb la resta d'aportacions.
- **Fotografies de registre.** Dels llocs per on hem passat en les derives i passejos, podrem haver recollit fotografies i imprimir-les o tindre-les a l'abast digitalment per tal de situar-les en l'espai del mapa i saber on se situa cada element.
- **Distàncies, proporcions i composició del mapa.** Caldrà, tant en l'opció física, com digital que

observen la proporció de distància, orientació i relació entre les parts que hi ha en el mapa.

Materials

Material de dibuix físic i digital, fotografies o imatges de referència (llocs, éssers i experiències) i programari per a elaborar representacions cartogràfiques i plànols (Google Maps, My Tracks o altres).

Adaptacions

Segons la maduresa i els interessos del grup, es farà un mapa més o menys complex.

3-6 anys. Si es dona el cas que els participants tinguen aquesta edat, com bé sabrem, no tindran generalment assolides les nocions temporals i d'espai i, per aquest motiu, elaborar un mapa del barri estarà fora dels seus interessos. Així doncs, si fem un mapa, sempre serà físic, amb elements que hi puguen identificar, a partir de les seues referències (com ara sa casa, l'escola, els parcs o habitatges veïns).

Aspectes a observar

Per crear el mapa, serà fonamental recollir de manera ordenada i sistemàtica tota la informació que s'hi haja aportat al llarg de les sessions, mitjançant llistes, enumeracions, observacions, comentaris, objectes, anècdotes i fotografies o altres enregistraments. La creació d'aquest mapa serà fonamental per a tindre una noció fidedigna de la seua visió del barri i poder establir-hi un punt de partida sobre aquest, de manera que ens ubicarem en la nostra visió particular del barri com a grup.

FASE: EXPLORACIÓ
Nom: Fitxes qui és qui?

<u>**Objectius**</u>
- Localitzar al barri les persones rellevants per al grup.
- Posar en comú les persones que són significatives per nosaltres al barri.
- Generar un mapeig humà del barri.

<u>**Descripció**</u>
A partir d'un material predissenyat o que la xicalla cree, es tracta de fer unes fitxes on puguen posar una imatge o dibuix a manera de retrat de la persona en qüestió, el seu nom, les seues habilitats i els espais on es pot trobar, entre d'altres. Aquesta fitxa servirà de recopilatori sintètic de les activitats anteriors i per poder, posteriorment, passar a la fase de vinculació.

<u>**Exemples d'aplicació de la proposta**</u>
- **Fitxes.** Es poden fer de moltes maneres, amb diferents informacions per recollir i amb materials diversos.
- **Preguntar a la família.** Les famílies seran aliades, per la qual cosa tant nosaltres com la xicalla podem preguntar-los. A més, poden ser unes de les persones que hi estiguen representades, sempre amb la condició que facen vida al barri.

<u>**Materials**</u>
Targetes o cartolines i material d'escriptura o dibuix.

<u>**Adaptacions**</u>
3-6 anys. Es recomana que les famílies participen a l'hora de pensar i escriure les característiques de les persones que es retraten.

<u>**Aspectes a observar**</u>
Caldrà guiar les famílies i les infants en l'elaboració d'aquestes fitxes, mirant de no donar massa feina a casa i iniciant, a manera d'exemple, l'activitat en les sessions presencials. Aquesta fitxa

podrà enriquir-se amb totes les experiències que s'han viscut al barri, per concretar i recopilar la informació de les persones que s'hi han conegut. Aquest recurs ens servirà per a la propera fase i per a crear lligams entre el grup i amb el barri.

FASE: VINCULACIÓ
Nom: Passegem pel barri amb la mirada d'un altre

Objectius
- Conéixer altres perspectives del barri a través d'un veí o una veïna.
- Ampliar el que se sap sobre altres maneres de viure el barri.

Descripció
Es tracta de fer un recorregut pel barri amb un veí o veïna d'aquest, de fer una deriva en la qual una altra persona ens mostra quins són els seus carrers habituals, els seus espais d'interés, les seues rutes; secrets sobre el barri i les seues pròpies perspectives sobre com viu aquest barri.

Materials
Els que demane cada espai o persona participant i els mateixos locals o espais de trobada seleccionats per les persones que fan la visita (comerç, taller, estudi, habitatge, etc.).

Adaptacions
12-18 anys. Podem aprofitar els contactes que tinga el grup per tal de convidar a persones amigues que no participen del projecte i realitzar amb cada nou referent activitats, basades en els seus interessos, i que normalment fan als seus espais del barri (fer coreografies, jugar a bàsquet, rapejar al parc, etc). Donarem valor a aquestes vivències.

Aspectes a observar
Les fitxes de "Qui és qui?" es poden aprofitar per a buscar persones que puguen interessar al grup, que conega algú del grup, però no la resta. Així mateix, la col·laboració de les famílies i la recerca prèvia

sobre els recursos i serveis oferts al barri serà cabdal.
Aquesta activitat servirà per a motivar, implicar i generar un vincle que perdure al barri, amb el qual tractarem que les activitats que continuen puguen traure profit dels aprenentatges i les reflexions que s'adquireixen en aquesta proposta.
Caldrà remarcar la importància de saber estar i respectar l'espai i la persona amb la qual ens relacionarem, establint-hi prèviament, les adultes, "les regles del joc", i també amb el grup. Es podrà anticipar la visita o fer que siga una sorpresa; en qualsevol cas, es poden preparar prèviament les qüestions que s'hi abordaran, fins i tot recollir les propostes de llocs i persones a visitar.
Alguns elements amb els quals ens trobem poden ser espais del barri (habitatges, espais culturals, socials i comerços), éssers del barri (persones, animals, vegetals o altres) o marges del barri (llocs que no es troben a simple vista o que només coneix la gent local i que pot tindre un nom especial o en clau).
Al llarg d'aquest recorregut, i també de les diferents derives, podrem passejar i descobrir llocs, als quals podrem posar noms propis, així com fer-hi jocs de marques i símbols.

FASE: VINCULACIÓ
Nom: Visita amb profunditat

Objectius
- Descobrir mirades i espais del barri que abans no ens havíem plantejat.
- Fer-nos conscients sobre les formes de relacionar-nos al barri.

Descripció
Es tracta de conéixer de prop un espai o una persona, així com també ens pot mostrar alguna habilitat que desenvolupe o done retorn al barri: artesania, artista, creadora, associativa, mediadora, conciliadora, arxivística, etc.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **Amics i amigues del fardatxo, o expertes en fardatxos.** Podrem introduir de manera transversal la història del fardatxo, buscant que qui ens atenga a l'espai estiga aliada amb nosaltres per seguir el fil de la història.
- **Especialistes en una matèria o àrea del barri que desconeixíem.** En aquest cas es tracta de descobrir persones que, pels interessos i les habilitats que ha mostrat al grup (dibuix, arts, música, manualitats, escolta, expressió o altres), puguen motivar-lo a trobar identificació amb aquestes persones al seu barri, la qual cosa es podrà mostrar en finalitzar el recorregut o mentre el fan. Així doncs, es pot fer un recorregut des d'una perspectiva determinada, com ara des de l'artesania del barri o des dels comerços que hi ha.

Materials

Els que requerisca cada persona i espai que visiten.

FASE: VINCULACIÓ
Nom: Entrevistem veïnes

Objectius

- Crear un espai de tracte directe i proper amb el veïnat del barri.
- Conéixer en profunditat les persones clau del barri, les que el viuen.
- Apropar-se a les agents del barri des d'un ambient de distensió.
- Posar en valor el patrimoni cultural i humà.

Descripció

Aquesta proposta consisteix en entrevistar una o diverses veïnes del barri per conéixer-lo millor a través de les seues experiències. Podem formular preguntes sobre històries del passat, anècdotes, carrers, llocs, comerços, col·lectius, professions, pràctiques pròpies del barri, festivitats, tradicions, gastronomia i altres aspectes que conformen la cultura pròpia del barri. Les persones entrevistades poden acabar-hi d'arribar o viure-hi des de fa anys,

fins i tot podria ser interessant fer-ne una barreja per establir lligams i reflexionar sobre les diferents maneres de viure el barri, així com sobre els canvis que ha patit.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **Entrevista en la ràdio.** Podem preparar l'entrevista i assistir a la ràdio per formular les preguntes a les persones seleccionades o, fins i tot, que ens facen preguntes a nosaltres com a grup de recerca del barri.
- **Entrevista en Instagram.** Podem aprofitar les xarxes socials, com Instagram, i fer un directe entrevistant persones del carrer o específiques.
- **Entrevista escrita.** Es pot fer en paper o digital, tant per correspondència (cartes o correus), com per cartelleria (penjant cartells al barri), com publicant-ho en algun blog, pàgina o, fins i tot, en un periòdic o revista locals. Així formularíem les preguntes sobre el barri al veïnat, de manera general o específica, i aquest contestaria. Es poden deixar les preguntes en un mur o a terra en un espai simbòlic del barri, amb guix o cintes adhesives.

Materials

Plataforma digital d'escriptura, contacte de mitjans i els locals (ràdio, premsa, etc.) o, en el cas de la intervenció física, impressió gràfica de cartells i els papers corresponents, així com bolígrafs, retoladors o altres materials d'escriptura, com a ara guixos o cintes adhesives.

Adaptacions

3-6 anys. En aquest cas, seria més convenient que la xicalla fora entrevistada o, si aquesta entrevistara algú, que ho fera partint de les temàtiques i els interessos molt concrets, com el joc, els espais de referència o les professions específiques ubicades i que identifiquen el barri dins de la seua quotidianitat.
12-18 anys. Podem aprofitar els contactes que tinga el grup per tal de convidar a persones amigues que no participen del projecte i realitzar amb cada nou referent activitats, basades en els seus interessos, i

que normalment fan als seus espais del barri (fer coreografies, jugar a bàsquet, rapejar al parc, etc). Donarem valor a aquestes vivències.

Aspectes a observar
Abans de dur a terme l'entrevista, caldrà preparar les preguntes amb les criatures i establir-hi un ordre d'intervenció o rols per a cadascú. Per tal d'enfocar la fase de reflexió següent, serà convenient que hàgem recollit prèviament els seus interessos sobre el barri i que les preguntes que formulen vagen encaminades a recollir i relacionar les qüestions que cal repensar sobre el barri.

FASE: REFLEXIÓ
Nom: Completem el mapa

Objectius
- Recollir totes les vivències i aportacions del barri en un únic document o arxiu.
- Prendre perspectiva sobre el procés transitat amb el grup i els aprenentatges assolits a través de la cartografia representativa del barri.
- Emprar el mapa com a reflex de la relació acumulativa i processual amb el barri.

Descripció
Es tracta de recollir els trajectes, les vivències, les idees, els registres i les diferents aportacions fetes pel grup de manera representativa en el mapa del barri. Serà un treball que es faça en cada sessió, de manera progressiva, o bé al final de projecte, i és interessant utilitzar-lo per a prendre distància i consciència d'allò que s'ha pensat i s'ha fet, d'allò que, com a grup, han construït. Es pot fer al principi de les sessions, en finalitzar el projecte. Així, podem anar incorporant els recorreguts fets amb codis de color, diferenciar els llocs que aporten la xicalla i les adultes, així com els que s'han descobert a mesura que es desenvolupaven les sessions; a més, s'hi poden incorporar anotacions, anecdotaris, fotografies o altres que donen un altre significat als espais del barri que s'hi representen.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **Recorreguts.** Podem recollir els trajectes i llocs per on hem passat.
- **Arxius.** Podem afegir les fotos que hem fet als llocs, éssers i persones amb els quals ens hem relacionat en els diferents trajectes pel barri.
- **Rastres.** Podem vincular al mapa objectes, dibuixos o estris que associem a una jornada concreta o que ens hagem trobat en alguna de les passejades pel barri.
- **Notes.** Idees, anècdotes, narracions, històries o secrets poden ser una bona informació per associar-la als llocs del barri en el mapa.

Materials

La mateixa aplicació per a crear el mapa, un projector o ordinador per mostrar a les participants el mapa, així com materials impresos, objectes físics i altres que s'han arreplegat al llarg de les sessions.

Adaptacions

3-6 anys. En comptes d'emprar un mapa com a tal utilitzarem el joc simbòlic amb els mapes en 3D que han elaborat, amb les referències pròpies (casa, escola, o parc) i a través del joc, i no com a objectiu, anirem recollint les adultes les seues aportacions. Per exemple, si passem per la llibreria i diuen: "ací vinc amb la meua mare a comprar contes", podem fer-ne una anotació i associar-la al punt del mapa on es trobe aquesta llibreria.
12-18 anys. Per tal de recollir les seves reflexions i donar a conèixer mecanismes de joc que poden ser interessants per al joc final podem dissenyar nosaltres un Street Escape. Per a això triarem els espais que hem detectat com rellevants per al grup als que arribaran mitjançant pistes. Allí faran proves: dibuixos sota acetat transparent amb propostes d'ús, registre d'àudios, etc que ens donaran més informació de les seves reivindicacions.

Aspectes a observar

Aquest mapa es pot anar fent al llarg de les sessions i aprofitar-lo per a recollir les aportacions del grup així com revisar allà per on han caminat. També

es pot fer exclusivament en la fase de reflexió, com a recull final, no obstant això, si es fa així, caldrà organitzar prèviament en carpetes i per dies els registres i les aportacions dels i les infants, i presentar una línia temporal comprensible que comprenga els diferents dies i etapes.

FASE: REFLEXIÓ
Nom: Postals

Objectius

- Plasmar la visió del barri actual i futura pel grup d'infants.
- Fer arribar a l'ajuntament o entitat responsable les reivindicacions de la infància.
- Posar en comú la nostra visió actual del barri i la perspectiva de futur.

Descripció

A partir de dos colors diferents de cartolina crearem postals emprant la tècnica del collage: en un dels colors (taronja, per exemple), posarem quines coses destacaríem del barri hui dia, com ara espais o pràctiques que hi voldríem consolidar; en una altra cartolina (verda, per exemple) posarem el que ens agradaria que tinguera el barri en un futur, com voldríem que fora. En el primer cas, sobre el present, podrien dir, per exemple, que els agrada que hi haja un mercat o que s'hi faça la festa del barri. En el segon cas, sobre el futur, podrien dir, per exemple, que els agradaria que hi hagueren més espais de joc lliure o espais verds. En acabar les postals, les posarem en dos sobres diferenciats per a cada color (present i futur del barri) i les podem enviar a l'Ajuntament de València o del nostre municipi (Educació o Participació ciutadana) o a un centre cultural o educatiu de referència.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **Pressupostos participatius del barri.** Aprofitant la plataforma DecidimVLC de l'Ajuntament de València, on es troben recollides per districtes les diferents propostes i reivindicacions fetes a cada barri,

podrem mostrar aquesta web per tal que les infants imaginen el tipus de demandes que podrien fer-hi, des de les seues necessitats com a xiquetes.
- **Dinàmiques d'expressió.** A partir del role playing, podem emprar la projecció d'imatges (dibuixos o fotografies) dels espais que hem visitat al llarg de les sessions i que les participants facen propostes de millora i intervenció sobre l'espai, teatralitzant escenes. Així mateix, podem imaginar un futur i crear-ne el nostre personatge o, fins i tot, revisitar el barri des de la perspectiva d'una altra persona o ésser viu (com un gos, una persona major, o la nostra veïna).

Materials

Cartolines de dos colors, tisores, revistes i periòdics per fer collage, pegament, dos sobres i segells.
Per a l'adaptació de 3-6 anys necessitarem recollir les seues aportacions en un quadern de bitàcola físic o digital.

Adaptacions

3-6 anys. En aquesta franja d'edat, aquesta activitat es farà de manera transversal. Recollirem les seues converses i afirmacions i les traduirem en necessitats, per exemple, si una xiqueta diu que li agrada jugar a un aparell del parc, analitzarem el tipus de joc que proporciona aquesta estructura i veurem com cobreix la seua necessitat de joc. Per altra banda, a partir dels seus gustos, motivacions i interessos, observant molt les seues relacions i jocs, podrem extraure de manera indirecta les seues demandes i, fins i tot, demanar la col·laboració de les famílies, per tal d'extraure-les conjuntament.

Aspectes a observar

A l'hora de desenvolupar les postals, caldrà exemplificar prèviament, amb models diversos, el que volem fer, perquè es facen una idea de les opcions que tenen, sempre incidint que són exemples i que no els han de fer iguals; a més, els animarem que facen els seus models i les seues creacions pròpies. Prèviament podem jugar amb el collage, jugant a fer combinacions boges amb colors, parts del cos, formes,

personatges inventats o impossibles, etc.
Haurem de tractar que les aportacions siguen complementàries entre elles. Es pot repetir la petició, però si es fa, és convenient que s'expresse de manera pròpia.

FASE: REFLEXIÓ
Nom: Revisió de registres

<u>Objectius</u>
- Revisitar allò que han recorregut.
- Ser conscients de tots els aprenentatges que el grup ha assolit.
- Posar en comú les diferents visions del grup sobre allò que han viscut.
- Emprar diferents tipus de suport, materials i formats d'enregistrament.

<u>Descripció</u>
Al llarg de les sessions les educadores haurem recollit en el nostre quadern de bitàcola allò destacable de les experiències que hem viscut i sobre el que la xicalla expressava des de la seua subjectivitat del i amb el barri. Les criatures també hauran recollit en els seus quaderns personals idees, dibuixos i diferents anotacions. Haurem fet fotografies, dibuixos, vídeos; recollit objectes (plàstics i orgànics); enregistrat sons i converses. Recollirem tota aquesta informació que emmagatzemarem (o haurem hagut d'emmagatzemar) de manera sistemàtica en carpetes físiques i/o digitals (per exemple, en un núvol virtual).

<u>Exemples d'aplicació de la proposta</u>
- **Impressions en paper.** Es poden imprimir les fotografies per col·locar-les arreu de l'espai de referència o en la paret i comentar-les.
- **Projeccions i reproduccions.** Es poden projectar les imatges i reproduir els materials audiovisuals, i així els podran veure, escoltar, reinterpretar i comentar.
- **Caixa dels records.** Podem fer una selecció de materials o al llarg de les sessions anar recollint

records de les diferents experiències, anar traient-los i comentant-los. Així mateix, podem distribuir-los per l'espai, a manera d'història.

Materials
Paper i impressora, caixes d'emmagatzematge, ordinador, tauleta i projector, telèfons mòbils, si escau, o altres.

Adaptacions
Per a aquesta proposta no calen adaptacions, ja que tothom, a qualsevol edat, s'identifica amb els registres d'allò que ha viscut; ara bé, podrem jugar amb allò literal o abstracte, segons l'edat de la xicalla.

Aspectes a observar
Per fer possible aquesta revisió de l'enregistrament, òbviament serà imprescindible registrar les diferents sessions. Es tindrà en compte l'ús dels quaderns per part de les adultes, s'incentivarà l'ús dels quaderns per part de les participants i anirem amb compte d'arxivar i catalogar bé els enregistraments, indicant-hi la data de la sessió, per a, després, poder recuperar-los. D'altra banda, aprofitarem aquesta activitat per a seleccionar els materials fonamentals i importants per a les infants, que utilitzarem en la mostra final.

FASE: ACCIÓ
Nom: Accions de reclama

Objectius
- Reivindicar les queixes que tenen les infants sobre el barri.
- Expressar de manera creativa i situada les seues necessitats.
Exercir democràticament la millora del barri.

Descripció
Es tracta de recollir les diferents reivindicacions que demana el grup, principalment en la fase de

reflexió, i veure una manera creativa de transmetre-les al barri: allò que hi falta, allò que no funciona o que està oblidat i que cal recordar.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **Manifestació o passacarrers.** Podem fer una passejada pel barri o a una àrea específica amb pancartes per deixar el nostre missatge que diga el que volem reivindicar al barri.
- **Adhesius.** Podem fer adhesius amb missatges o dibuixos i apegar-los a llocs estratègics del barri.
- **Cartells.** Podem penjar cartells per reivindicar el que volem.
- **Performance i música.** Podem utilitzar el nostre cos i les nostres habilitats musicals per a interpretar alguna escena.

Materials

Els materials que podem utilitzar en aquesta proposta són infinits, ja que el format que puga prendre l'acció és múltiple.

Adaptacions

Les accions seran més abstractes i simbòliques quan més majors siguen els i les infants. En el cas de la primera infància, emprarem més l'acció i menys la paraula i ens centrarem en el joc com a reivindicació.

Aspectes a observar

Tant en aquestes accions de queixa com en les següents (d'assenyalament i de millora), es pot col·laborar amb entitats socioculturals o amb veïnes i famílies del barri, així com centres educatius o amistats. És molt important que les queixes vinguen de la infància i no de les adultes que hi participem, les han d'haver expressades elles o les hem hagut de recollir nosaltres a partir de les seues peticions. És una manera de donar veu a la infància.
Tant aquest tipus d'acció com les dues altres poden ser efímeres o deixar-hi empremta, és a dir, que el resultat de la nostra acció desaparega, per exemple, el cas d'un concert; o que romanga al lloc on s'ha dut a terme, com en el cas de penjar cartells. No cal fer

tots els tipus d'accions, s'hi ha prou si se'n fa d'un. Tant en aquesta acció com en la resta podem necessitar demanar permisos a l'Ajuntament del municipi.

FASE: ACCIÓ
Nom: Accions d'assenyalament i visibilització

Objectius
- Visibilitzar espais, persones, éssers o aspectes que habitualment no tenen visibilitat.
- Mostrar de manera creativa i situada els elements invisibilitzats del barri.
- Exercir democràticament la millora del barri.

Descripció
Es tracta de destacar i mostrar els elements del barri que no es veuen i que cal visibilitzar al veïnat.

Exemples d'aplicació de la proposta
- **Paraules de problemàtiques del barri.** A partir de problemàtiques del barri per resoldre, que afecten i hagen visionat les infants, consistiria a escriure'n les paraules clau; per exemple, si hi ha edificis per construir, poliesportius per fer i escoles en barracons, podríem dir: "EDIFICIS FANTASMA, PISCINES BUIDES I ESCOLES DE PAPER."
- **Fletxes d'espais perillosos.** Podem utilitzar amb senyalística, com fletxes, espais perillosos per a les infants, com ara creuament amb trànsit mal situat o camins escolars deficitaris.
- **Lectura en veu alta de la història del barri.** En un barri en procés de turistificació podríem llegir la història del barri, fent, fins i tot, bromes i interpretant amb gestos el que diguem.
- **Disfresses.** Podem anar a espais problemàtics i vestir-nos sobre un tema concret; per exemple, si hi ha molta brutícia als parcs, podem fer-nos vestits amb botelles reciclades i interpretar-hi una cançó.
- **Materials.** Els materials per a aquesta proposta són infinits, ja que el format que puga prendre l'acció és múltiple.

Adaptacions

Les accions seran més abstractes i simbòliques quan més majors siguen els xiquets i les xiquetes. En el cas de la primera infància, emprarem més l'acció i menys la paraula i ens centrarem en el joc com a reivindicació.

Aspectes a observar

Cal prendre les mateixes consideracions que en la resta de propostes d'acció. En aquest cas, donada la complexitat, podrem demanar una col·laboració especial a les famílies i el veïnat per conéixer allò ocult del barri. No cal fer tots els tipus d'accions, s'hi ha prou si se'n fa d'un.

FASE: ACCIÓ
Nom: Accions de proposta de millora

Objectius

- Pensar col·lectivament propostes de millora del barri des de la pròpia perspectiva de les infants implicades.
- Crear una acció creativa i situada per tal d'expressar els aspectes que podrien millorar el barri.
- Exercir democràticament la millora del barri.

Descripció

A partir de les diferents problemàtiques del barri que afecten les infants en general i especialment les del grup, i sempre responent a les seues reivindicacions, les acompanyarem a proposar millores i expressar-les de manera creativa al barri, en un espai públic, físic o virtual.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **La Ràdio.** Podem visitar la ràdio local i exposar les nostres propostes de millora específiques, per exemple: "a l'estiu passem molta calor i voldríem que s'hi fera la piscina; i a més, mentre es construeix, proposem que se'n construïsca una temporal a la plaça, ja que hi ha espai de sobra".

- **El relleu.** Podem convocar el veïnat a la plaça del barri o a un lloc emblemàtic i fer unes targetes en què s'exposen les problemàtiques del barri que han proposat les més menudes del grup i així fer una roda en la qual les passarem d'unes a altres, les diferents persones que hi participen hauran de fer propostes per millorar el problema que s'hi tracte.

<u>Materials</u>
Els materials per a aquesta proposta són infinits, ja que el format que puga prendre l'acció és múltiple.

<u>Adaptacions</u>
12 a 18 anys: Aprofitarem perquè el grup dissenye el seu joc de pistes al carrer "Street Escape reivindicatiu" que es farà el dia de la mostra. Caldrà fer una llista de reivindicacions; cadascuna s'associarà a un espai del barri; es crearà una pista (jeroglífic, coordenades, codis QR, etc.) per arribar-hi; i aquesta amb una prova a realitzar a l'espai (preferiblement accions comunitàries posant el cos mitjançant la teatralització, etc.). També dissenyarem els cartells de l'esdeveniment, els compartirem per xarxes socials i els enganxarem pel carrer.

<u>Aspectes a observar</u>
Cal prendre les mateixes consideracions que en la resta de propostes d'acció. Tanmateix, en aquest cas caldrà anar un pas més enllà i acompanyarem les infants a elaborar propostes imaginatives, però també realistes. No cal dur a terme tots els tipus d'accions, s'hi ha prou si se'n fa d'un.

FASE: MOSTRA
Nom: Preparació de la mostra

Objectius
- Preparar amb el grup la mostra que expose el procés desenvolupat en el projecte.
- Recollir i sintetitzar el més important de tot allò que volem transmetre.
- Fer que la mostra siga un procés propi de la xicalla.

Descripció
Es tracta de recollir tots els registres que s'hagen dut a terme sobre el procés i seleccionar-los (malgrat que potser ja ho hem fet prèviament en l'activitat que porta aquest nom), així com de prendre nota de les propostes que faça el grup sobre com voldria que fora la mostra, més tard haurem d'elegir les opcions més factibles.

Exemples d'aplicació de la proposta
- **Quins materials tenim?.** Caldrà portar-hi els materials físicament o digitalment perquè ens fem una idea de tot el que hi ha i que hi mostrarem.
- **Altres exposicions.** Podem mostrar exemples d'altres exposicions, per mitjà d'imatges, fetes en projectes socioculturals similars o a museus, per tal que imaginen els diferents formats i elements expositius.
- **Esbossar l'espai.** Es tracta de visualitzar els espais i decidir la funció que volem que tinga cadascun, on volem posar cada element o què volem que ocórrega en cada lloc.
- **Anunci en la ràdio.** Podem anar a la ràdio i fer un espot publicitari en el qual anunciem la nostra exposició. Hi inclourem el nom, el que hi veurem i hi farem, la data, l'hora i el lloc.

Materials
Mobiliari expositiu disponible (taules, prestatgeries, expositors, vitrines o altres), projectors, ordinadors, tauletes, imatges i fotografies impreses, fixadors (cintes adhesives, pasta adhesiva, claus o altres). Hi

podem mostrar fotografies, dibuixos, manualitats, pistes i rastres recollits, converses, àudios, vídeos, entre d'altres.

Adaptacions

En el cas d'infants més menuts, de la primera infància, considerarem els seus desitjos sobre els materials a escollir i la ludificació de l'exposició, però no carregarem sobre elles la responsabilitat de decidir sobre l'exposició.

Aspectes a observar

Serà fonamental que facen seua l'exposició; no obstant això, nosaltres haurem d'estudiar prèviament les possibilitats de l'espai per recollir les propostes de les infants i ser precises a l'hora d'executar-ne el muntatge. Haurem de dedicar, com a mínim, un dia per a la selecció de materials, per a la recollida de propostes i per esbossar l'exposició amb les infants. Caldrà preparar la difusió de la mostra pensant en qui hi volem convidar.

FASE: MOSTRA
Nom: Celebració de la mostra

Objectius

- Compartir el desenvolupament del projecte viscut amb el grup d'infants i mostrar-lo a les familiars, amigues i el veïnat.
- Donar visibilitat i importància als processos en què hi pot participar la infància en el seu barri.
- Donar valor a les creacions i els aprenentatges que han desenvolupat les infants.

Descripció

Inaugurarem l'exposició, podem fer una presentació prèviament explicant què s'hi veurà i com s'ha pensat i elaborat. Si ho desitgem, hi podem crear un ambient festiu i acompanyar aquest acte amb música i menjar.

Exemples d'aplicació de la proposta

- **Presentació llegida.** Podem preparar una presentació per a la inauguració i que les xiquetes la lligen.
- **Jocs de prova.** Per tal d'implicar-hi les famílies, podem preparar amb la xicalla jocs relacionats amb el barri i l'exposició com ara endevinar on estem en una fotografia, situar un carrer en el mapa, guiar una familiar o amiga a casa amb els ulls tancats.

Materials

Els materials exposats i, si és necessari, per a complementar, aliments, begudes i recipients; material audiovisual per a interpretacions musicals o escèniques, i altres elements com entrades (tiquets) o segells.

Adaptacions

Les protagonistes d'aquesta mostra seran les infants que han participat en el projecte i, en segon terme, les persones que visitaran la mostra; per a això, caldrà crear l'exposició i l'acte des de la seua perspectiva, pensant com s'hi mostraran els materials i quin llenguatge s'hi utilitzarà. Així mateix, sempre que puguem els hem de donar l'espai per a expressar-se amb prioritat, abans que les adultes.

Segons els enregistraments disponibles i les peticions que s'hi hagen fet, el format expositiu serà un o altre. Caldrà que l'espai expositiu responga a les peticions de l'alumnat, a les característiques del grup i del barri en què ens trobem. Serà fonamental incloure la ludificació de l'espai en les mostres, ja que està feta per elles i per a elles.

12 a 18 anys. En el cas d'aquest grup és el moment de jugar junt amb el veïnat a l'Street Escape dissenyat per elles. L'exposició amb les imatges del procés també es pot realitzar sempre que es tinga interés. Si és possible és interessant realitzar un esmorzar/berenar comunitari a l'acabar per tal de parlar de manera distesa de les reflexions que poden sorgir després de realitzar el joc de pistes.

Aspectes a observar

Necessitarem almenys un dia amb les infants per a fer-ne el muntatge, per tal que el facen amb les seues pròpies mans. Si, per qüestions logístiques, necessitem més temps, les adultes podran quedar-s'hi muntant la resta de la mostra, per a la qual cosa, almenys, es necessitaran dues sessions. Caldrà pensar en el paper de les famílies i en les diferents destinatàries que volem que la visiten, per tal d'adaptar tot l'acte i la mateixa mostra. Caldrà fer una previsió de les persones que hi assistiran per controlar-ne l'aforament, la seguretat i les diferents accions que s'hi desenvoluparan. Si escau, caldrà considerar els diferents protocols i permisos de l'espai on se celebra la mostra.

BENIMACLET

de 3 a 6 anys

EXPLORAELTEUBARRI EXPLORATUBARRIO

Mira un forat! Estarà allà el fardatxo?

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

L'ukele d'Elisa comença a sonar i la cançoneta es va construint a partir d'un fardatxo que s'ha perdut, el qual obri la imaginació de les més menudes. Ara una girafa amiga, després la plaça de Benimaclet, on S. assegura que podria estar el rèptil, per l'aigua de la font. La plaça, el centre, és l'inici que ens fa endinsar-nos en l'exploració del barri; el trajecte continua pels comerços propers al Centre Municipal de Joventut de Benimaclet, on ens trobem, i pels parcs; el CMJ es troba enfront del Col·legi Municipal de Benimaclet, on acudeix tot el grupet i que, per a aquest projecte, ha sigut l'espai de referència. Estem «en el sitio de las ventanas amarillas» i ens adonem que a mesura que anem avançant i considerant la seua visió fragmentada, sense nocions jeràrquiques, ni categòriques, ni temporals, apareix una cartografia conjunta.

Els recorreguts amb el nostre rastre van apareixent per diferents carrers de Benimaclet

i pertot arreu trobem forats d'allò més variats en què cap la possibilitat que s'haja amagat el fardatxo.

No necessiten definir qui és ni com és el fardatxo, però quan el dibuixen el fan realitat i hi trobem la bellesa de la diversitat: cadascú crea el seu propi fardatxo i, a la vegada, tenim un imaginari comú.

<<ÉS ADORABLE...>> (DIU Ó. AGAFANT AMB LES MANS UN CARAGOL QUE HA TRET DEL JARDÍ LLUERNA.)

EXPLORACIÓ

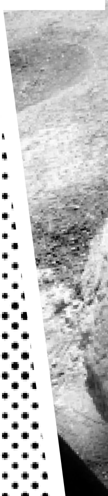

L'esbós que tenen les criatures del barri de Benimaclet parteix de les seues referències, casa, parc i escola, així com de les anècdotes i de les imatges que tenen dels llocs. Quan passegem pel barri, identifiquen els carrers no pel seu nom sinó pel que hi han viscut i per la persona adulta que els hi ha acompanyat. Això ens fa pensar en la importància de com fer la narració.

El fardatxo ens va acompanyar allà on anàvem, vivíem dins de la història i el conte era la nostra realitat; per mitjà d'aquest vam arribar al «seu barri». El primer lloc on vam començar a explorar és la papereria Benipaper, on Santiago ens va rebre i ens va mostrar cada racó de la seua botiga. Ens vam preguntar on estaria el fardatxo i, per fer-ho, ens vam fixar en els seus possible gustos i és que normalment ens apropem a allò que ens agrada i ahí ens poden pillar! Ens vam identificar amb el gust i així vam anar caminant pel barri dient el que li agrada al fardatxo i a nosaltres. O a la inversa, el que no ens agrada gens ni mica!

#REFLEXIÓ

El grup estava consolidat, es coneixien d'abans, per això sorgien els conflictes. Així mateix, ens va cridar l'atenció com l'espai de referència, malgrat que ja no és l'escola, s'havia convertit en un lloc de reproducció dels rols de gènere.

<<ESTA ES MI SILLA DE EXPLORADOR Y NADIE MÁS PUEDE SENTARSE AQUÍ>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

La primera tècnica per a trobar el fardatxo van ser els esquers de lletuga de l'hortet de Benimaclet, prop del col·legi i del Jardí Lluerna; més tard, vam anar fixant-nos en els diferents forats i, en arribar a la plaça de Benimaclet, vam descobrir una escala màgica amagada. La nostra indumentària, amb barrets d'exploradores de color morat, feia que tot el món del barri es girara i, en un context pandèmic i de postconfinament, les adultes ens miraven i somreien sorpreses de veure xiquets i xiquetes pel carrer i ens preguntaven on anàvem. I ho teníem molt clar: «a buscar al fardatxo».

El clavegueram, els desperfectes del guix de les parets del barri, les rajoles velles, els conductes d'aires condicionats o qualsevol trosset de realitat del barri era una excusa per mirar el barri des del nostre punt de vista menut,

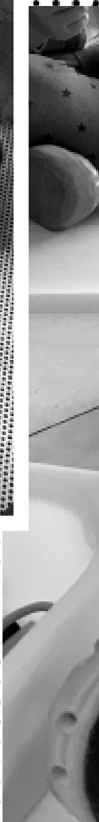

a través del joc. I, si alguna cosa hem d'aprendre de la infància és això: saber mirar de prop, el detall i lentament. I, així, des d'aquesta mirada, vam tractar d'anar descobrint les pistes, els missatges i els reptes diferents per desvelar.

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

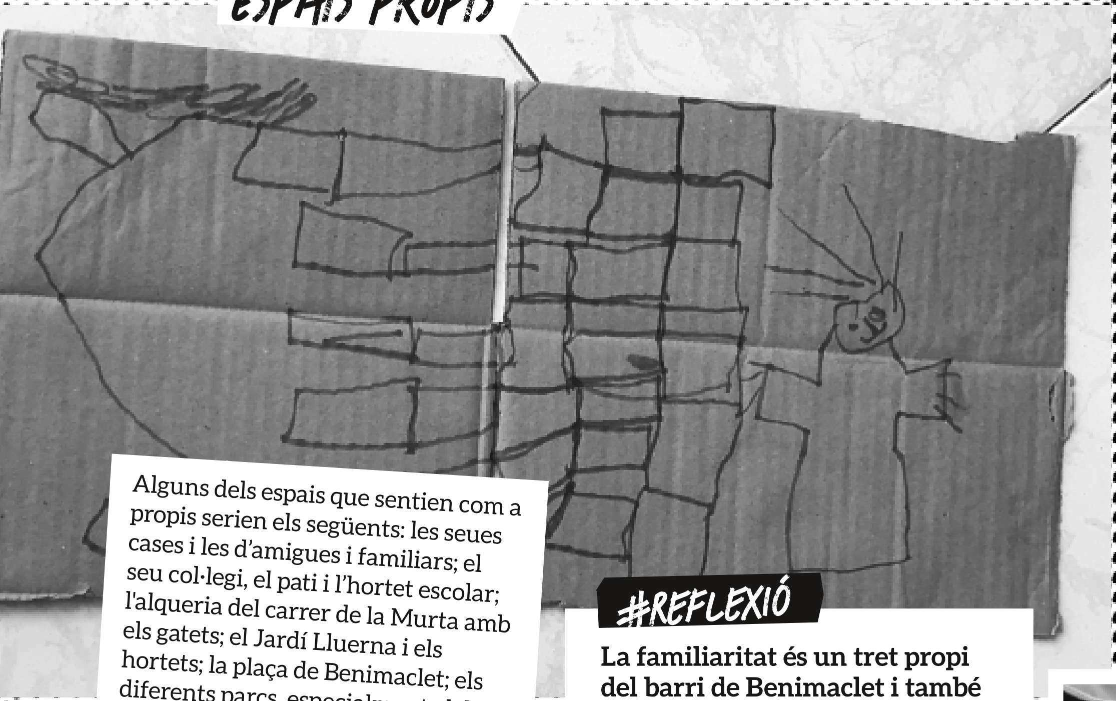

Alguns dels espais que sentien com a propis serien els següents: les seues cases i les d'amigues i familiars; el seu col·legi, el pati i l'hortet escolar; l'alqueria del carrer de la Murta amb els gatets; el Jardí Lluerna i els hortets; la plaça de Benimaclet; els diferents parcs, especialment el de la plaça d'Amparo Arce; la parada i l'autobús 10, al carrer del Lliri Blau; el pou o dipòsit d'aigua; el ficus de la plaça de l'Urbanista Antonio Sancho, o les palmeres del carrer Mistral, entre d'altres. Es tracta d'espais segurs i amb possibilitats de joc no pautat, que no tenen trànsit rodat.

Com a espais de joc fets propis podem destacar els següents: els paraigua, les taules, el clavegueram o els trossos de plastilina, entre d'altres.

#REFLEXIÓ

La familiaritat és un tret propi del barri de Benimaclet i també del nostre grup.

El potencial de la ciutat per a les infants hauria de proporcionar experiències on hi haja marge de creació, un cert perill i capacitat d'exploració, però que no vinga tot donat.

10
EMT

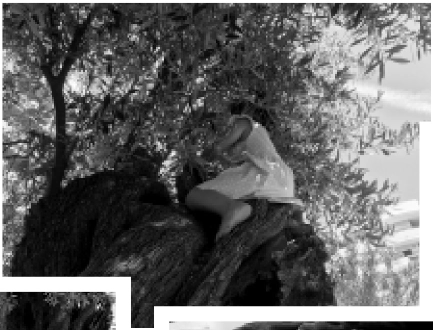

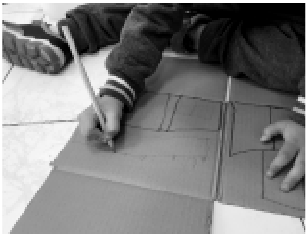

MAPA

10
3
4
8
2
1
7
12
6
9
15
14
17
11
16
13
5
Avenida Valladolid
Calle Francisco Martínez
Biblioteca Municipal
Carola Reig Salvá
Calle Greses
Calle Rambla
Calle Alegret
BENIMACLET
Calle San Mateu
Calle Manuel Castellanos
Calle Reverendo Martí
Colegio Público
Municipal Benimaclet
Lliri Blau - Mestre
Ventura Pa
Germans Villalonga
- Enric Nav
Calle Enrique Navarro
Calle Rafael Tramoyeres
Calle Hipólito Martínez
Calle Murta
Camino de Farinós
La Granja
GALP
Emili Baró - Francesc
Martínez
Calle Barón de San Petrillo
Calle Leonor Jovani
Calle Arquitecto Arnau
Calle Maestro Pascual
Calle Marcelino Giner
Plaza de Lázaro Cárdenas

Espais propis
1. La seua escola
2. El lloc de les portes grogues
3. Rampa
4. Plaça Benimaclet i fon
5. Dipòsit d'aigua

Espais nous
6. Alqueria i gatets
7. Parada bus 10
8. Parc de la Plaça Amparo Arce
9. Balcó dels Peluixos
10. Hortets i Jardí Lluerna

Vinculació humana
11. Cau Muixeranga València
12. Santiago, Papereria
13. Alodia, Llibreria
14. Javi, tenda queviures
15. Amanda, Óptica

Accions
16. Teatre Círculo
17. Taller Edu Borja

VINCULACIÓ

Així a partir de les línies i camins traçats des dels seus interessos, vam anar descobrint nous llocs, amb els que generàvem vincles que esperàvem que perduraren en acabar el projecte.

Així, primer vam demanar a la xicalla que ens digueren on vivien, però, per la seua edat —tres i quatre anys—, no sabien dir quin era el seu carrer, excepte un d'ells, que, paradoxalment, vivia a dues cases: la de son pare i la de sa mare; ben curiós, no? Doncs, segurament, aquest fet, aquesta subjectivitat, donava un altre sentit a com anomenar i construir els «seus universos», dels quals ell solia parlar. Per a nosaltres, les adultes, ara els carrers eren línies en el plànol per les quals havíem de passar,

com ara jugant a Afonar la flota; volíem tocar sensibilitats.

De sobte van anar apareixent espais reconeguts, com el racó de l'aventura de J.: una rampa amb arbustos amb reixes que ens permetia jugar a pujar i baixar; de nou, un espai indefinit i no pensat per a la infància amb possibilitats de joc i protegit dels cotxes, ple de possibilitats.

<<PUES AQUÍ VIVE MI YAYA>> (DIU A., DESPRÉS DE MIRAR LES REVISTES I ELS NINOTETS DEL QUIOSC ALS QUALS ASSOCIA A LA SEUA IAIA).

VINCULACIÓ

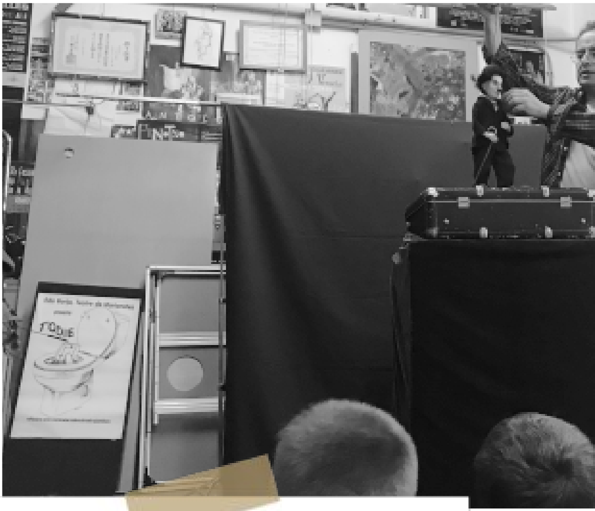

<<ME GUSTA MÁS JUGAR EN EL PARQUE QUE QUEDARME EN CASA>>

Així, a partir de les línies traçades, vam anar veient possibles llocs per visitar que, una vegada descoberts, hi pogueren generar vincles que, en acabar el projecte, duraren, partint sempre dels seus interessos.

Entre aquests, cal destacar la papereria Benipaper, on vam trobar Santiago, sempre tan amable i somrient; la llibreria La Rossa, on estava Alodia, qui ens va ensenyar la seua llimera i la seua col·lecció de contes meravellosos; l'Òptica Duato, d'Amanda, qui ens va deixar provar-nos diferents models d'ulleres que molaven molt; els Ultramarinos Javi, el propietari dels quals té el mateix nom i que fou ben generós regalant-nos un paquet de rosquilletes per cadascuna; la tenda de plantes Maleza, del carrer de Sant Esperit, on estava Lolo, qui va traure'ns un tronc en forma de fardatxo!; el Teatre Círculo, amb Miguel Ángel Cantero, un boig del teatre i amant de la infància, que ens va deixar disfressar-nos, es va transformar en diferents personatges i ens va fer endinsar-nos en una dansa de llums a l'escenari; La Muixeranga, amb Amaya i Hermínia, amb les quals vam identificar, en les seues fotografies de record, els carrers del barri i vam conéixer de prop els valors de la Muixeranga; el forn Real de Gandia, amb la fornera Xelo, de molt bon tracte, malgrat la feinada que té, envoltada de pans diversos que feien molt bona oloreta; el taller de titelles d'Edu Borja,

qui, en obrir la persiana, va crear la màgia misteriosa i ens va transmetre la seua passió per aquest món fantàstic; la plaça de José Maria Trenco, amb la seua xicranda de flor moradeta, que atapeeix el terra, i discreta però generosa en els jocs que ofereix, i tots aquests entre molts altres, que sempre recordarem quan pensem en el viatge que hem recorregut partint del lloc de les finestres grogues.

Cal destacar la generositat i proximitat que les persones del barri van tindre amb la infància, la seua entrega va fer possible descobrir un barri ple d'oportunitats per compartir, preguntar-se, aprendre i explorar.

#REFLEXIÓ

Aquest viatge amb el grupet de les més menudes va començar gràcies a una educadora nouvinguda al barri i a un educador veterà. La nouvinguda, amb ulls iniciàtics, descobria amb la infància i com una xiqueta plena d'il·lusió, però amb ulls adults, conseqüents i responsables, l'abundància del barri. I el veterà compartia amb nosaltres cada racó ple de misteris i un munt d'intercanvis amb cada agent i veïna del barri, a qui saludava tendrament en girar cada cantonada.

La primera infància habita el barri des d'un pal, des d'una fulla, des d'una formiga, des d'una taca, des d'un forat, des d'una rialla en balancejar-se i cridar: «que divertit és marejar-se!». I com ho fan ells i elles per viure el barri més enllà del que és visible als ulls? I per què no fem i vivim una ciutat que aculla la seua mirada?

ACCIÓ

En aquest grupet al barri de Benimaclet vam fer diferents accions que no tenien una pretensió grandiosa, sinó més aviat, buscaven gran reivindicació del joc autèntic de la infància, sent coherents i honestes amb elles. Al llarg de cada sessió, vam anar descobrint què feia el veïnat i compartint els seus quefers, i, amb mans i el cos presents, vam estar en l'experiència, amb tots els nostres sentits, per fer d'allò un record sensible.

Hem jugat a perdre'ns en caixes i crear el nostre propi barri de cartró construint els nostres llitets o refugis; a cantar-li al fardatxo perquè apareguera de dins dels forats en cada cantonada del barri; a mullar-nos les mans a la font de la plaça de Benimaclet; a crear el nostre propi barri de guix; a inventar la nostra casa amb cinc taules i uns barrets; a llegir un missatge secret del fardatxo a partir d'un fullet publicitari; a escalar una olivera iaieta; a recórrer rampes amunt, avall i de costat, al llarg i ample; a inventar les històries que amagava la porta tancada del dipòsit d'aigua del carrer d'Enric Navarro mentre

buscàvem a les nostres butxaques les claus perdudes; a interpretar personatges inventats amb carasses o sense; a fer una desfilada pel barri amb els nostres paraigües quan no queia ni una gota pel simple plaer d'ocupar-hi l'espai; a donar vida als titelles d'Edu Borja; a tindre por dels nous personatges de la maleta d'Edu; a imaginar que els mobles que desapareixien de la nostra sala se'ls havia emportat el fardatxo; a habitar el nostre barri de cartró amb éssers de colors i animalets de paper; a representar el dipòsit d'aigua amb un rull reciclat de cartró de plotter i pegots de plastilina de colors; a inventar màscares amb fulles de ficus i pals, o llegir i seguir les pistes de les cartes del fardatxo i preguntar el veïnat.

I què passa quan en un lloc conegut estic sense la meua família? Quines possibilitats noves s'obrin ara? Els espais del barri són camaleònics com el fardatxo? O ho som nosaltres? Podem ser-ho les adultes en aquest barri?

<<UN PARC SENSE GRONXADORS NO ÉS UN PARC>> (DIU X., ABANS DE REFLEXIONAR JUNTES)

ACCIÓ

La nostra conquesta amb i per a la infància ha sigut el fet de donar la possibilitat de joc lliure i respectuós, els temps i espais per a l'autonomia i la paciència amorosa, l'escolta per a cadascuna de les companyes participants o la introducció a la no-possessió figurada dels temps, espais i afectes.

L'acció més revolucionària, tal vegada, ha sigut no tindre pressa, no pretendre ser el que no som, no fer el que no va amb nosaltres, estar situades en la missió del projecte, conéixer i redescobrir el barri a través dels ulls d'ells i elles i, per a això, cal baixar les exigències i simplement estar.

Perquè el projecte tinga futur, és fonamental que cada habitant del barri amb capacitat d'agència sobre la infància siga conscient que cada decisió presa i cada gest té impacte sobre si mateix i sobre les criatures, perquè formem part d'una comunitat de convivència. Per això, voldríem destacar la gran tasca que han dut a terme les educadores escolars, les familiars i totes i cadascuna de les veïnes i treballadores del barri, sense les quals açò no hauria sigut possible.

<<¡HE ESCALADO EL ÁRBOL YO SOLA!>>

MOSTRA

Dies abans del muntatge de l'exposició, vam entrar en matèria revisant les fotografies que havíem fet al llarg del projecte, recordant els llocs pels quals havíem passat, les persones que havíem conegut i els jocs que havíem gaudit fent la nostra pròpia narració; una història que volíem que construïren les seues veus, que, més tard, narrarien les seues pròpies cordes vocals a les famílies que vingueren a veure l'exposició.

La mostra va tindre un caràcter festiu i lúdic. Per això, vam convidar la xicalla primer, amb qui vam veure, amb ulls ben oberts i plens d'il·lusió, el vídeo que havíem preparat, un recopilatori de les fotografies de tot el procés. Els feia molt de goig veure's i reconéixer-se, recordant allò que havien viscut.

Les famílies ens van acompanyar i van recórrer, des de la mirada de les infants, el trajecte; van imaginar jocs possibles, i ens van mostrar el seu agraïment.

OLiVERETA

de 3 a 6 anys

Porquets de Sant Antoni bambant pel barri

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

A la biblioteca Lluís Fullana sorgeixen els primers dubtes. «Què hi farem? Estarem sempre ací?» Era un dia important i algú s'ha emportat la seua companya sargantana, Marcela; amb tant d'aldarull i moviment, ja no està a la seua caseta.

«Perdre algú que estimes deu ser difícil», «et podem ajudar a buscar-la». Aquesta idea i aquest sentiment els connecta amb una cosa tan natural com la mort i la pèrdua de companyes d'altres espècies, dels nostres avis i d'objectes importants. També amb pel·lícules, «Raya també reuneix els seus amics i amigues per anar a buscar un drac perdut».

Construint la confiança, el cos ens ajuda a connectar, a mostrar els lideratges, a imaginar limitacions, a escoltar-nos i a parlar entre nosaltres.

Vam recollir una proposta i vam elaborar cartells sobre Marcela, potser la reconeixerien i ens ajudarien. Prèviament, hi vam fer una

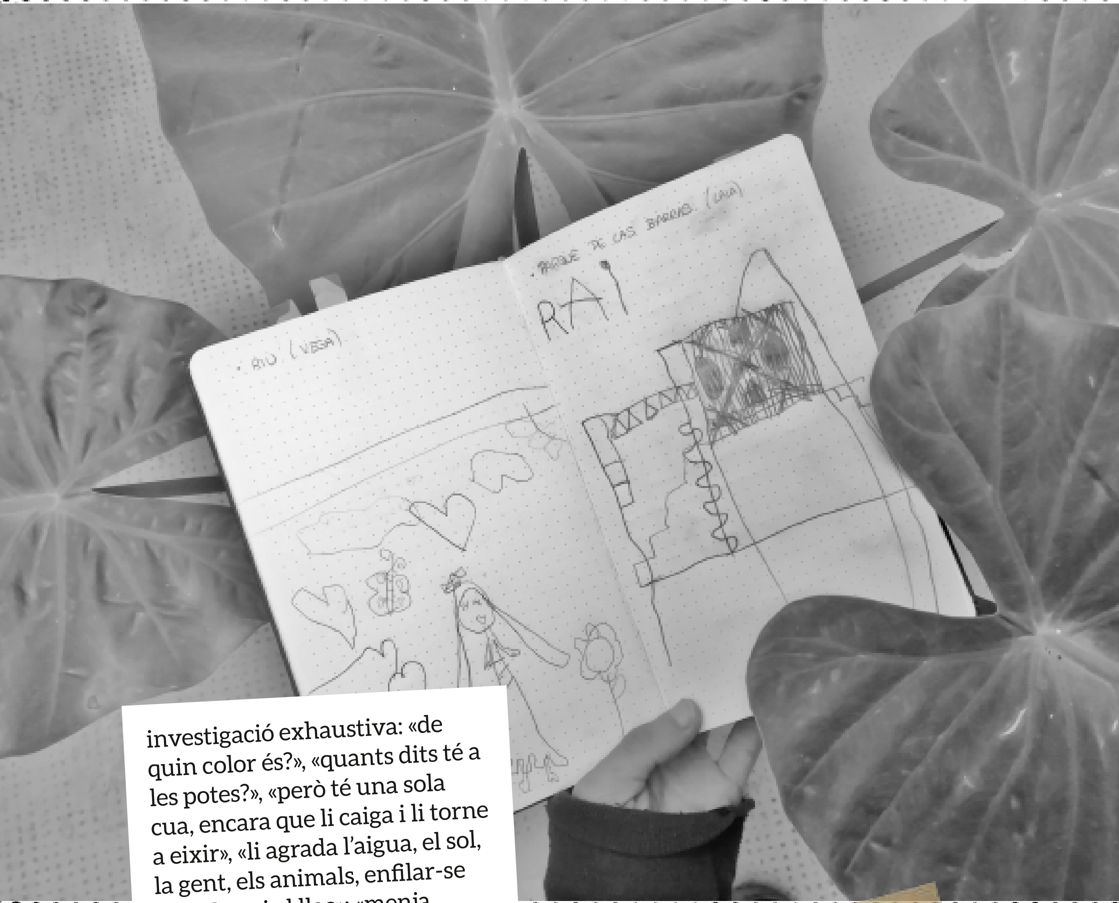

investigació exhaustiva: «de quin color és?», «quants dits té a les potes?», «però té una sola cua, encara que li caiga i li torne a eixir», «li agrada l'aigua, el sol, la gent, els animals, enfilar-se als arbres i el llac»; «menja encisam, tomaques, insectes, «herba i porquets de sant Antoni».

Durant el joc lliure a les roques, es va proposar utilitzar-les com un joc de pistes: amagar les targetes perquè altres persones es diversificaren i ens ajudaren a trobar-la en el mateix temps.

PER ANAR A MA CASA: <<ESQUERRA, ESQUERRA, DRETA, DRETA, AVANCE, AVANCE I JA>>.

EXPLORACIÓ

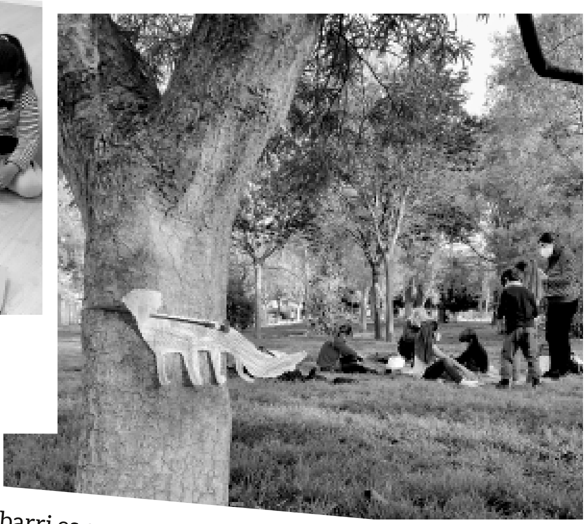

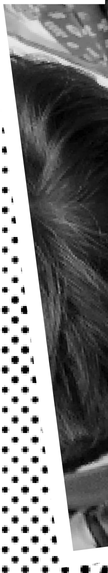

En el pla espacial, el nostre barri es construeix des de la vivència del dia a dia, l'emocional, les experiències i amb qui compartim els moments. Ens agraden les olors, les sensacions, les anècdotes; al capdavall, el que hem viscut. «M'agrada estar allí, quan hi passe sempre m'entra fam perquè fa taaaan bona olor.»
Experimentem amb diferents propostes i elements, a causa de les diverses necessitats i els ritmes personals. Observem tanta concentració en la manipulació, la construcció, la lectoescriptura i el dibuix que el temps vola.
També busquem llocs mentre juguem a les estàtues reconvertides en fardatxos, a escriure'ns llocs secrets del barri a l'esquena lletra per lletra, a fer recorreguts pels llocs que ja hem construït, a comptar a l'amagatall amb la nostra cançó del fardatxo i a un munt d'altres jocs vinculats amb la nostra investigació.
La nostra primera parada va ser el parc de l'Oest, un lloc amable i pròxim per a totes, un espai de reunió natural, on es pot posar sobre la taula tot allò que considerem important i des del qual vam partir a la recerca d'aventures i de Marcela!

#REFLEXIÓ

Coneixedores i defensores de la importància de l'espai i l'entorn que ens envolta, vam constatar que la naturalesa, la llibertat i l'esplai propicien l'autoregulació i la predisposició amb un divertit «sembles Doraemon amb tantes coses que portes».

El col·legi i la seua identitat i els parcs i els llocs on consumim d'alguna manera menjar són els grans protagonistes. Amigues, sol, aigua i menjar són la nostra subsistència com a equip interespecífic.

«El parc de barres», «el bar dels entrepans», «les piscines»: llocs on podem buscar Marcela.

Les oliveres s'han convertit en el nostre referent espacial, en el nostre nexe d'unió i en la identitat del barri.

<<S'HA AMAGAT LA SARGANTANA, LA SARGANTANA, S'HA AMAGAT LA SARGANTANA PEL FORAT.>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

Necessitàvem una cerca més profunda i vam elaborar fitxes casolanes (com les que vam utilitzar per a buscar Marcela) per trobar aliades, persones i éssers que ens hi pogueren ajudar. I vam recordar amb tan sols un estímul, una fotografia, una paraula, un color, una olor...

«El meu iaio, on viu, busca salamandres i les troba prop d'una pizzeria», «en un restaurant, perquè hi ha moltes ensalades», «la meua veïna i Lucas podrien trobar-la molt fàcilment, és el seu gos», «Sandra, la de la perruqueria», «Eva és la profe de música i té un hàmster, segur que en sap molt.»

De vegades visitàvem Núria, la de la papereria de la cantonada, per si hi havia novetats per la zona. L'olivera era, aleshores, el nostre punt de referència, però aquest, al seu torn, va ser una pista de Pilar, la de la farmàcia, que es diu Nou Moles, com el barri, «té a veure amb els molins». Però el barri, el districte, es diu l'Olivereta, deu ser per totes les oliveres que hi ha? «M'encanten les olives, les verdes, les negres, TOTES!», i és així com vam començar a teixir una xarxa interespecífica que connecta llocs, éssers i històries.

En ruta, als carrers i als portals, vam anar reconeixent arbres que també trobàvem prop de casa o a l'escola. Sempre estàvem atentes a qualsevol estímul curiós: un so, un passamans o reixa a mida per a fer un volantí.

El kit d'exploració, el del grup i els de algunes companyes que ja en tenien un de propi (per a altres havia d'arribar prompte, per l'aniversari), ens va ajudar a aclarir hipòtesis.

Hi van aparéixer les primeres pistes i petjades: fulles amb forats, caragols amics, panys amb clau de cases, pedres que pinten i pinyes com a menjar n'eren una xicoteta selecció, i que difícil. Aquestes mostres es van investigar, catalogar i guardar amb cura.

Vam descobrir un fum d'històries, informació valuosa per a la nostra cerca i noves persones que n'alimentaven la nostra curiositat.

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Haurem de començar no sols a explorar sinó a investigar la història?

Ens vam trobar amb una alqueria; no sabíem què era, així que vam pensar que podria ser una casa per a coloms amb «llits així d'amples i així de llargs».

L'aigua era important, per als molins, per a Marcela i per a nosaltres, i un pou d'aigua «podria ser una piscina per a les bestioles d'ací».

Vam descobrir una oficina de Correus i en la família de companys i companyes hi ha molts carters.

A la plaça Nou Moles, amb el joc lliure, vam fer reclams naturals gràcies a la varietat de la natura. «Ací menjarà molt amb totes aquestes fulles», «es posarà forta per a escapar».

Un dia vam sentir un maulit i l'endemà vam conéixer el gat Marramiau. Els dibuixos i colors d'Alfredos, un artista veí (i papà d'un bon amic), ens van inspirar. No sabíem molt bé què volíem comptar, ni com, així que hi vam experimentar.

Semblava que l'espai, un hàndicap per a les mediadores, no influïa en els infants, acostumades, potser, a dur a terme qualsevol activitat en espais poc amables, precisament per falta d'esbargiment, gaudi i autogestió a disposició de la ciutadania. L'apropiació de l'espai públic sembla tan natural en la infància i la joventut que és estrany pensar per què no ens sembla acceptable quan creixem. Tornem a gaudir de la manipulació.

DERMA

MAPA

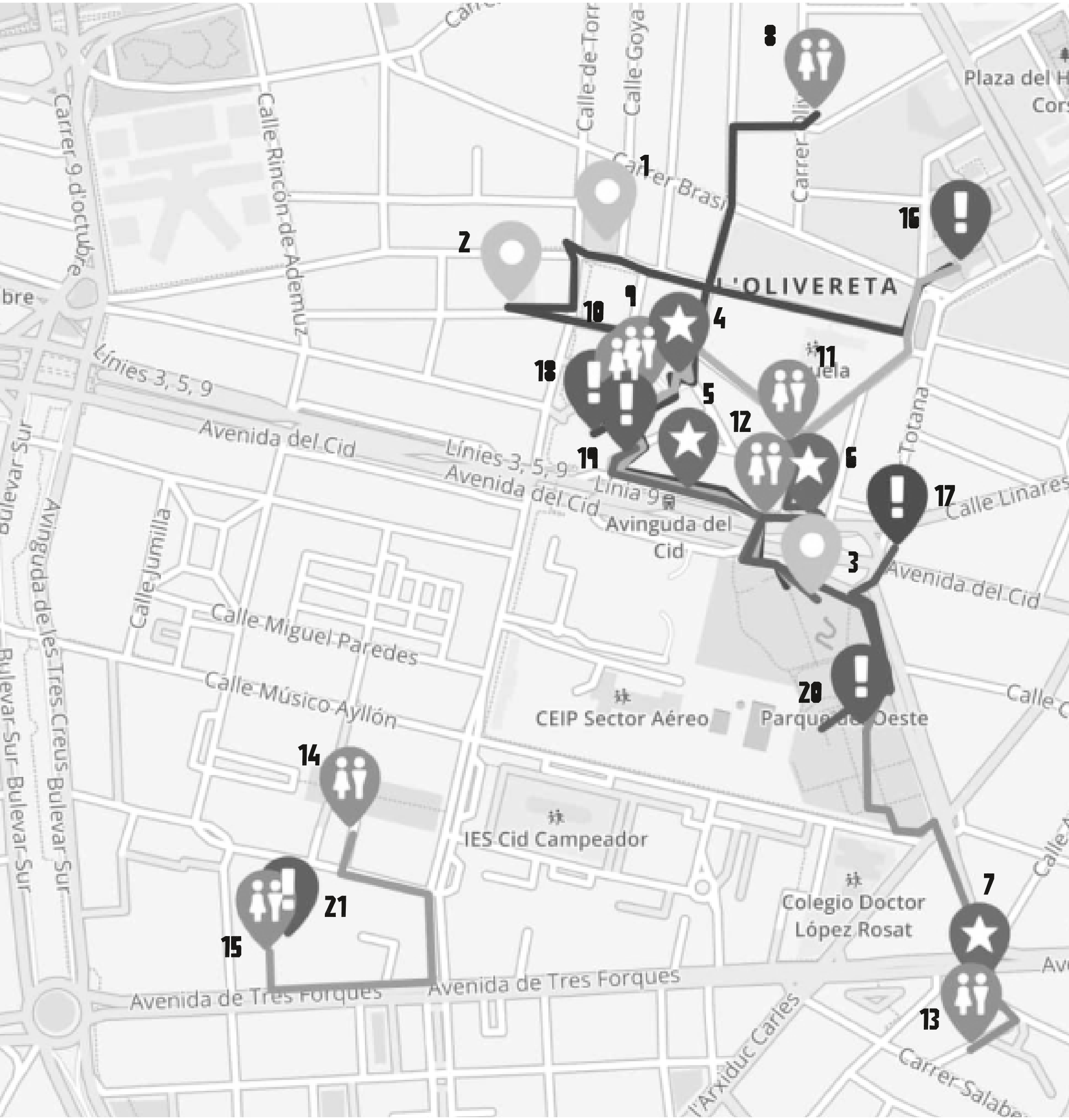

L'OLIVERETA
Carrer Brasil
Calle Goya
Calle Rincón de Ademuz
Carrer 9 d'octubre
Línies 3, 5, 9
Avenida del Cid
Línia 9
Avinguda del Cid
Calle Linares
Totana
Calle Jumilla
Calle Miguel Paredes
Calle Músico Ayllón
CEIP Sector Aéreo
IES Cid Campeador
Colegio Doctor López Rosat
Avinguda de les Tres Creus-Bulevar Sur
Bulevar Sur
Avenida de Tres Forques
Plaza del H
L'Arxiduc Carles
Carrer Salabe
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

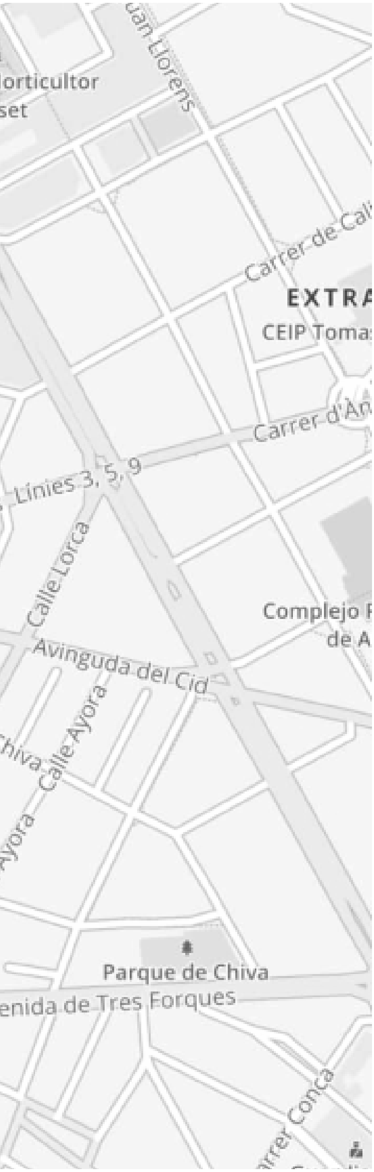

Espais propis
1. Plaça Roma
2. Cau
3. Parc de l'Oest.

Espais nous
4. Alqueria
5. Vorera gran i portals
6. Descampat
7. Intervenció urbanas

Vinculació humana
8. AAVV Nou Moles
9. Veina barri l'agulla
10. Maite
11. Farmàcia Nou Moles
12. Papereria
13. Espai Sankofa
14. Biblioteca Lluís Fullana
15. AAVV Trres Forques

Accions
16. Plaá Nou Moles
17. Postals
18. Marramiau
19. Les Oliveres
20. Concerts músics del barri
21. Càpsula del temps

VINCULACIÓ

Sense adonar-nos-en, ens sentim a casa i, per tant, coneixem en detall el barri de l'Agulla.

De sobte, Úrsula, una veïna, ens va dir que tenia una carta per a nosaltres. No podia ser, era de Marcela!

Ens les vam enginyar per rebre-la amb una corda, una unió física entre nosaltres, Marcela i la veïna. Ens hi contava que li agradava aquest barri i que, després d'haver fet una parada, volia continuar descobrint llocs especials. Així, en vam fer vinculació amb les cartes de Marcela que ens portarien a llocs interesants.

Investigant sobre la biblioteca Lluís Fullana, vam descobrir que hi ha una part d'arxiu molt important i valuosa per a la ciutadania.

Què és això d'arxiu, per a què serveix i com ens pot ajudar? El que teníem clar era que les nostres mostres, les nostres llibretes i les narracions visuals eren el nostre propi arxiu. «És el que fem!»

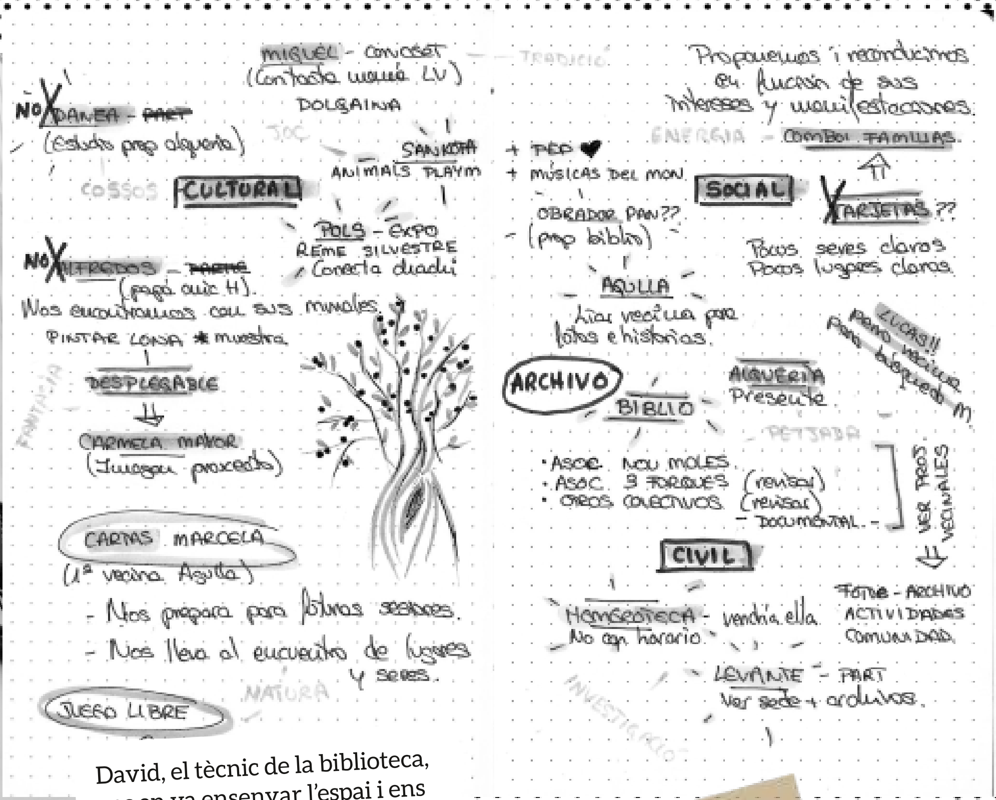

David, el tècnic de la biblioteca, ens en va ensenyar l'espai i ens en va explicar el funcionament. Ens vam reconéixer com grans lectores i usuàries de les biblioteques. Hi va haver expressions de sorpresa quan descobrien un títol, una col·lecció o un personatge que coneixien bé. Gomets de colors i formes, pictogrames per a classificar els llibres, cartellera, etc. van cridar la nostra atenció i va començar la bateria de preguntes curioses.

Busqueu arxiu al diccionari.

A L'ESQUERRA LES 3 OLIVERES, A LA DRETA LA CASA D'ÚRSULA I AL CAPDAVANT.. MARRAMIAU

VINCULACIÓ

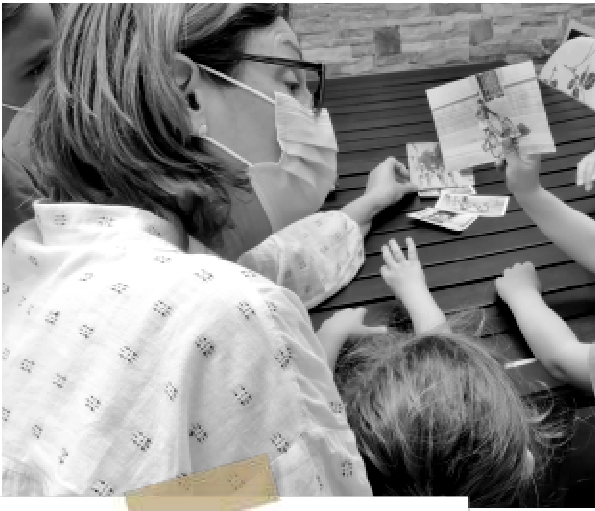

<<ME GUSTA MÁS JUGAR EN EL PARQUE QUE QUEDARME EN CASA>>

Marcela continuava enviant-nos cartes.
Vam conéixer Pep, un ésser de llum i caliu que ens va acompanyar per l'exposició «Biosphera», que recollia setze ecosistemes de Playmobils d'arreu del món. Hi vam reconéixer moltes de les espècies i vam poder demostrar la nostra saviesa i les nostres habilitats com a exploradores i historiadores.
Vam tornar a les oliveres, on ens esperava una família. Maite, Paco i una xicoteta amiga ens van convidar a ensenyar-nos fotos de quan ella era menuda, així com informació del barri i de com era la vida no fa molts anys. A l'alqueria i el descampat vam descobrir coses noves.
«Jo, a casa, tinc tota la terrassa plena de terra, amb tot tipus de menjar.»
De vegades, ens començaven a representar el recorregut fins a casa, estàvem en territori conegut i es posava de manifest quan hi apareixia un dels caus d'una companya.

Vam passar pel futur poliesportiu de Nou Moles, que, de segur gaudiran en un futur. Una lluita aconseguida gràcies a l'Associació de Veïns de Nou Moles, on Casilda ens esperava per explicar-nos com aconsegueixen millorar-hi la convivència i l'entorn. També vam descobrir altres alqueries, el recorregut que segueixen les sèquies davall dels nostres peus i com era el molí que dona nom al barri. Per fi el trobem!
Vam decidir expandir territori i acostar-nos a l'Associació Veïnal i Cultural Tres Forques. Ens hi va rebre Greogorio, que ens va ajudar a posar ordre a tots aquells barris que conformen el districte de l'Olivereta i ens hi vam situar en cadascun. Per fi ens aclaríem!

A l'Associació, a més de reivindicar millores per a tot el veïnat, desenvolupen moltes activitats. Vam mostrar els nostres dots d'exploradores, ja que en vam esbrinar l'ús de cada estada. Així mateix, vam descobrir interessos i habilitats com el brake dance o la guitarra, com a refugi quan no ens sentim molt bé. «M'encanta la guitarra, és l'instrument que més m'agrada i, a més, se'm dona genial.»

Pensar que tal vegada l'any que ve desenvoluparan activitats a l'associació ens va reconfortar. A la biblioteca ens esperaven amb documents gràfics. Aquest material ens va ajudar a entendre el paper de l'arxiu. «Necessitem diversos records per a fer un arxiu.»

#REFLEXIÓ

Com que traure informació era difícil, vam començar a explorar els interessos que tenien i vam experimentar, gratament, que les propostes els agradaven i enllaçaven una amb la següent de manera natural.
La complicitat i la comunicació amb les famílies facilitava la consecució de les activitats, fins i tot la participació en la organització atraient possibles persones col·laboradores.
Que les famílies recolliren els infants als espais que visitàvem és important per a nosaltres, i així podíem continuar construint la xarxa veïnal. Veure les famílies gaudint també dels espais des d'un altre lloc, ens va omplir de satisfacció i energia.
Vam tornar a comprovar com la manipulació afavoreix desenvolupaments intel·lectuals i socials, alhora que ens permet connectar, confiar, compartir i escoltar-nos entre nosaltres.
Ens vam sorprendre quan vam entrar en la fantasia, quan vam jugar amb els sabors de gelats, però només podíem fabricar-los amb els colors que teníem a l'abast.
Vam trobar vestigis d'altres temps al carrer: per les memòries, els llocs és tornen habitables.
La història, els arxius, els llocs, les històries, les persones.
No deixem d'explorar i aprendre!

ACCIÓ

Miguel, veí d'una de les nostres companyes i còmplice amb sa mare, va arribar al parc de l'Oest amb Manolo, el seu company de banda a la Societat Musical de Tres Forques. Molt pròxims i gaudint, ens van contar coses antigues sobre el barri i els instruments.

Quan van començar a sonar les notes, va començar la màgia. Encara no havia acabat la primera cançó, quan ens vam sentir envoltades de famílies i majors que es van sumar a la nostàlgia.

Ens van tocar himnes, tradicions, festa i, fins i tot, la cançó popular dels elefants balancejant-se.
Vam començar a rebuscar entre els cossos i els materials per a crear instruments enginyosos i ritmes, per mitjà dels quals ens podíem expressar, fer-nos sentir, conéixer-nos.

-Vam fer unes postals per a enviar a l'Ajuntament. Un color per a plasmar la nostra visió sobre el barri en el present, un altre per a visualitzar com ens agradaria en el futur. Les famílies ens van acompanyar

cap a la bústia més pròxima perquè les hi enviàrem. L'escola i els parcs ens agraden, però no en sobren més ni més grans. Més bancs, més fanals, més cases i menys pisos, un rocòdrom diferent per a deixar d'enfilar-se pel carrer i silenci de nit. Aquestes són algunes de les nostres opinions i propostes. Les nostres trobades van arribant a la fi i ens tocava posar a punt la mostra.
Ens hi va acompanyar Carmela Mayor, il·lustradora creativa i una energia carismàtica. A més, és la creadora de la imatge que ens fa formar, i sentir-nos, part d'Explora el teu barri. Entre converses interessants, informació sobre la vida, diàlegs de sords i cançons, vam anar reflexionant sobre la nostra identitat i creant els nostres personatges col·lectius amb la tècnica dels cadàvers exquisits. La diversitat de traços i idees ens resulta divertida, motivadora i interessant. Ens encanta la fantasia!
I ja tocava passar-ho a un format més gran i fer la nostra pancarta de benvinguda per deixar-ho tot ben arreplegat.

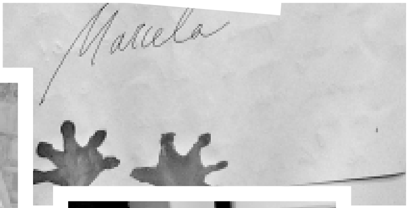

<<QUE ESTIGUEN EN AQUESTA DIRECCIÓ I JO LES PINTE TOTES DE VERD FOSC.>>

ACCIÓ

Tot això de l'arxiu, la història dels llocs, les pistes de Marcela i les nostres vivències ens va donar idees.

Vam construir un desplegable on tenien cabuda totes les nostres experiències, contes i històries: la de Marcela, la meua, la teua, les nostres i les memòries que cal recuperar.
Ens interessa el passat i també el futur, per la qual cosa vam decidir fer una càpsula del temps en què recollim tot allò que considerem important en el present. Una informació sobre la nostra vida de hui, sobre com és per a nosaltres tot allò que anem descobrint; una informació tal vegada valuosa per a qui la trobe.

Informació que inclou jocs i joguets, com una estela ninja de papiroflèxia; representacions de llocs com fulles o altres elements que vam recollir; restes de l'exploració que havíem dut a terme fins aleshores; cartes per a contar aventures; informació detallada sobre el present; dibuixos, notes breus, la nostra petjada en diferents formats, com un retolador de color blau o, fins i tot, un floc de cabell.

Convidem tothom a fabricar les seues pròpies càpsules del temps a casa.

<<UN POQUET DE PACIÈNCIA, ESTIC PENSANT.>>

#REFLEXIÓ

Comença a tindre importància la història, com ens afecten els canvis i que la nostra veu és valuosa, encara més si és una veu col·lectiva.

Ens apropiem del concepte d'arxiu per a expressar-nos amb els materials propis en diferents formats.

Recordem la importància de frenar, d'acompanyar, d'assaborir.

MOSTRA

Va arribar el gran dia a casa nostra, a l'Associació Veïnal i Cultural Tres Forques, i vam rebre les famílies amb olives de tota mena.
Vam omplir la càpsula amb les amigues i la vam soterrar, se'n van necessitar moltes mans.
Es va obrir la porta per compartir allò que havíem experimentat durant aquests mesos: històries, espais, aventures, records, creacions, cartes, veïnes, llocs descoberts i emocions; i així també les podríeu gaudir.
Entre confidències i complicitat, vam construir històries noves, vam situar cada element en el seu espai i temps i vam compartir moments.
Les famílies ens van donar l'enhorabona per un treball minuciós, crític i compromés amb l'entorn. Els i les participants ens van agrair tot el que havien explorat, aprés i viscut com a grup.
Per part de les educadores, no podíem sentir més agraïment i satisfacció per haver pogut trobar-nos en aquest espai, haver pogut recórrer els carrers i reflexionar sobre la vida juntes.
No deixeu d'explorar, de compartir en comunitat i d'expressar-vos.
Ens trobem al carrer!

ORRIOLS

de 6 a 12 anys

EXPLORAELTEUBARRI EXPLORATUBARRIO

Només hi ha tendes en el mapa? Aleshores, on vivim?

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

Anna ha perdut el seu fardatxo, just arribant al barri. Com que volíem explorar els carrers d'Orriols, vam aprofitar per a ajudar-la a buscar-lo: vam fer cartells en valencià, en castellà, en anglés, en àrab, en panjabi i, fins i tot, en xinés. Tan variats com la gent del barri. Vam eixir a fer una volta i vam parlar amb el veïnat perquè els penjaren als aparadors de la fruiteria, de la ferreteria, de la sabateria, del bar, del locutori, de la farmàcia… Quan vam entrar a la carnisseria halal, ja era migdia i no ens vam poder resistir amb l'increïble assortit de dolços… Si és que estàvem en ramadà!

En quasi una hora i mitja sense parar, no vam xafar més de quatre carrers. Recordàvem llocs que se'ns havien passat i tornàvem sobre les nostres passes, fent voltes en cercle.

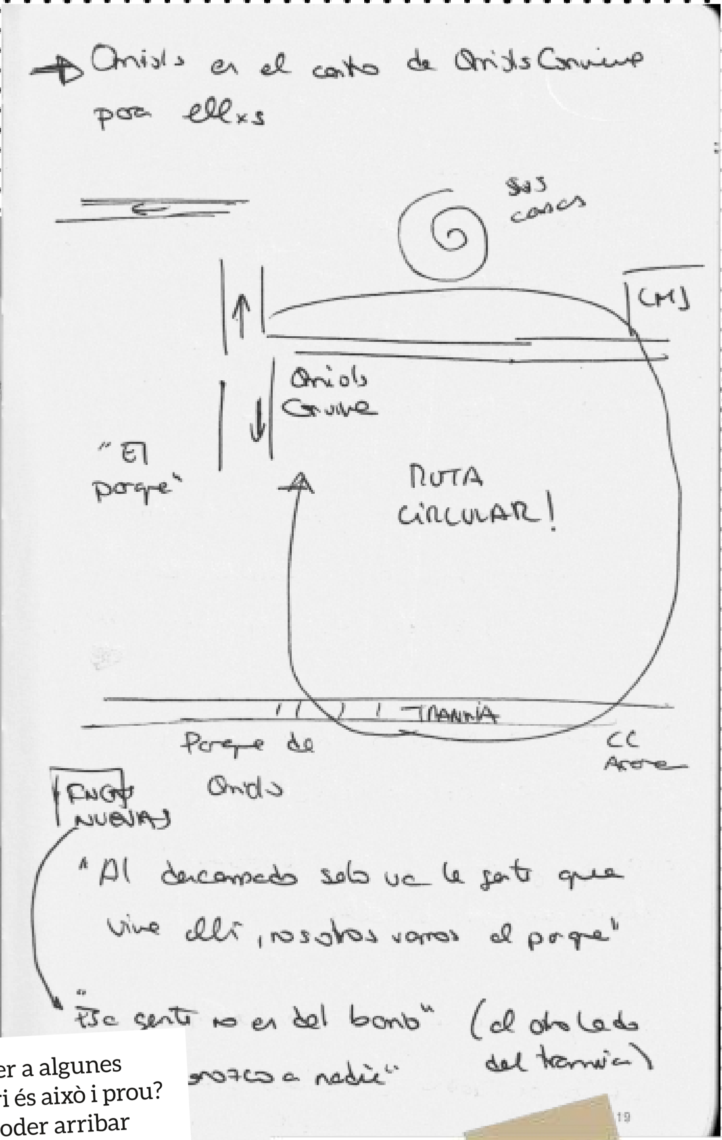

Devia ser que, per a algunes persones, el barri és això i prou? Potser no vam poder arribar més lluny per la intensitat amb què viuen eixos quatre carrers... De fet, el temps se'ns havia passat volant!

«PER QUÈ NO FEM UN CARTELL COM ELS QUE ES PENGEN AL CARRERS QUAN ES PERD UN GAT O UN GOS?».

EXPLORACIÓ

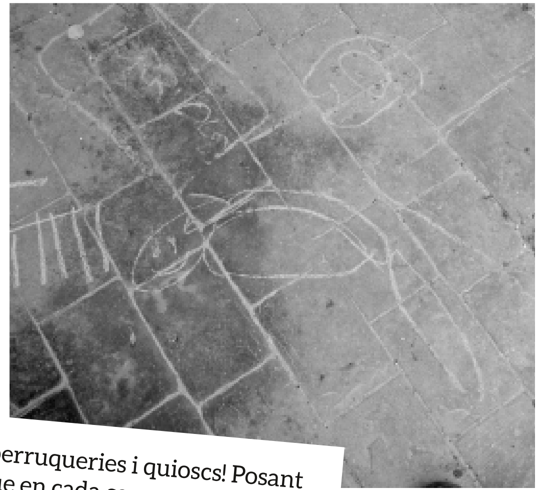

El que més hi ha a Orriols són perruqueries i quioscs! Posant els edificis en el mapa, veiem que en cada carrer n'hi ha tres o quatre de cada...

Els espais que més habitem i més espai ocupen en el nostre mapa són els parcs, especialment «el parc», que és el parc de l'Ermita. També el parc d'Orriols, que és més gran, però en el mapa apareix més xicotet, perquè està més lluny i hi anem menys.

Espais imprescindibles són els locutoris, els basars i el kebab, però, sobretot, tenim supermercats i tendes d'alimentació al barri.

El mapa està dividit en dos parts: dins i fora de les vies del tramvia. De fet, a l'altre costat no coneixem ningú.

El centre del mapa és Orriols, que, per a nosaltres, no és només el nom del barri, sinó com anomenem la seu d'Orriols Convive.

Un punt important del nostre mapa és la mesquita i la representa la catifa roja gegant.

#REFLEXIÓ

Alguns edificis, per molt grans que siguen, per molt que estiguen enmig de la plaça on juguem cada vesprada, per moltes finestres de vidre que tinguen, ni tan sols els veiem. No hi hem entrat mai i no tenen cap significat per a nosaltres... Per això, quan parlem del nostre barri, aquests edificis no hi són.

Volíem que ens mostraren la configuració del barri amb figures de Lego col·locades sobre la taula, però estem en un local al centre del barri... No serà més fàcil eixir al carrer? Podem anar i veure-ho tot, perquè està tot molt a prop!

<<EL LOCUTORI? SÍ, MIRA PER LA FINESTRA, ALLÀ HI ÉS. ANEM-HI I TE L'ENSENYE?>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

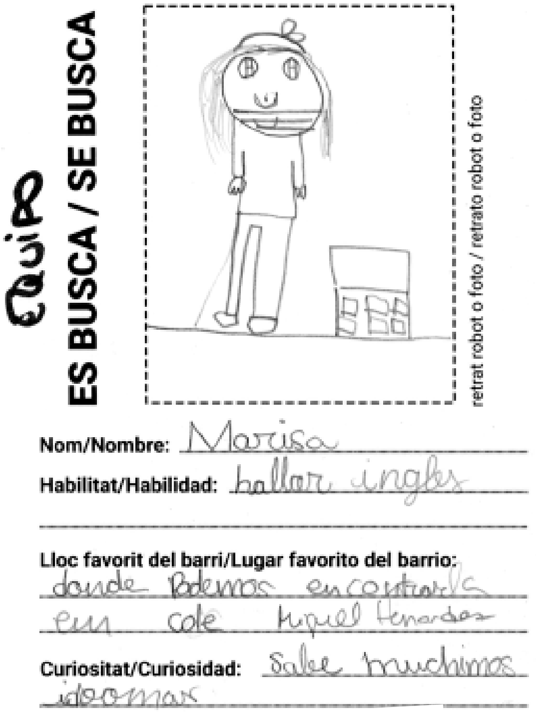

Quan ens vam convertir en exploradors i exploradores vam començar a mirar els carrers de sempre d'una manera diferent. Teníem una ruta preparada pels llocs que hi havia en el nostre mapa, però ens vam deixar portar per les nostres passes.

Quan fem un recorregut, moltes vegades, els peus et porten automàticament. Hi ha moltes maneres d'arribar d'un punt a un altre, però, quan habitem els espais, ja sabem quin recorregut ens agrada més: el que passa per les tendes, el que va al col·le i passa per casa d'un company de classe, el que deixa fer una parada ràpida al quiosc... Per a convertir-nos en observadores expertes, parar atenció a les olors, els sorolls, la gent que passa, les sensacions que ens dona cada carrer, etc. necessitem caminar de manera diferent, especialitzant els nostres sentits. Per això portem un equip especial: una càmera que al moment et dona una imatge del lloc que és important per a tu o d'alguna cosa que hi ha estat sempre, però hui t'ha sorprés; uns prismàtics per poder veure en detall les coses que estan lluny, per deixar de mirar els peus i mirar les parts altes del barri; unes ulleres de colors per si necessitem ajuda per donar-li un altre toc a la visió de sempre; un equip per

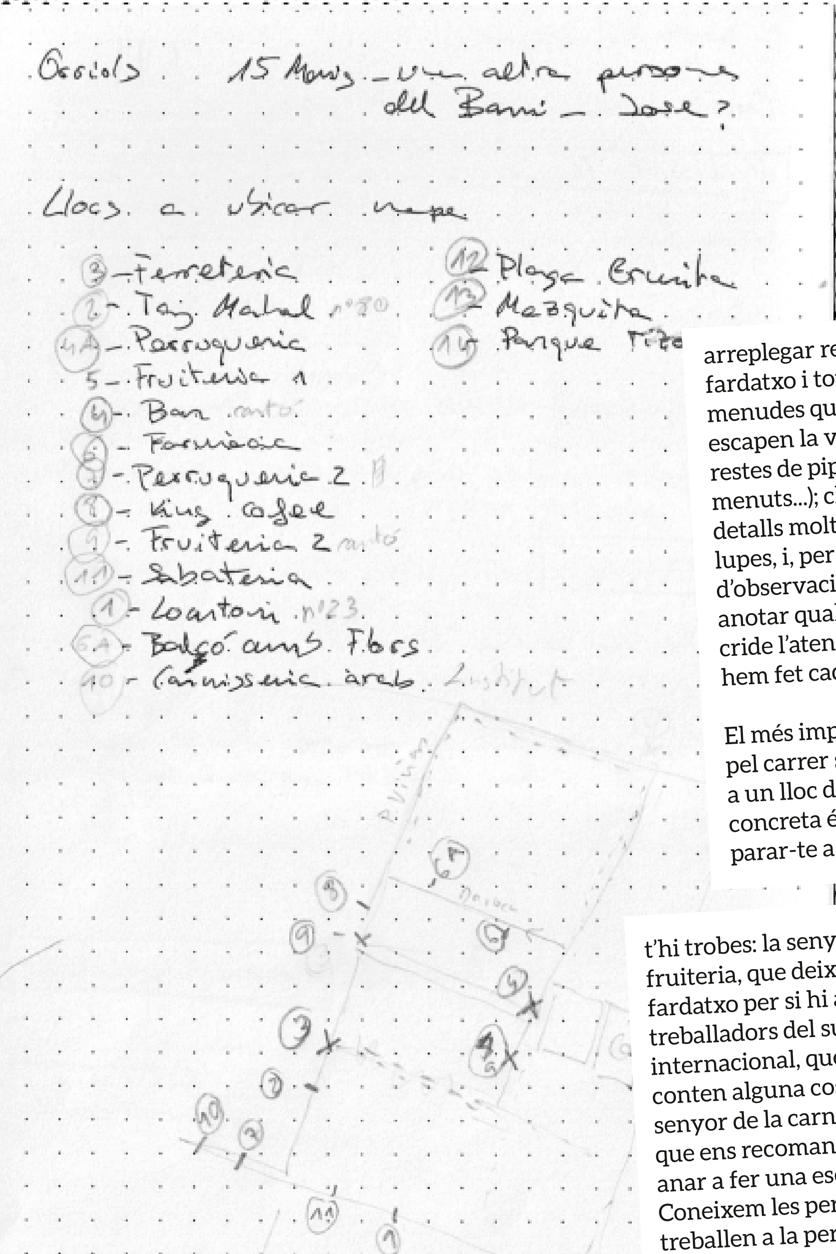

arreplegar restes, pistes del fardatxo i totes aquelles coses menudes que habitualment escapen la vista (fulles, pedres, restes de pipes, papers menuts...); clar, per si hi ha detalls molt menuts, portem lupes, i, per últim, un quadern d'observació, en el qual podem anotar qualsevol cosa que ens cride l'atenció, un diari de què hem fet cada dia...

El més important de caminar pel carrer sense haver d'arribar a un lloc determinat a una hora concreta és que et permet parar-te a parlar amb gent que t'hi trobes: la senyora de la fruiteria, que deixa lletugues al fardatxo per si hi apareix; els treballadors del supermercat internacional, que sempre ens conten alguna cosa nova; el senyor de la carnisseria halal, que ens recomana un lloc per anar a fer una escapada. Coneixem les persones que treballen a la perruqueria on no anem normalment, visitem les famílies que estan treballant a aquestes hores a la tenda...

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Aquest equip d'exploradores i exploradors coneix a fons els quatre carrers que conformen l'imaginari del seu barri. Ací ho tenen tot i, tret d'algunes visites a familiars o excursions molt de tant en tant a la platja o altres llocs especials, no tenen necessitat d'eixir d'Orriols. Això els permet anar als llocs sempre caminant i conéixer bé on està cada quiosc i cada basar, que són els negocis que més els agraden.

Les famílies no se solen ajuntar als bars, però les perruqueries i les xicotetes tendes de menjar són com xicotets llocs de relació. Alguns dies fixos van també a la seu d'Orriols Convive i a la Mesquita a fer diferents activitats, per això les cases i l'escola no són els seus únics punts de referència. En eixir de l'escola i els caps de setmana, van a jugar als parcs, sobretot al parc de l'Ermita. Saben que hi ha altres parcs i descampats, on juga una altra xicalla que hi viu més prop, i també que hi ha altres tendes i perruqueries més freqüentades pel veïnat d'origen llatinoamericà o d'ètnia gitana.

El que hi ha més enllà de les vies del tramvia, amb blocs d'edificis amb jardins i jardins privats amb piscina, no ho consideren part del barri. No coneixen ningú que hi visca.

GURUDWARA
GURU NANAK

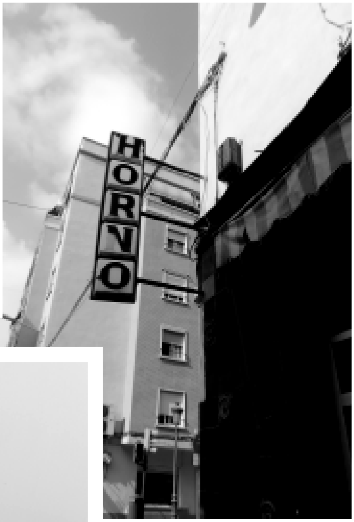
HORNO

ES BUSCA

MAPA

Biblioteca Valenciana
Avenida Hermanos Machado
Avinguda dels Germans Machado
Calle Meliana
Calle Lande Lumiares
Calle San Juan Bosco
Calle Padre Viñas
Calle Orriols
Calle Reig Genovés
Calle San Vicente de Paúl
Carrer Penyíscola
Carrer Motilla del Palancar
Calle Santa Genoveva Torres
Calle Arquitecto Tolsa
Calle Santiago Rusiñol
Parque de Orriols
Centro comercial Arena
Mercadona
Avenida Alfahuir
Avenida Primado Reig
Carrer de Sant Bru
Banco Popular
BBVA
Bankia
CAM
Caixa Catalunya
Línia 6
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

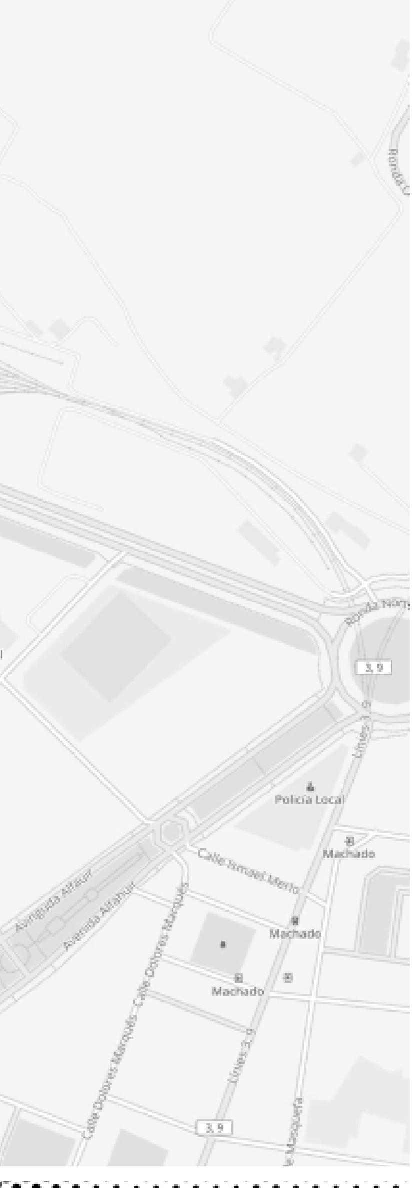

Espais propis
1. Fruiteria
2. Biblioteca Municipal
3. Parc de l'Ermita
4. Orriols Convive
5. Taj Mahal

Espais nous
6. Ferreteria
7. Centre Històric d'Orriols
8. Alqueria Albors
9. Monestir San Miquel dels Reis
10. Horts veïnals

Vinculació humana
11. Cristina
12. Senyora del Parc de l'Ermita
13. Tamara
14. Juan Antonio
15. Yolanda

Accions
16. Pancarta Orriols
17. Enviament de Postals
18. Representació del barri
19. Buscant Pistatxo
20. Entrevistes veïnalsa

VINCULACIÓ

Explorar un barri també és conéixer les reclamacions de les veïnes. Hem conegut gent d'Orriols Convive, gent de València Acull, Orriols en bloc... per saber què volen i veure si les xiquetes i els xiquets voldrien també el mateix. Ens hem trobat un trosset del barri que reclamen per fer un hort autogestionat i ho fan començant a plantar, amb l'acció conjunta i amb molt d'amor i acollida.

Teixir xarxes amb la infància és necessari; formen part dels barris i de la ciutat i són ciutadanes de ple dret. És important que hi estiguen presents, que parlen, que hi participen, que hi estiguen i puguen habitar els espais d'associacionisme. A aquest barri fan un treball espectacular en aquest sentit i hem tingut el plaer de viure-ho. Així doncs, ens queda una

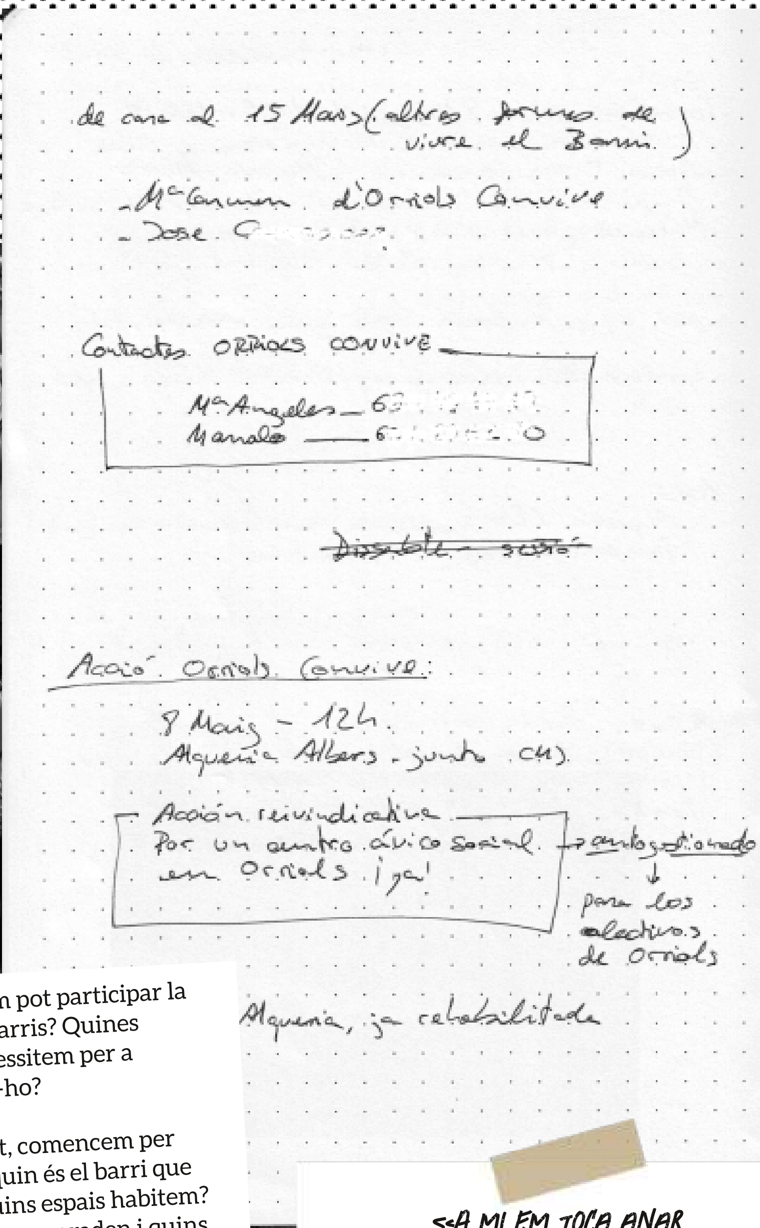

de cara al 15 Mars (altres formes de viure el Barri.)

- Mª Carmen d'Orriols Convive
- Jose [illegible]

Contactes ORRIOLS CONVIVE

Mª Angeles — 6[illegible]
Manolo — 6[illegible]

~~Dissabte – sopar~~

Acció Orriols Convive:

8 Maig – 12h.
Alquería Albors – junto (CM).

Acción reivindicativa
Por un centro cívico social en Orriols ¡ya! → autogestionado ↓ para los colectivos de Orriols

Alquería, ja rehabilitada

reflexió: com pot participar la xicalla als barris? Quines formes necessitem per a aconseguir-ho?

De moment, comencem per descobrir quin és el barri que habiten: quins espais habitem? quins llocs ens agraden i quins no? quins espais no coneixem i per què? on s'acaba el barri? quins són els seus límits?

Sembla que el barri acaba on deixem de conéixer la gent que hi viu!?

<<A MI EM TOCA ANAR DIMARTS A REGAR.>>

VINCULACIÓ

<<QUIERO SER ALCALDE.>>

Vam eixir a explorar el barri de forma diferent. Ja no érem nosaltres qui triàvem on anar. Ens vam deixar guiar i així vam descobrir llocs, persones i històries que no coneixíem. Vam anar al Monestir de Sant Miquel dels Reis, «eixe edifici gran que sembla un palau». Ara ja sabem que dins hi ha una biblioteca molt gran amb alguns llibres molt antics i una cripta misteriosa, on estan soterrats un rei i una reina... I moltes coses més que ens va contar F.

En eixir, vam passar per l'Alqueria Albors, on estava tota eixa gent amb qui estem començant a fer un hort a l'altra banda del barri. Ací, a l'Alqueria Albors, demanen un Centre Social Autogestionat. I potser ho aconsegueixen, perquè hi tenen experiència. Mari Carmen, d'Orriols Convive i lluitadora de totes les batalles del barri, ens va acompanyar per mostrar-nos com viu ella el barri. Com que ella hi va nàixer ja fa molts anys, ens va portar per la part antiga i ens va explicar com era Orriols quan ella era petita: quan quasi tot era horta i hi havia séquies, i es jugava al canut al carrer. Ens va contar algunes coses que havien millorat gràcies al treball col·lectiu del veïnat, com la plaça de l'Ermita, que algunes de nosaltres encara vam arribar a conéixer quan era un descampat ple de cotxes i fang.

Vam tindre la sort de trobar veïnes que viuen a la part més vella del barri i resulta que no eren persones velles, sinó joves. També resulta que l'escola no fa tant de temps que està, i que ha canviat moltes vegades de lloc. També ens va contar quines coses queden encara per fer, i és que al barri hi ha un forat «de la vergonya» i que encara hi ha

gent que ha d'anar a la font per tindre aigua a casa. Vam preguntar a altres persones de camí i algunes compartien la visió del barri de Mari Carmen i altres ens van mostrar problemes dels quals nosaltres no érem conscients; sembla que molta gent pensa que els carrers estan bruts, però nosaltres no ho havíem vist.

#REFLEXIÓ

Després de tants dissabtes coneixent llocs, col·lectius i persones del barri sentíem que hi teníem moltes coses a dir.

Les persones que trepitgem els carrers cada dia som qui millor coneixem les virtuts i les mancances, però no sempre ens parem a reflexionar-hi. Moltes de nosaltres eixim poc del nostre barri, aquest és el nostre món i hi estem tan habituades que no ens plantegem que podria ser d'una altra manera.

Aquests dies que hem passat juntes, entre tanta acció, també hem tingut temps per a reflexionar. Per tot això, ens hem posat mans a l'obra i hem plasmat les nostres reivindicacions en forma de postals, que hem enviat a l'Ajuntament de València. En algunes hi ha imatges d'allò que ens agrada del barri, com els carrers de la part antiga amb les cases baixetes o els horts autogestionats, on comencen a créixer els primers fruits. En altres, demanem el que ens agradaria tindre, com una biblioteca millor que la que tenim ara, un cinema o, fins i tot, propostes més personals:

ACCIÓ

Durant dues sessions ens vam convertir en periodistes i, gravadora i càmera en mà, ens vam llançar al carrer per entrevistar la gent que ens anàvem trobant.

El primer pas va ser pensar les preguntes que els volíem fer: si viuen al barri, si hi han viscut sempre i què fa que no se'n vulguen anar a un altre lloc o per quin motiu se'n van vindre a Orriols, quin és el treball que més els agrada, quines coses els agraden i quines coses odien del barri, si n'han eixit alguna volta...

No totes les persones van voler contestar les nostres preguntes, però vam conéixer un poquet la gent amb qui ens creuem sovint i amb qui mai no havíem parlat. Ara ja sabem el nom de la venedora de cupons que es posa cada matí al cantó de la ferreteria i que està molt contenta amb el seu treball; també sabem que al propietari de la ferreteria li agrada molt tot el barri menys «las cuatro esquinas», però no ens va voler contar què passa allà. Un veí de Saïdia ens diu que ve a posta a Orriols per comprar carn al supermercat àrab i el venedor d'aquest ens va contar que fa

tres anys que viu al barri, però treballa tant cada dia que pràcticament no coneix més que la tenda i sa casa. La propietària del basar xinés fa vint anys que viu al barri i per això coneix molta gent d'ací, però té també poc de temps per a l'oci. Només ix del barri un cop a l'any per a visitar el seu país. Ens va contar que quan hi va arribar la seua filla era molt petita i que ara fa uns anys que ha marxat a treballar a la Xina, a una ambaixada.

Vam entrevistar també una fornera; la propietària d'un bar i la seua amiga, que hi estava esmorzant; un estanquer; una clienta d'una perruqueria, i gent que passejava pel carrer o que estava esperant a la parada del bus.

ACCIÓ

S'acostava el dia de la mostra final Team Exploradores. Ens havien cedit una sala al Centre Municipal de Joventut i havíem de pensar quines coses volíem mostrar al públic que vinguera a visitar-nos. La primera idea que ens va vindre al cap van ser quadres: «¡Nos podemos llevar los cuadros de aquí, de Orriols Convive!». La idea va tindre èxit entre la xicalla, ja que per a elles i ells en tota exposició hi ha quadres penjats en la paret i a la seu d'Orriols Convive n'hi havia uns quants molt grans i bonics que mostraven imatges antigues o persones amb vides molt lligades a les lluites veïnals d'Orriols. Però aquests quadres no els havíem fet nosaltres, per tant, vam continuar pensant alternatives. En vam fer un repàs i ens vam adonar que teníem moltes coses a mostrar: fotos de les nostres passejades, gravacions en vídeo i en àudio de les entrevistes, cartells, postals, el plànol dels recorreguts que havíem anat completant en les diferents sessions i, fins i tot, les pistes que havíem recollit quan buscàvem Pistatxo, el fardatxo desaparegut. Amb tot això teníem suficient material per omplir la sala, però ens vam adonar que caldria fer de guies per explicar al públic tot el que havíem fet.
De seguida ens en vam repartir els papers: per fer de guies, per donar les entrades i per controlar l'aforament i el compliment de la resta de mesures COVID.

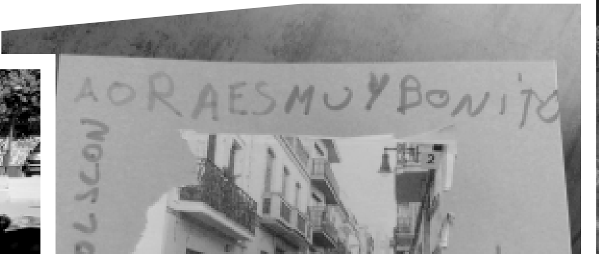

«VINDRÀ LA POLICIA A PER NOSALTRES, AÇÒ NO ES POT FER.»

Així mateix, vam decidir fer una pancarta per anunciar la mostra, que vam passejar pel barri de camí al CMJ el mateix dia de la inauguració. Resolts els primers dubtes («¿Qué es una pancarta?») vam pensar un lema curt que poguérem retolar i que sintetitzara allò que sentíem després de tantes jornades d'exploració. Finalment, vam arribar a un consens: retolaríem en gran «Orriols mola»; dibuixaríem els llocs més representatius del barri per a nosaltres: l'escola, els horts, la seu d'Orriols Convive, el quiosc i la plaça de l'Ermita.

#REFLEXIÓ

L'imaginari que tenim sobre una manifestació, portar una pancarta... afecta com pensem que podem ocupar l'espai públic. Portàvem una pancarta de colors on posa «Orriols mola», plena de dibuixos de coses que ens agraden del barri, però només algunes es van atrevir amb la pancarta i el megàfon.

Els xics es van allunyar, van fer com si no ens coneixien, amb una mescla de vergonya i sensació d'estar fent alguna cosa dolenta per anar pegant crits pel carrer...

MOSTRA

El dia de la mostra vam eixir a carrer amb la pancarta i el megàfon anunciant l'exposició al CMJ d'Orriols. La xicalla tenia vergonya de cridar i d'ocupar el carrer, com si allò que deien no fora suficientment important per trencar el silenci d'un dissabte al matí. Poc abans de les 12h, hora de la inauguració, havia quedat tot enllestit a la sala, però el dia està ennuvolat i es veu poca gent pel carrer. Hi van tornar els dubtes: vindrà algú?

Quan van començar a arribar familiars, amigues de l'escola, gent d'Orriols Convive i, fins i tot, algú que havia escoltat els anuncis del megàfon, tot va començar a tindre sentit. La gent els felicitava pel treball que havien fet i la xicalla s'hi mostrava orgullosa. Ja no tenien vergonya ni sensació d'estar fent res de dolent.

El procés és important, però poder mostrar-ho i explicar-ho, també.

RUSSAFA

de 6 a 12 anys

Un jardí ben divers

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

Aquest grupet estava format per persones amb diferents ritmes i necessitats, la qual cosa genera un reajustament constant de les respostes. Malgrat tots procedeixen del mateix lloc, el col·legi Lluís de Santàngel, al Saler, i comparteixen parada d'autobús amb destinació Russafa, les criatures tenen entre els 4 i 9 anys i presenten diferents nivells maduratius, així com interessos. El grup és molt divers i l'energia de cada component intenta trobar-se en aquesta explosió d'arribada.

Una de les educadores se n'adona que la seua mascota, Pepita, s'ha perdut. L'aproximació a l'espai de la biblioteca i, més tard, al barri es fa buscant aquest animalet i mirant de respondre milers de preguntes que sorgeixen precipitadament sobre les característiques, els hàbits i les hipòtesis vitals del fardatxo.

Pensem on podria estar el fardatxo segons el seu modus vivendi i connectem amb el

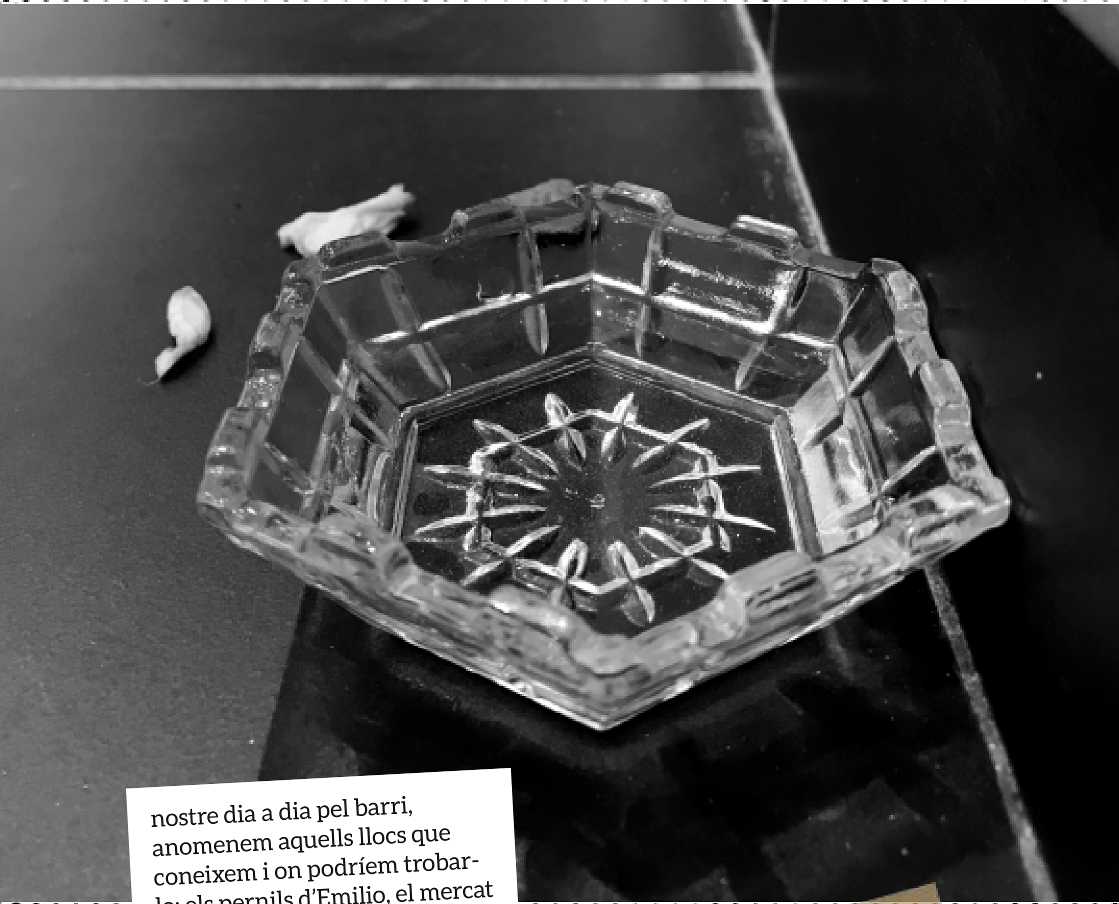

nostre dia a dia pel barri, anomenem aquells llocs que coneixem i on podríem trobar-lo: els pernils d'Emilio, el mercat de Russafa, la sabateria, la plaça de Russafa, la bugaderia, el forn La Estrella, el restaurant La Perla o el tobogan del parc, que arriba l'últim al nostre plànol fet de Lego i cartró gràcies a I., qui progressivament ha anat deixant la timidesa i s'ha fet al grup.

<<L'ESTIMAVES MOLT?>>, <<QUAN EL VAS VEURE PER ÚLTIMA VEGADA?>>, <<QUÈ LI AGRADA MENJAR?>>...

EXPLORACIÓ

Són molt interessants els diferents parers i maneres d'abordar els racons de Russafa. Una nau espacial és la biblioteca i ho va dir el més gran del grup, qui, minuts abans, s'aferrava al pensament racional i la validesa científica per a resoldre el misteri del fardatxo perdut.

Vam emprendre la ruta i, per a la nostra sorpresa, el parc de Manuel Granero estava en obres, havien alçat tot l'odiós ciment, les tanques creaven panells, ara hi havia passadissos entre aquestes i les parets de la plaça. Hi havia grafits i missatges d'altres persones que havien passat abans per aquí. I resulta que un grup de joves, sense saber-ho, ens havia deixat cartells preguntant el següent: «Què fa que aquest barri siga especial?». I més avant: «Què puc fer per millorar el barri de Russafa?». I elles responen: «CUIDAR-LO, MÉS PAPERERES, NO CONTAMINACIÓ, NO TACAR I LLOCS SENSE CACA, MÉS VÀTERS PER A GOSSOS».

Mentre seguíem explorant el barri, algunes s'oblidaren de Pepita i altres la continuaven dibuixant en el quadern i van començar a aparéixer veïnes i treballadores del barri, com el carter, el qual vam trobar abans de creuar el pas de vianants per anar al Parc Central.

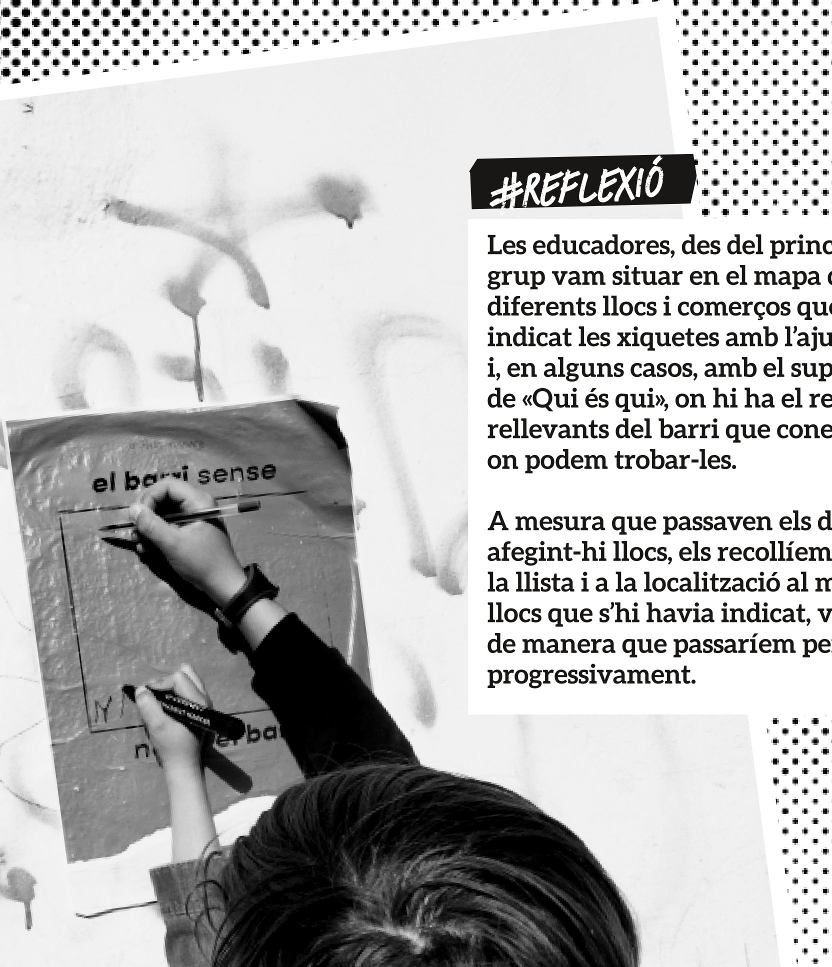

#REFLEXIÓ

Les educadores, des del principi, en aquest grup vam situar en el mapa del barri els diferents llocs i comerços que ens havien indicat les xiquetes amb l'ajuda de les famílies i, en alguns casos, amb el suport de les targetes de «Qui és qui», on hi ha el retrat de persones rellevants del barri que coneixem i indiquem on podem trobar-les.

A mesura que passaven els dies, anàvem afegint-hi llocs, els recollíem i els sumàvem a la llista i a la localització al mapa. A partir dels llocs que s'hi havia indicat, vam proposar rutes de manera que passaríem per tots progressivament.

<<HAS VIST UNA SENYORA QUE ES DIU PEPITA?>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

Algunes van continuar buscant a Pepita i altres no en volien sentir parlar... i de sobte ens vam adonar de la importància de l'ajustament dels temps, dels materials i de l'entorn educatiu que s'hi ofereix. Està la ciutat preparada per acollir les diferents necessitats de les infàncies? Vam tractar, per mitjà de rols, d'acompanyar-los i d'oferir diferents maneres d'abordar la proposta d'exploració i representació de barri de Russafa, però era difícil perquè l'assistència del grup fluctuava molt.

Per tal de tindre una base de què partir i saber què estàvem buscant o, millor dit, què estàvem fent, vam mirar de recollir totes les referències dels llocs del barri rellevants per a elles i anar afegint capes al seu mapa. Primer vam començar amb els Lego, després vam seguir amb els comerços i amb cintes vam marcar la proximitat dels llocs, seguint el mapa amb cartells d'altres comerços que van anar sorgint, jugant al *lettering*.

Ens vam adonar que per jugar necessitàvem saber quin era el tauler de joc, i per jugar a la ciutat i parlar-ne, ens calia saber a què ens estàvem referint, veure-ho i posar-ho en comú, ja que és difícil parlar de les nostres referències sense referències; és a dir, com a infants, calien autorefrències per saber d'on partir.

Ens va costar posar-nos a buscar un element comú com

ara Pepita, ja que hi havia diferents interessos i maneres de sentir; i, pel que fa a allò manipulatiu, cal dir que l'atenció es concentra i creem comunitat si hi ha una activitat col·lectiva en què totes participem, els cossos entenen en el que s'ha de fer i, de vegades, no cal parlar tant, és instintiu.
S'hi va fer palesa una dispersió constant, que no sabíem si venia de la situació postpandèmica o de la sobreestimulació social de la infància.

Ens vam preguntar si estàvem perdudes a la ciutat.

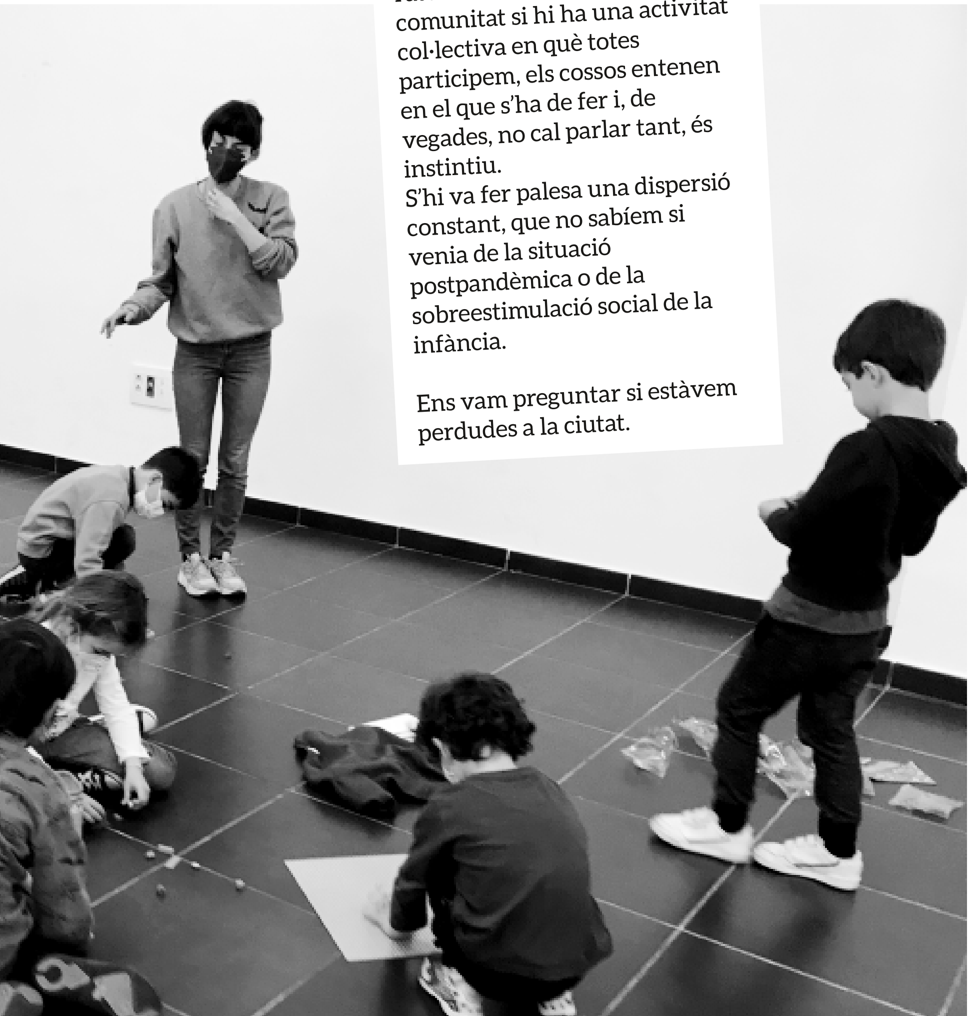

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Entre els espais que va proposar el grup hi havia la bugaderia, la tenda Bamboo Kids, el restaurant La Perla, el mercat de Russafa, l'escola infantil Patufets —a la qual moltes havien anat de menudes, com a escoleta o com a escola de música—, l'acadèmia de dansa Estudio 21, la floristeria My Flower de Pina Deffenu, la parada d'autobús de l'escola, el parc de la Blancaneus, el Parc Central i el parc de la Plaça Manuel Granero, la tenda de jocs Globintrader, la ferreteria Waksman, el restaurant Waksman, la plaça de Russafa, la font de la plaça, l'església, la papereria Altea al costat de la biblioteca o el forn La Estrella, entre d'altres.

Alguns dels llocs que vam descobrir en els trajectes i les passejades pels carrers de Russafa són els següents: la tenda de Motos Sánchez (vespa), el quiosc El País, la cafeteria Granier, la llibreria Miranfú, el portal amb font d'aigua (carrer de Maties Perelló amb el de Mestre Aguilar), la tenda Recicla-moda, la tenda de productes italians Simón Boccanegra o la sabateria del Mercat, on podem trobar Antonio.

RUSSAFA

BNE
WAS
HERE

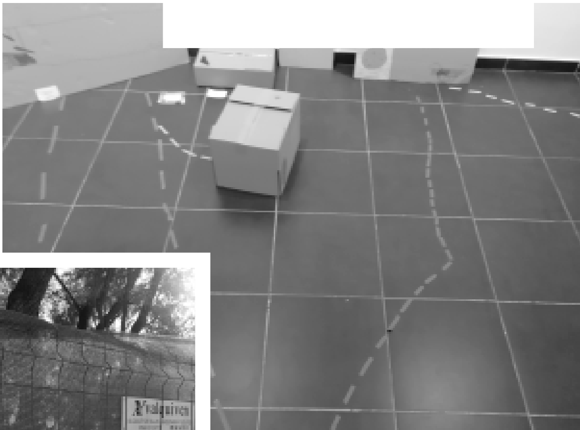

MAPA

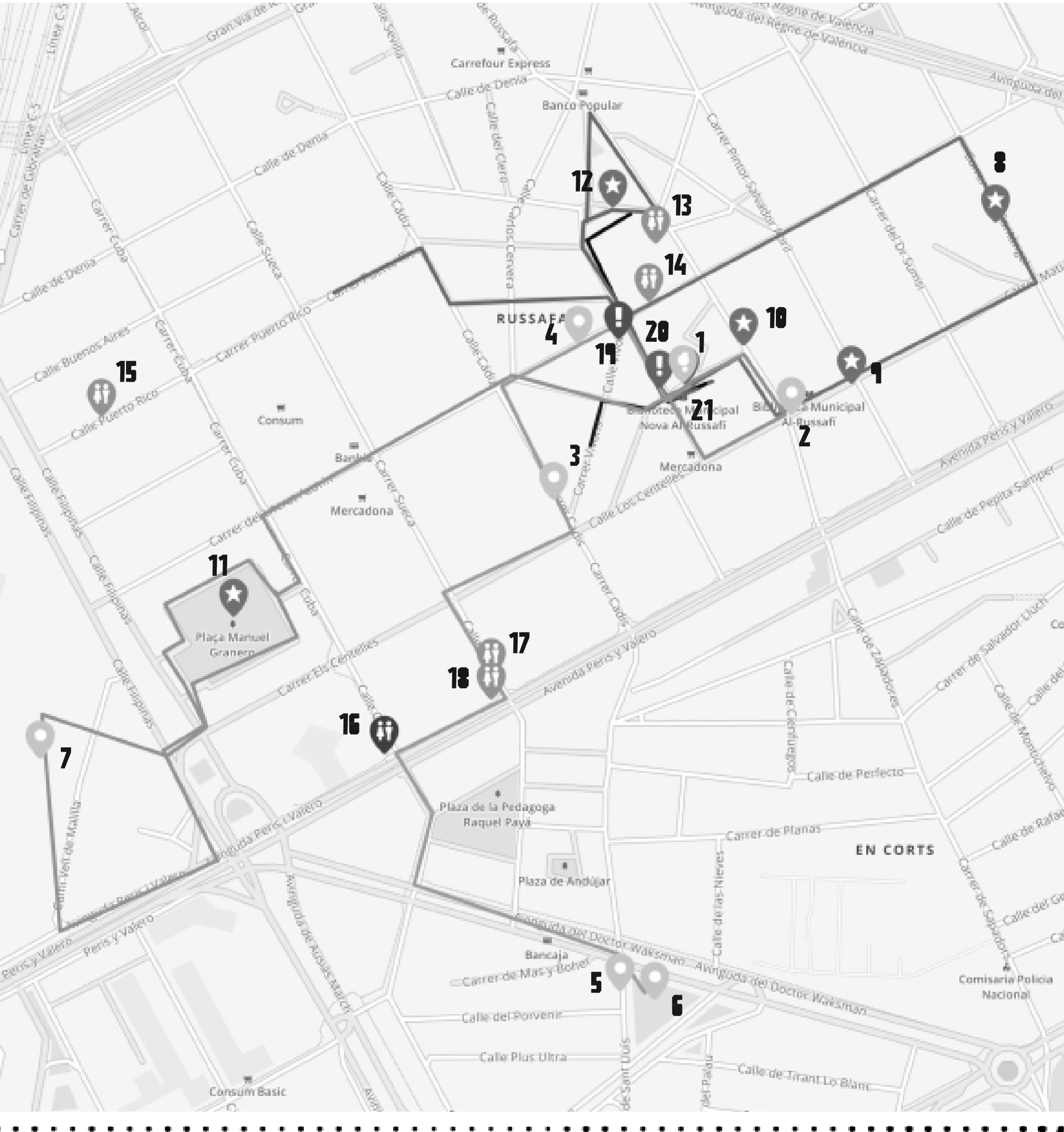

RUSSAFA
EN CORTS
Carrefour Express
Banco Popular
Consum
Mercadona
Biblioteca Municipal Nova Al-Russafi
Plaça Manuel Granero
Plaza de la Pedagoga Raquel Payá
Plaza de Andújar
Bancaja
Consum Basic
Comisaría Policía Nacional
Calle de Denia
Calle Cádiz
Calle Sueca
Carrer Cuba
Calle Puerto Rico
Calle Buenos Aires
Calle Filipinas
Calle Los Centelles
Carrer Els Centelles
Avenida Peris y Valero
Avinguda del Doctor Waksman
Carrer de Mas y Boher
Calle del Porvenir
Calle Plus Ultra
Calle de Tirant Lo Blanc
Calle de Perfecto
Carrer de Planas
Calle de Zapadores
Calle de Pepita Samper
Carrer de Salvador Lluch
Avinguda del Regne de València
Calle de las Nieves
Calle de Cerdagües
Carrer Pintor Salvador Abril
Carrer del Dr. Sumsi
Calle Carlos Cervera
Calle del Clero
Gran Vía de
Carrer de Gibraltar
Avinguda de Ausiàs March
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

Espais propis
1. Biblioteca
2. Forn La Estrella
3. Escola Patufet
4. Floristeria
5. Parada bus escola
6. Parc Blancaneus
7. Parc Central

Espais nous
8. Carmencita Film Lab
9. Portal amb font
10. Papereria
11. Plaça Manuel Granero
12. Unió de consumidors

Vinculació humana
13. Pernils d'Emilio
14. Zapa-terio Costuras
15. La nevera edicions
16. Quiosc
17. Estanc
18. Motos

Accions
19. Russafa Radio
20. Oficina Correus
21. Representació escenes del barri

VINCULACIÓ

Al principi, quan vam eixir a passejar pel barri, hi havia cert escepticisme. Segurament, a causa de les distàncies socials derivades de la pandèmia, costava preguntar algú i fer el pas, i més si eren persones adultes. No obstant això, més endavant, el que més els emocionava era entrar en un lloc a preguntar; això es va convertir en un repte i costava escoltar i prestar atenció al que ens explicaven sobre cada quefer, en cada comerç o espai al qual entràvem. I què es feia a Russafa?

Vam descobrir diferents espais en els quals podíem aprendre noves habilitats i conéixer altres maneres de viure, valors, treballs i perspectives socials i laborals.

Vam visitar l'espai de La Nevera Edicions, ens van rebre Rafa Mölck i Jussi Folch, cofundadors d'aquest taller de serigrafia.

A la Unió de Consumidors de la Comunitat Valenciana, situada

al mercat de Russafa, vam conéixer els drets i deures dels consumidors i consumidores i vam incidir en la importància del consum de proximitat. A Carmencita Film Lab, vam veure les càmeres analògiques i ens van regalar rodets de fotos en desús.

La ràdio de Russafa o l'oficina de Correus també van ser espais curiosos on vam poder descobrir tot un món de comunicació i intercanvi.

<<ES MUY CÓMODO VIVIR EN RUZAFA PORQUE PUEDES IR ANDANDO A CUALQUIER SITIO.>>

VINCULACIÓ

El primer vincle va ser amb el mateix espai de la biblioteca Al-Russafí; cal dir que és complicat, encara hui dia, que els espais bibliotecaris es conceben com un lloc d'activitat per a la infància on puga haver sorolls, crits i jocs corporals. Les instal·lacions i la gestió haurien de considerar, a l'hora de dissenyar la pràctica, la confluència i la diversitat de propostes, que, per descomptat, atenguen al retir i la necessitat de concentració silenciosa i, alhora, la necessitat d'esplai i expansió.

<<EL MÓN ÉS COM UN PARC, POTS SALTAR, CÓRRER, POTS FER MOLTES COSES.>>

Les botigueres i botiguers, així com les vianants, van ser les primeres persones amb les quals vam col·laborar i vam creuar paraules; per descomptat les famílies de la resta de xiquets i xiquetes del grup.

Ja els primers dies ens vam adonar que els murs del barri eren espais de comunicació, fora pels grafits, els escrits o els cartells que havien penjat altres col·lectius de joves, com la plataforma Joves x Russafa, o per altres senyals com enganxines o estergits que feien al·lusió al nostre present. Els aparadors i la publicitat també són un altre canal de comunicació i, amb la visió crítica i preguntaire que caracteritzava el grup, vam aprofitar per a analitzar-ne la utilitat, la practicitat i les intencions dels diferents missatges rebuts.

Malgrat les diferències, tothom tenim referències visuals i en diferents moments vam veure que hi havia elements que es repetien i que ens acompanyaven, personatges significatius per a cadascú que romanien amb nosaltres i que creaven una identitat grupal, com els fardatxos d'O. o els monstrets de M. En aquest fil, el

grup va voler dissenyar diferents banderes grupals i, a pesar de les entrades i eixides del grup, hi havia una intenció de germanor, necessitàvem elements que ens uniren.

Més endavant, ens vam adonar que compartíem cançons, més enllà de la del timbre de l'escola, i el grup va anar posant en comú el seu imaginari musical fins arribar a ballar juntes.

Finalment, vam acabar fent una cançó per anunciar l'acte final, a la ràdio, que ens batejava com Els Russafilles.

#REFLEXIÓ

Els espais identificats com a propis responen a la identitat del barri, del xicotet comerç. Els parcs i les places són importants, malgrat que anhelen més espais verds, per la qual cosa valoren el Parc Central. No s'hi troben espais als marges, ja que es tracta d'un barri dissenyat i estructurat. Estem a l'epicentre de la ciutat, on el ciment és or i el joc lliure no existeix, es paga. No obstant això, cal destacar la familiaritat de les treballadores i el veïnat.

A partir dels pressupostos participatius (DecidimVLC), vam explorar la visió de la infància del barri del present: «parque central», «me gusta el mercado de Ruzafa", «llocs per seure» i «sombra, árboles; trage, defenses, decoració, ajudar». I també del futur: «que en el mundo haya más niños y niñas», «aire libre, naturaleza», «dinero», «campos de fútbol» i «no cacas de perro».

En aquest grup es va tindre molt present la fauna i la flora del barri.

ACCIÓ

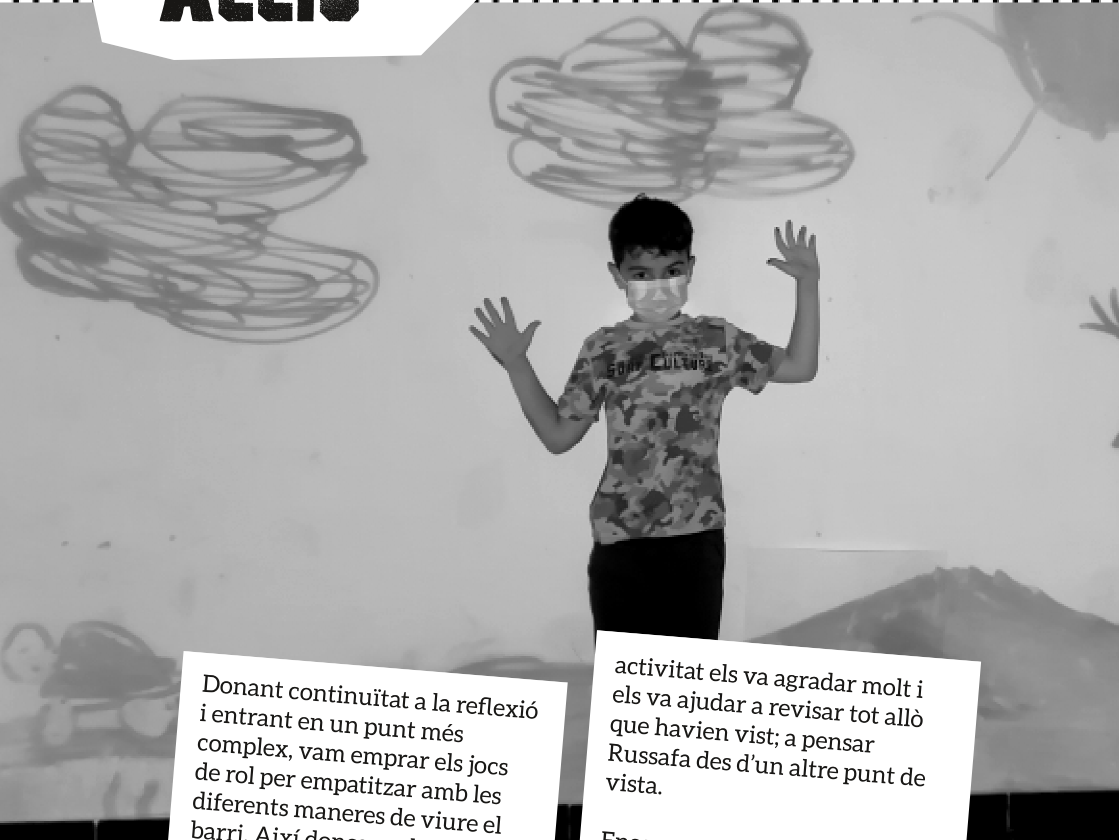

Donant continuïtat a la reflexió i entrant en un punt més complex, vam emprar els jocs de rol per empatitzar amb les diferents maneres de viure el barri. Així doncs, amb un projector i un retroprojector, vam jugar, durant vàries sessions, a interpretar personatges, amb acetats, i emprant les disfresses i les fotografies projectades; així, amb tot crear escenes situades al barri i així parlar de com el veiem, com hi vivim i quines problemàtiques hi ha als diferents espais. Aquesta activitat els va agradar molt i els va ajudar a revisar tot allò que havien vist; a pensar Russafa des d'un altre punt de vista.

Ens vam adonar que la reflexió ve de la mà de l'acció i que és quan experimentem les situacions que les comprenem. Per això, en aquest cas, el joc simbòlic ens va ajudar a representar la realitat i a replantejar-nos-la. En aquest grup, l'acció i la reflexió es van desenvolupar paral·lelament i va ser en veure les imatges dels pressupostos participatius i en

interpretar els personatges del barri quan vam entendre millor el barri que estàvem vivint i les reivindicacions que s'hi podien fer.

La gestualitat, el canvi de rols i compartir música van crear un ambient de distensió i proximitat que es va consolidar al llarg dels dies, malgrat que el grupet també necessitava límits i contenció, ja que de vegades s'arribava a escarotar. Aquesta confiança va servir per a preparar la falca publicitària per a la ràdio de Russafa i fer un projecte comú, en què, veient models expositius i fent propostes lúdiques i de mostra, vam anar dissenyant conjuntament l'exposició i allò que volíem mostrar del procés compartit.

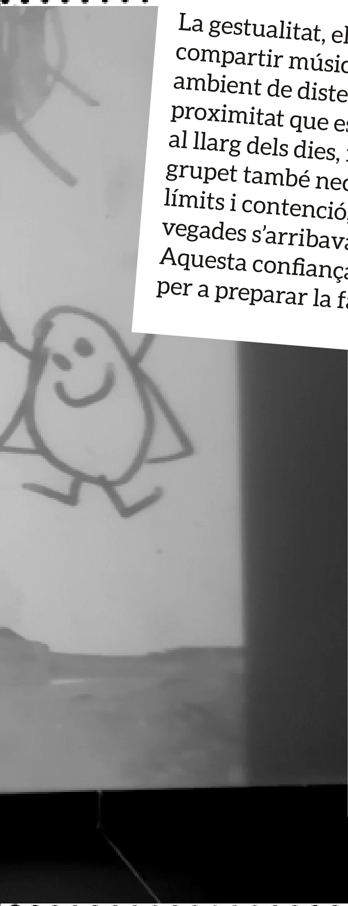

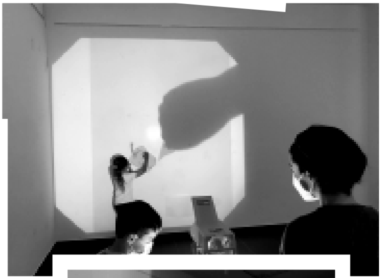

<<YO YA ME ESTOY HARTANDO PORQUE ESA CANCIÓN LA PONEN SIEMPRE EN EL COLE.>>

ACCIÓ

La nostra falca particular per convidar el veïnat a la nostra exposició deia així:

«Ei! Ei! Vine a l'exposició! La teua vergonya has de deixar si els concursos vols guanyar! Rutes recorregudes, fotografies, animals màgics i molt més! Això va de diversió perquè la nostra exposició mola mogolló! Biblioteca Nova Al-Russafí! 16 de juny a les cinc i mitja de la vesprada! Ei, vine a celebrar que ho hem aconseguit l'exposició de Russafilles!»

Josep i Robi, de Russafa Ràdio, van posar-la en directe i ens van fer una superentrevista en què vam poder explicar el desenvolupament del nostre projecte i totes les sensacions que havíem viscut. Així mateix, vam animar a grans i menudes a vindre a l'exposició i a viure el barri des de la perspectiva de la infància.

Una de les coses més boniques d'aquest projecte ha estat veure-les créixer i fer-ho juntes, amb elles; haver possibilitat un espai perquè s'expressen i que les més vergonyoses foren capaces d'explicar el seu projecte en aquest mitjà amb tota la confiança, de manera que el feien seu una miqueta més encara.

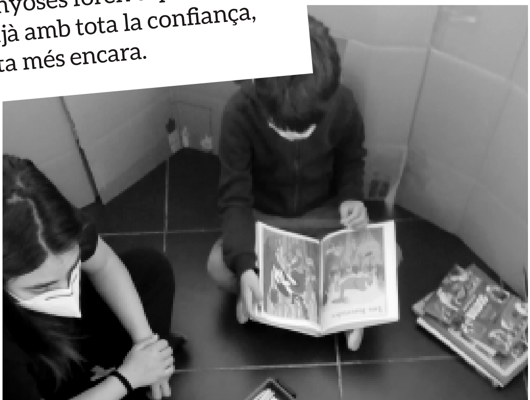

«HEM FET COSES A L'EXPOSICIÓ PERQUÈ QUI VINGA NO HI HAJA DE PAGAR, PEL QUE VAM VORE DEL BESCANVI»

MOSTRA

Per tal de recollir tot el que havíem viscut, vam fer una exposició, i, per celebrar la finalització del projecte, una inauguració. Algunes de les propostes per a l'exposició van ser un cartell de benvinguda, un túnel en què poder entrar i posar els llocs i personatges del barri i fer jocs a les visitants a manera de prova-concurs. Aleshores, ens vam posar mans a l'obra per triar-ne els elements que hi volíem exposar. Vam començar a disposar-ho tot en l'espai: fotografies de les diferents sessions, animalets de plastilina, un mapa físic de cartró amb els llocs representatius per al grup de Russafa i un refugi de cartró construït i jugat, el vídeo dels personatges del barri, el mapa amb els recorreguts que havíem fet, així com les targetes dels llocs que havíem visitat; les banderes del grup, i les disfresses utilitzades.

Les famílies van jugar amb nosaltres a les proves que hi havíem preparat i van quedar molt agraïdes, igual que les xiquetes.

CIUTAT VELLA

de 6 a 12 anys

Entrevistant el veïnat i reivindicant els espais verds: «Menys formigó i més naturalesa»

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

El nostre camí va començar en una antiga fonda, el Mesón de Morella. Allí, en el sòl empedrat, pots sentir-te i transportar-te a una altra època, fins i tot imaginar-te dins del pati d'un castell medieval. En aquest lloc perdut dins del gris del centre de València, ens vam trobar per primera vegada. Persones altes i baixetes ens vam asseure en un rogle; cadascuna hi combatia la seua pròpia incertesa. En aquest moment de dubitació va començar el primer acte del nostre itinerari.

«He perdut Tomás i no sé on està.» L'afirmació de seguida va tindre diverses respostes: «Però qui és Tomás?», «com és?», «té els cabells llargs?», «és alt?». No obstant això, després d'escoltar «que no, Tomás és el meu fardatxo!», les participants van suggerir tota mena d'hipòtesis i ens vam proposar buscar Tomás.

Així, entre la ficció i el joc va començar el nostre recorregut. En la primera sessió vam començar un mapatge subjectiu basat en memòries i records. Mitjançant les preguntes «l'has perdut ací?» i «on l'has vist per última vegada?»,

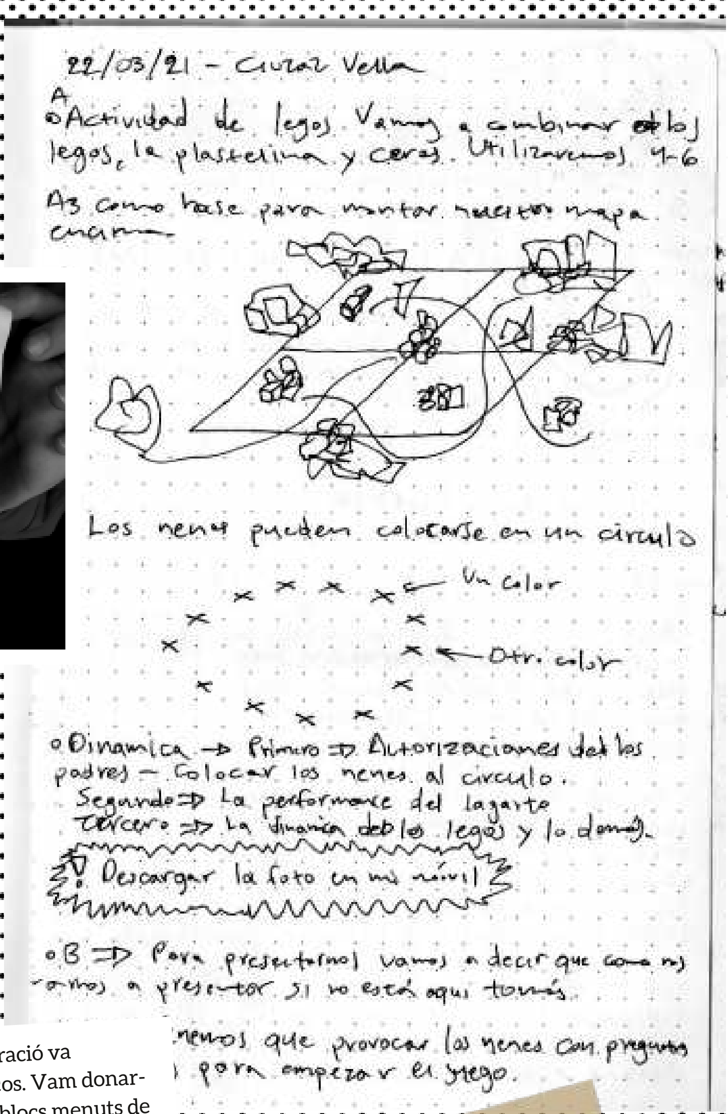
22/03/21 - Ciutat Vella

A
° Actividad de legos. Vamos a combinar los legos, la plastelina y ceras. Utilizaremos 4-6 A3 como base para montar nuestro mapa encima.

Los nenes pueden colocarse en un circulo

Un color

Otro color

° Dinamica → Primero ⇒ Autorizaciones de los padres — Colocar los nenes al circulo.
Segundo ⇒ La performance del lagarto
Tercero ⇒ La dinamica de los legos y lo demás.

! Descargar la foto en mi móvil !

° B ⇒ Para presentarnos vamos a decir que como nos vamos a presentar si no está aqui tomás.

...enemos que provocar los nenes con preguntas ... para empezar el juego.

el nostre pla d'exploració va començar a agafar cos. Vam donar-li forma a través de blocs menuts de construcció, cintes de color i dibuixos. En la segona trobada, vam agafar l'experiència anterior i la vam adaptar a les dimensions del Mesón, amb construccions de la nostra mida, en 3D, i caixes de cartó, cintes i guixos.

<<ESTARÀ A CASA DE LA MEUA IAIA QUE S'HI BERENA MOLT BÉ>>

EXPLORACIÓ

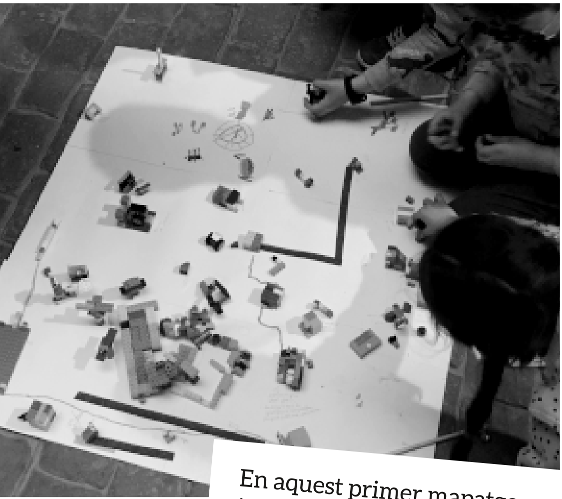

En aquest primer mapatge vam obtindre diversos punts interessants, tant en el format menut com en el de gran escala. El primer va acabar sent una amalgama de suggeriments, dibuixos, marcs i microescultures fetes de plastilina. Mirant totes les anotacions que ens van compartir per ajudar-nos a trobar Tomás, podem dir que el seu món es va construir a través de dos punts de referència: el Botànic i el CEIP Cervantes. Al voltant d'aquests dos espais, la zona per explorar es va estendre bastant, a d'una altra mena de parcs, com el parc de la Poma, a la plaça de Viriat; el parc infantil de la plaça de Mossén Sorell, o l'hort de la Botja. Les nostres participants ens van proposar un munt de recomanacions, dins del món gris del centre de València, on podria haver-se amagat un fardatxo curiós.

Finalment, va ser interessant veure com en la segona sessió, amb el nostre intent de transformar aquest primer mapa a gran escala, molts consells es van diluir parcialment. Gelateries, floristeries i tota mena de realitats —entre les quals es mantenia l'omnipresència del Botànic— van agafar cos en aquell món fet de cartó.

#REFLEXIÓ

Reflexionant sobre els suggeriments que van compartir amb nosaltres els i les nostres participants, no ha sigut molt difícil identificar una sèrie de favoritismes, o centrismes, comuns entre quasi tots i totes.

El Botànic i el col·legi van ser l'epicentre del nostre mapa —cosa que no ens va estranyar. La tendència cap al botànic-centrisme estava estretament connectada amb la falta d'espais verds a la ciutat. A més, geogràficament està al costat del col·legi, el lloc on passen quasi la meitat del dia.

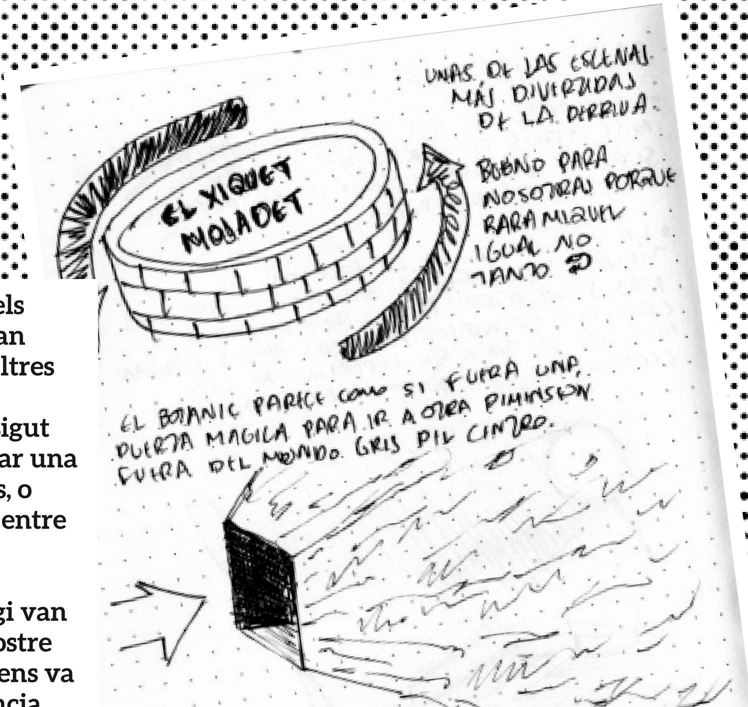

<<SEGUR QUE ESTÀ AL BOTÀNIC, HI HA UN MUNT D'ARBRES I ARBUSTOS.>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

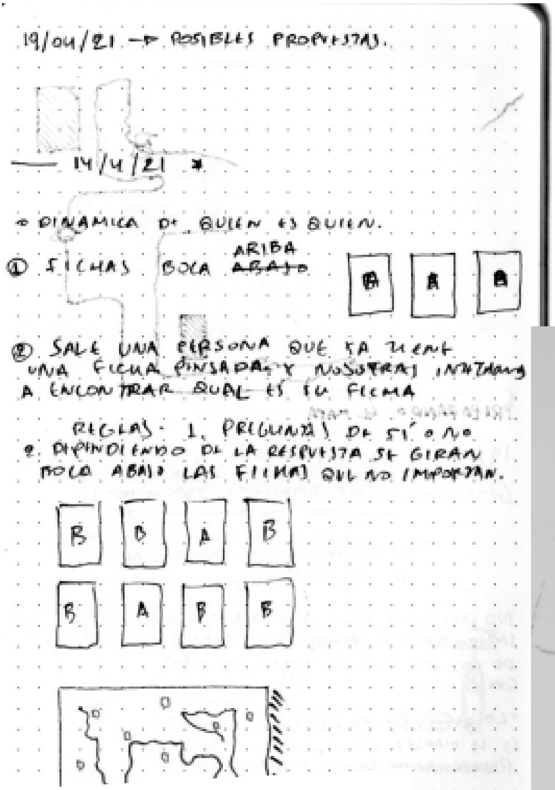

Està bé reflexionar i planificar una recerca, però mola més fer-la en moviment. Amb el sol de primavera, vam dur a terme les nostres primeres derives per trobar Tomás mentre coneixíem Ciutat Vella des de les preferències de les nostres participants. D'aquesta manera, la primera parada era clara. El Botànic semblava l'espai més lògic on trobar un fardatxo desorientat i perdut.

Quan creues l'entrada del Botànic és com si estigueres entrant en una altra dimensió i, clar, per poder fer-hi una cerca, necessites alguna cosa més que els teus ulls. En aquest punt, vam repartir el nostre material d'exploració. Lupes, prismàtics, plaques de petri, pipetes, ulleres amb filtres de colors i la nostra imaginació van ser les eines que vam utilitzar per a dur-la a terme. Tota mena de petjades, rastres i pistes van aparéixer en aquesta jungla amagada al centre de la ciutat. «Mira, jo crec que en aquesta pedra hi ha una petjada de Tomás», «ah, potser això és un ou de Tomás» i moltíssimes altres històries van sorgir d'aquella dimensió verda.

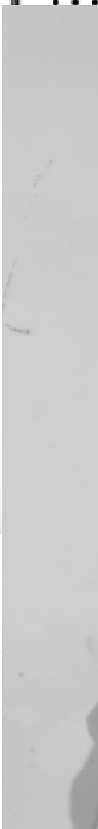

La primavera va fer de mediadora entre la rebel·lia i la recerca. Entre peus que van acabar mullats, plantes carnívores, hortes, pedres brillants i tot tipus de microdescobriments, vam passar el dia sense trobar Tomás, però ens vam trobar amb ells al seu espai favorit.

La nostra recerca va continuar als espais perifèrics, al voltant del Botànic. Vam caminar

acompanyades de l'esperit inquiet de les nostres participants, que ja anticipaven les vacances de Pasqua i el descans escolar. Vam començar al parc de la Poma; malgrat els avisos d'algunes de les participants, ens vam barrejar amb la multitud que gaudia d'aquell lloc.

Quan ens vam tornar a agrupar vam posar rumb cap a la plaça de Viriat, on el mobiliari urbà es va convertir en un tobogan sota els seus ulls. Hi vam deixar missatges a Tomás perquè ens poguera contactar quan els veiera. Així va acabar la primera onada de derives al barri de Ciutat Vella.

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Quan estàs en moviment i actues al moment, segurament captures diverses coses interessants, però quan contemples amb distància, s'hi manifesten nocions més profundes. En aquella experiència vam observar alguns dels favoritismes del nostre grup que estaven relacionats amb els espais verds i oberts al joc. No obstant això, de la mateixa manera vam detectar una sèrie de fòbies i espais exclosos per elles.

Així que, per una banda, vam col·locar el Botànic i tots els parcs visitats com a eixides de la vida escolar i del gris de la ciutat. Tots aquests espais, específicament durant la primavera i els últims mesos escolars, es gaudeixen intensament jugant i s'omplin de gom a gom. D'altra banda, hi ha tots aquests llocs on les persones sense sostre solen passar el temps i, per a les nostres participants, aquests van ser els punts més eludits del seu entorn. Escoltant frases com «no t'hi acostes, és un rodamon» o «per ací potser ens roben», es pot entendre que certs espais s'etiqueten com a tal a causa d'un procés de deshumanització dels agents que s'hi vinculen o viceversa. Totes aquestes persones anomenades «rodamons» o «pobres» moltes vegades s'introdueixen a la xicalla com a tal, des del primer moment, per la mateixa estructura social en què vivim. Així, les nostres anotacions són símptomes d'una problemàtica generalitzada.

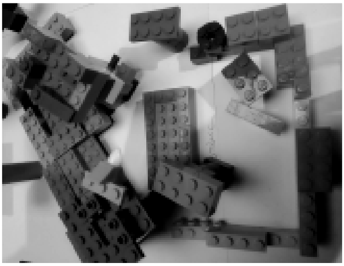

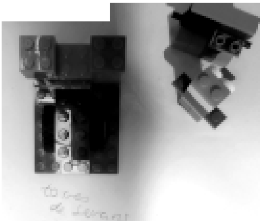

MAPA

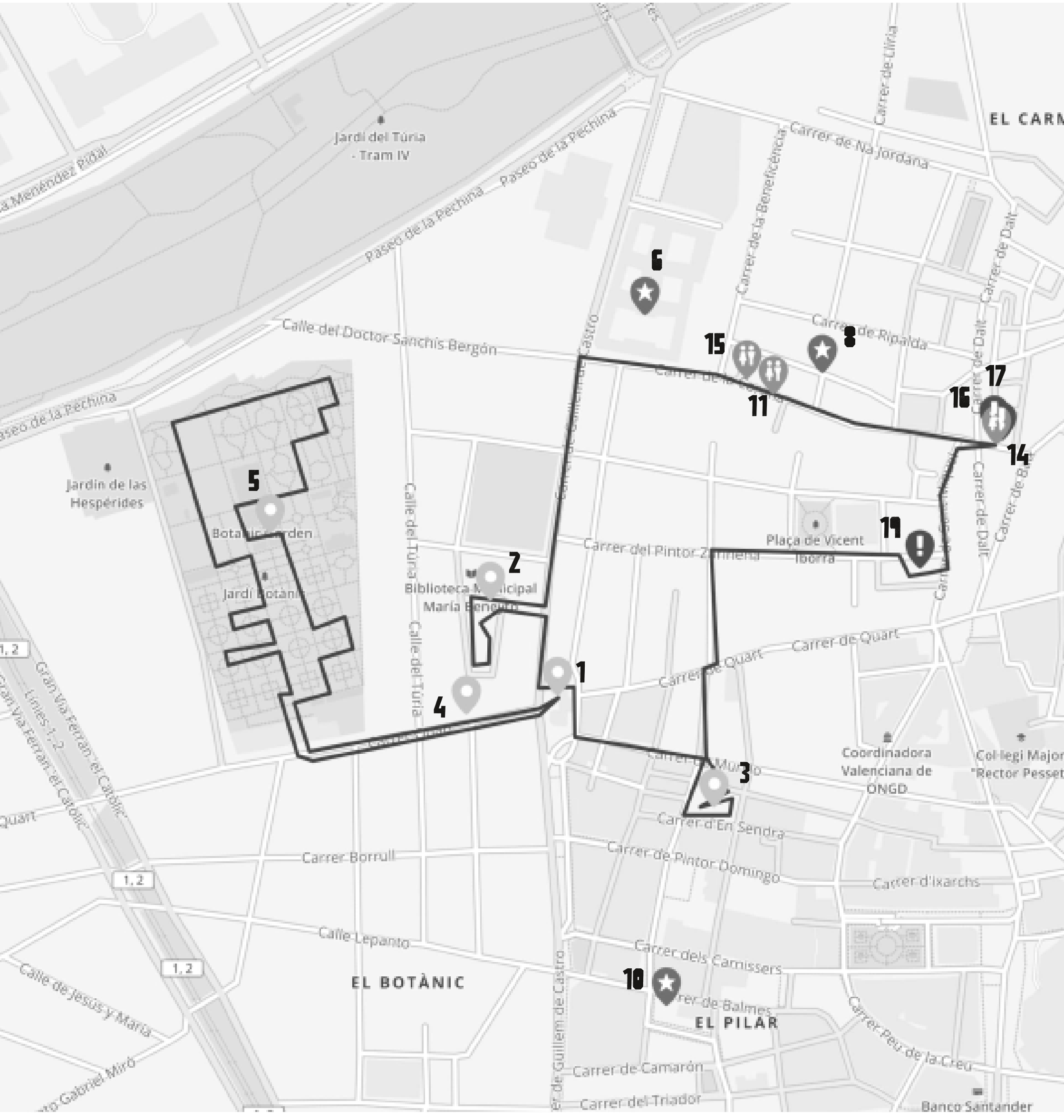

Jardí del Túria - Tram IV
Paseo de la Pechina
Calle del Doctor Sanchis Bergón
Jardín de las Hespérides
Botanic Garden
Jardí Botànic
Biblioteca Municipal María Beneyto
Calle del Túria
Carrer del Pintor Zariñena
Plaça de Vicent Iborra
Carrer de Quart
Carrer de Na Jordana
Carrer de Ripalda
Carrer de Dalt
Carrer de Llíria
Carrer d'En Sendra
Carrer de Pintor Domingo
Carrer Borrull
Calle Lepanto
Carrer dels Carnissers
Carrer de Balmes
Carrer de Camarón
Carrer del Triador
Carrer de Guillem de Castro
Carrer d'Ixarchs
Carrer Peu de la Creu
Coordinadora Valenciana de ONGD
Col·legi Major "Rector Peset"
Banco Santander
Gran Via Ferran el Catòlic
Calle de Jesús y María
EL BOTÀNIC
EL PILAR
EL CARM
1
2
3
4
5
6
8
10
11
14
15
16
17
19

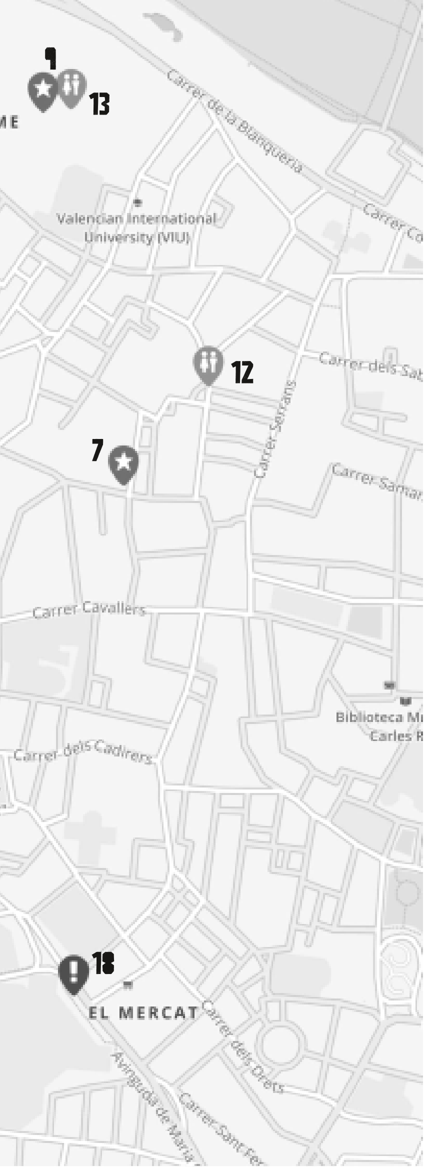

Espais propis

1. Torres de Quart
2. Parc de la Poma
3. Plaça de Viriat
4. Flores Lliso
5. Jardí Botànic

Espais nous

6. Museu d'Etnologia
7. La Mandràgora
8. La tenda de Paco
9. Exposició Francisco Sanz
10. L'Hort de la Boja

Vinculació humana

11. Entrevista Amparo
12. Mar Dols Merle
13. Lucía Márquez
14. Cris
15. Rafael

Accions

16. Entrevistes
17. Collage-propostas
18. Enviament de postals
19. La marxa verda

VINCULACIÓ

Els temps pandèmics que hem viscut ens han afectat tots i totes, tant les persones baixetes com les altes. Segurament, l'aspecte humà que més s'ha obstaculitzat és la nostra manera de relacionar-nos, de socialitzar. Així doncs, un dels eixos principals d'aquest gran recorregut va ser vincular la xicalla amb les agents del barri, en aquest cas de Ciutat Vella i els voltants. Així, podríem dir que aquest objectiu tenia dos punts de combat: el primer estava connectat amb les relacions esmentades anteriorment i el segon, amb la dificultat que hi pot existir quan intentes fer xarxa amb dos contextos sovint desvinculats, en el nostre cas un grup de xiquets i xiquetes i els moviments socials del barri.

No obstant això, la situació a la qual ens vam enfrontar no va ser tan complicada; al contrari. El nostre intent va ser abraçat de diverses maneres. Totes les persones amb què ens vam vincular tenien moltes ganes de compartir amb nosaltres les

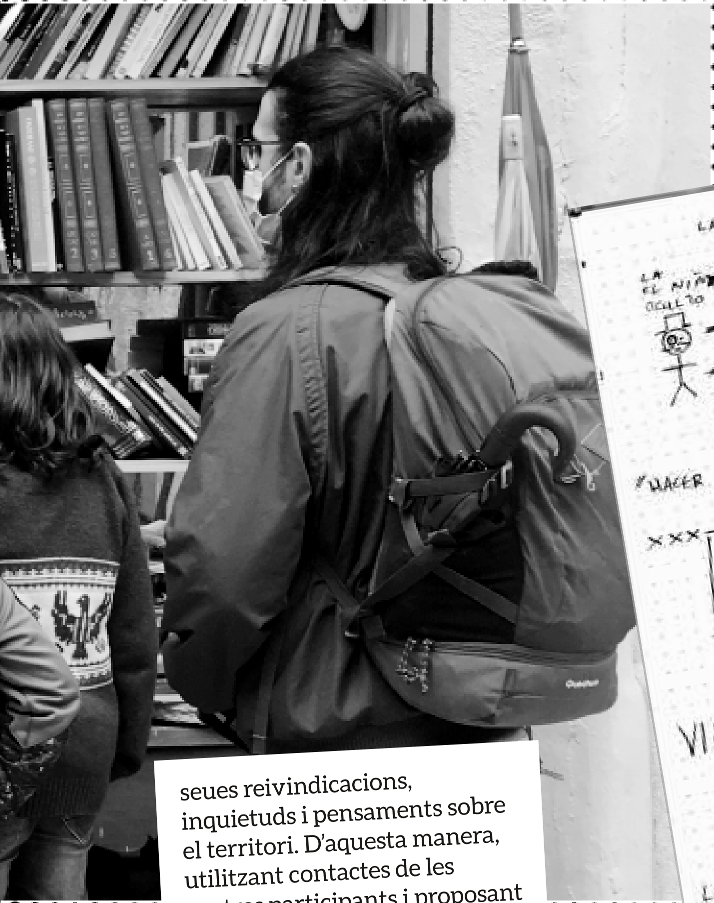

seues reivindicacions, inquietuds i pensaments sobre el territori. D'aquesta manera, utilitzant contactes de les nostres participants i proposant visites a espais desconeguts per a elles, vam generar una sèrie d'itineraris en què vam conéixer persones i vam actuar dins dels seus entorns. Des de museus fins a horts urbans i tallers artesanals vam trobar diversos punts de vista de Ciutat Vella.

<<PERÒ ENCARA EXISTEIX AQUEST TIPUS DE BOTIGUES?>>

VINCULACIÓ

La fase de vinculació es va desenvolupar en dues setmanes amb dues sessions en cadascuna. La primera va estar relacionada amb mirades individuals del barri i la segona, amb mirades col·lectives. D'aquesta manera, per a la primera sessió vam anar a les torres de Serrans on es vam ajuntar amb Mar Dols, veïna del barri del Carme. La seua proposta va ser ensenyar-nos el barri a través de les seues pròpies experiències. La manera que ens va proposar per a fer-ho ens va sorprendre. Per a ella el seu barri és com un laberint i la millor manera d'explorar-lo és perdre's i després tornar-se a trobar. Així, amb ella fent d'Ariadna urbana, i nosaltres, deixant rastres de guix en el nostre camí, a la manera del fil en el mite clàssic, vam trobar places amagades, carrers torts a l'estil àrab i espais autogestionats a la riba del nucli turístic del centre.

La segona sessió es va dur a terme en un context totalment diferent. Allí, amagat dins del carrer de Sant Ramón, es troba el taller de terrisseria de Paco, un dels últims tallers artesanals que encara roman a Ciutat Vella. Dins d'aquest taller vam descobrir un altre món, com congelat en una altra època. Un taller ple d'escultures, taulells, atuells, recipients i tota mena d'objectes manufacturats. En aquell món, on tot estava fet a mà, vam descobrir maneres de viure i vides del passat enxampant alguna pista per a seguir la cerca del nostre fardatxo perdut.

<<PERÒ PER QUÈ NO PUC TOCAR RES ACÍ?>>

Seguint la mateixa línia de pensament, per a la tercera sessió vam decidir anar al l'hort de la Botja, potser l'única iniciativa d'horts urbans de Ciutat Vella. Ací, al cor de formigó de València, jau un lloc de resistència verda on es

poden trobar tot tipus de plantes, verdures i eines agrícoles. Mercé, una de les persones més involucrades en el projecte, va compartir amb nosaltres els seus coneixements i la seua visió sobre la vida urbana.

Finalment, i per a recuperar tot el que havíem vist, vam visitar l'ETNO, el Museu Valencià d'Etnologia, on hi ha exposades quasi totes les etapes de canvi que ha patit la ciutat.

#REFLEXIÓ

Pensant sobre la fase de vinculació, una reflexió que es podria fer és que les nostres participants es van connectar amb més facilitat amb les persones que es localitzaven fora d'espais institucionals. Tots els intents que vam fer per a generar dinàmiques dins dels espais museístics van acabar sent parcialment incòmodes, tant per a nosaltres com a mediadores com per a elles com a participants. Aquesta reacció és comprensible perquè per a elles aquests espais són coneguts i les regles de funcionament que tenen no són sempre compatibles amb les necessitats de les visitants més joves.

Les nostres participants van abraçar immensament quasi totes les sessions en què els processos de vinculació s'esdevenien a través de l'experiència directa. A part d'això, totes les dinàmiques que van requerir d'un cert dinamisme i moviment van resultar més apropiades per a generar moments de vinculació més veritables i profunds.

ACCIÓ

En la fase de la vinculació, una de les coses de què ens vam adonar és que els encantava fer entrevistes. Així doncs, vam pensar a utilitzar aquesta dinàmica com a eina crítica, i la vam aprofitar per a capturar els pensaments de les habitants del barri i per a intervenir-hi.

La primera entrevista que vam fer la vam organitzar per conéixer Cris, del col·lectiu Veïnat en Perill d'Extinció. Abans de començar el rodatge vam preguntar el següent a les nostres participants: «hi ha animals en perill d'extinció?». La resposta va ser «Síííííí». «I persones?», va ser la pregunta següent. Així vam descobrir que els era més propera la idea d'animals en perill d'extinció que la possibilitat d'un veïnat que pot arribar a extingir-se. No obstant això, aquesta és una de les polèmiques més rellevants que estan sofrint els barris cèntrics d'una plètora de ciutats. Per començar, vam repartir càmeres, gravadores d'àudio, quaderns i bolígrafs, a més dels rols de càmera, de tècnica de so i de periodista. Amb preguntes com «per què estàs en perill d'extinció?» o

«per què t'han fet fora de ta casa?», ens vam acostar més cap a la realitat veïnal. Aquestes preguntes i la imatge compartida que teníem quasi totes d'ancians aïllats i alienats a finques que estan plenes d'apartaments turístics i Airbnb ens van orientar cap a l'únic antídot per a combatre aquest tipus de distanciament veïnal: la comunitat.

Per a aprofundir més en aquesta reflexió, un parell de setmanes després d'aquesta entrevista, vam decidir eixir al carrer i continuar fent aquesta mena de preguntes.

Contràriament a l'entrevista amb Cris, que es va fer en un espai tancat, l'experiència d'entrevistar gent pel carrer va ser totalment diferent. Allí ja no podíem controlar la gent a qui entrevistar, tot era més espontani. Des d'Amparo, que és una veïna de tota la vida, fins a Camila, que fa poc s'hi va traslladar, les respostes anaven canviant. No obstant això, es notava, en la major part de les respostes, que hui dia fer barri al centre s'està complicant i hem de lluitar contra això.

<<COM ET SENTIRIES SI LES TEUES AMISTATS I VEÏNES HAGUEREN D'ANAR A VIURE A UNA ALTRA CASA?>>

ACCIÓ

Si hi havia alguna cosa que podria motivar la major part del nostre grup per a fer algun tipus de reivindicació era la falta d'espais verds a Ciutat Vella. Amb aquesta idea com a punt catalitzador, vam començar a pensar la manera de materialitzar-la en una acció en l'espai públic. La proposta, que va sorgir després d'una sessió introductòria amb elles, va agafar cos en la forma d'una manifestació performance. Vam pensar que, ja que no hi ha espais verds en molts punts del centre de València, nosaltres, disfressats amb naturalesa, podríem «ocupar» tots aquests punts grisos.

D'aquesta manera, amb uns quants metres de malla verda ens vam fer una espècie d'armilla on vam col·locar trossos de plantes i branques camuflant-nos com si fórem arbres i arbustos. Armats amb el nostre camuflatge reivindicatiu, vam eixir al carrer, cap a tots aquests espais buits i grisos, amb la intenció de generar formacions de boscos i omplir-los amb els nostres desitjos. Des de solars abandonats fins a la plaça del Músic López Chávarri ens mostrar i ens vam fer sentir a la resta de la comunitat.

<<MENYS FORMIGÓ I MÉS NATURALESA>>

LA VERGUENZA

¿SE HA ENTENDIDO BIEN LA DINAMICA?

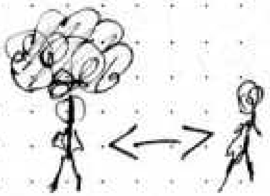

EL PROFE ≠ UN NIÑX

LO QUE HICIMOS FUE INSPIRADO DESDE NOSOTRXS.

IGUAL SÍ QUE HAN ENTENDIDO LO QUE QUERÍAMOS HACER PERO ~~POR~~ MIRÁNDOLO DESDE NUESTROS OJOS.

LA MIRADA DE LA ACCIÓN

"¿ES LEGAL LO QUE ESTAMOS HACIENDO?"

LEGALIDAD ≠ ILEGALIDAD

ALEGALIDAD

¿LO QUE HICIMOS FUE UNA MANIFESTACIÓN O FUE UNA OBRA DE ARTE?

A • ———————— • B

REFLEXIÓN ———— ACCIÓN

MOSTRA

La nostra mostra final va intentar explicar les fases d'exploració, vinculació i acció per mitjà de fotografies, escultures, artefactes, cartells, processos participatius i instal·lacions. Allí, en la fonda, al nostre museu efímer, a part de les «obres» exposades, s'ho podia trobar tot tipus de personal, des de la taquillera i les vigilants de sala fins a un grup de mediadores que explicaven el context de l'exposició.

La primera part es va muntar gràcies a l'arxiu fotogràfic que vam anar generant al llarg del nostre recorregut, a les eines d'exploració i a les construccions i escultures. La fase de vinculació es va mostrar amb una projecció de les entrevistes que havíem dut a terme i un equip d'entrevistadores que estaven preparades per a preguntar qualsevol de les persones visitants. Finalment, la fase de l'acció estava molt present a través d'una malla repleta de flors i branques amb forats on un podia ficar el cap i fer-se una foto.

CABANYAL

de 6 a 12 anys

Aprenent sense la Lola

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

Com et quedaries si et digueren que ha desaparegut una sargantana pel teu barri? Així va començar tot, un animal xicotet i esmunyedís va fugir de sa casa i la nostra feina va ser trobar-lo entre la immensitat del barri. El que va passar després és una altra història.

Per a buscar la sargantana Lola o, millor dit, la Lola (ja és hora de dir-li pel seu nom), primer havíem de pensar com si fórem ella. Per aquest motiu, les primeres sessions amb el grup van ser bastant reflexives. «On aniries si fores una sargantana?». Amb aquesta premissa, vam extraure dos llocs especialment importants per al grup: el Clot i la platja. Ja teníem un objectiu clar: buscar-la en aquests dos llocs.

Durant les primeres exploracions, vam trobar-nos amb gent que el grup coneixia, sobretot al Clot, zona on es troben els blocs d'habitatges possiblement més oblidats del barri i on havien viscut algunes participants. Els van informar del que estàvem fent i ens van donar més idees d'on buscar la Lola.

Després de buscar-la pel Clot, vam anar a la platja. Algunes buscaven la Lola pel passeig; altres, entre la sorra, fent forats, i altres, de manera menys ortodoxa, la buscaven a la mar, mullant-se els peus fins als genolls.

«Tengo pis» va ser la frase que ens va donar consciència d'algunes mancances al barri. Com que estàvem a la platja, vam intentar utilitzar els banys públics, però uns estaven tancats i altres, trencats.

<<QUE LA SENYORA HA VIST LA LOLA! DIU QUE ESTÀ PER ALLÍ!>>.

EXPLORACIÓ

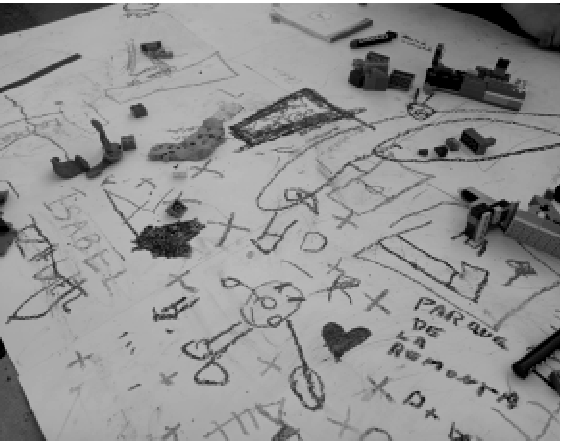

A més del Clot i la platja, durant les primeres sessions van eixir altres espais que vam identificar en el seu mapa, fet de Lego. Concretament, hi ha altres dos llocs molt importants per a elles: el parc de la Remunta i el supermercat.

El parc de la Remunta el coneixen molt bé, però no hi havien estat buscant mai una sargantana xicoteta. I, clar, tampoc no hi havien anat amb el kit d'exploració. Van haver d'arribar a consensos entre elles per a utilitzar els materials, sobretot les càmeres, ja que moltes, a banda de fer fotos a rastres possibles, van voler fer-se'n a elles mateixes: «Ponte así, entre los arbustos, como si buscaras a Lola, y te hago una foto». Va ser rellevant adonar-nos del seu gust a l'hora de fotografiar-se. Vam aprofitar aquesta passió per a plantejar dinàmiques posteriors en què la càmera seria protagonista.

El parc és un bon lloc per a buscar una sargantana. També hi ha gent a qui preguntar. Gent que, majoritàriament, va entrar en el joc. No vam arribar al supermercat perquè, a més que està bastant lluny del parc de la Remunta, ens vam confondre de camí i vam acabat en un carrer de vianants ple de vida on s'estava molt a gust.

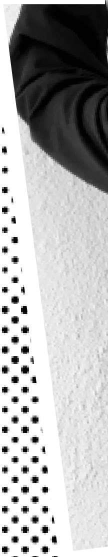

#REFLEXIÓ

És interessant destacar també la importància que té l'escola per al grup. Això no és gens estrany, ja que és on passen més temps. A més, malgrat que algunes participants van nàixer al barri del Cabanyal, molt poques hi viuen ja realment, per la qual cosa només coneixen els llocs (sobretot parcs i algun negoci) adjacents a l'escola. Quasi tot el grup té relacions familiars (germanes o cosines), està molt unit i es cuiden molt unes a altres, cosa per la qual és relativament senzill aprofitar el temps de les sessions.

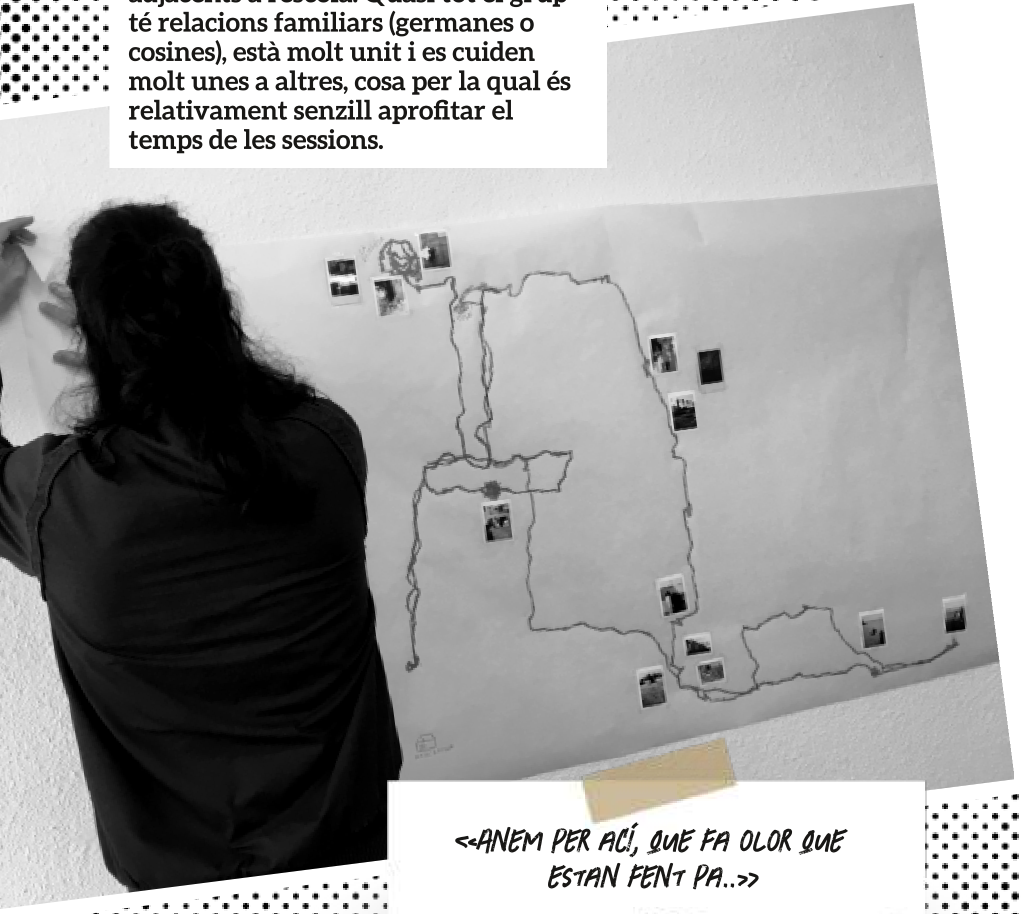

<<ANEM PER ACÍ, QUE FA OLOR QUE ESTAN FENT PA..>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

Com podíem trobar la Lola? Vam dissenyar cartells amb l'expressió «es busca» i vam caminar buscant-la pertot arreu. Ens vam adonar que la millor manera de trobar-hi alguna pista era preguntar les veïnes. Gent que ens vam trobar pel carrer, de totes les edats, ens va donar idees d'on podria estar, altres no en tenien ni idea. Per aquest motiu vam decidir buscar persones concretes, persones que, de segur, sabien moltes coses del barri.

Va sorgir la necessitat de pensar no només en espais sinó en persones, perquè un barri no és res sense la seua gent. Vam fer postals amb les persones que pensàvem que podrien saber on estava la Lola i les vam penjar en el nostre mapa de derives.

Vam conéixer diverses persones que ens van mostrar detalls del barri que no coneixíem i ens van proposar buscar la Lola per altres llocs. Persones com Manolo, Carolina, Mamen, Kami... Totes amb visions molt diferents, que vam incloure en la cartografia. A algunes com Micaela o Miquel els vam proposar nosaltres avançant-nos a la fase de vinculació. Amb la primera vam buscar la Lola dins d'una exposició d'art contemporani.

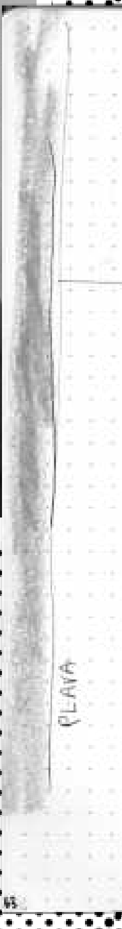

Amb Miquel vam convertir-nos en pescadores i vam buscar la Lola a la casa dels bous o a les tendes de fils, cordes i xarxes, de manera que també vam aprofundir en la història marinera del barri. Potser, ara, les tendes han canviat, però, encara hi ha negocis tradicionals que en mantenen l'essència.

Durant les nostres derives, vam conéixer aquests negocis tradicionals i també altres de més nous, així com persones que han viscut tota la vida al barri i altres de nouvingudes.

Persones que van amenitzar la nostra cerca i ens van ensenyar llocs del barri als quals no havíem estat mai, com, per exemple, la propietària d'una tenda ecològica que ens va ensenyar el seu negoci (i ens va regalar xocolata). I clar, per a buscar la Lola, havíem de fer-ho pertot arreu. No se sap mai on podria aparéixer una sargantana.

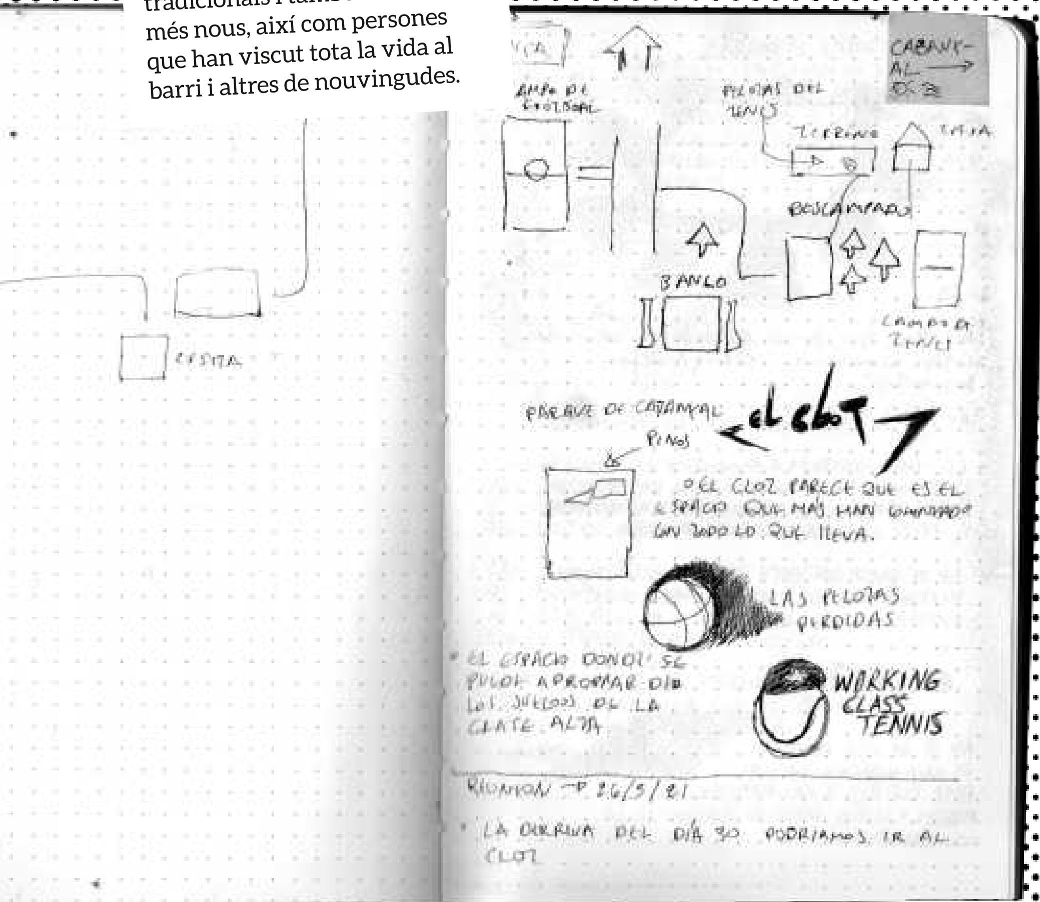

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Podríem dir, sens dubte, que els seus espais favorits, a banda de la platja, eren els espais relacionats amb l'escola. Espais que ens van ser de gran utilitat durant tot el projecte. Concretament l'escola, el parc de la Remunta (que feien servir de pati) i el pati nou, la «zona Santiago». Cal una única sessió per adonar-se'n que s'hi troben a gust. Juguen pels corredors a última hora, quan està quasi buida. Mostren satisfacció quan en parlen i tenen moltes ganes d'ensenyar-ne (a manera de guia turística) les dependències.

El pati nou és, literalment, un espai que ha obert enguany amb elements propis dels patis, però també té una aula oberta de fusta. Malgrat que encara l'estan reformant, les participants gaudeixen aquest espai que consideren propi i que, ens diuen, també està previst obrir al barri. Un xicotet pas en el camí per a aconseguir un Cabanyal amable amb les menudes.

Generalment, les participants se senten còmodes en les derives i caminen amb molta confiança. No obstant això, es nota que no viuen massa el barri. Aquest grup en concret passa vora deu hores diàries a l'escola entre classes, menjador i les extraescolars. I d'allí van directes a casa.

MAPA

4
16
5
14
1
17
18
19
3
6
20
11
8
2
13
12
7
21
15
10
6
9
4, 6
Carrer de Lluís Peixó
Carrer del Progrés
Carrer del Pare Lluís Navarro
Carrer de la Barraca
Carrer de la Reina
Carrer de Pavia
Passeig Marítim
Estació València-Cabanyal
Plaça del Doctor Llorenç de la Flor
Camp de Fútbol Doctor Lluch
Poliesportiu Doctor Lluch
Collegi Públic Serrería
Carrer de Just Vilar
POBLATS MARÍTIMS
Poliesportiu El Cabanyal
Carrer d'Escalante
Carrer del Rosari
Carrer de la Serradora
Carrer de Maria Cuber
Pistes d'esport
Hotel Las Arenas
Jardines de Neptuno
Carrer d'Otumba
Línia 8
Línia 6
Línies 6, 8
SHELL
Carrer del Consol
Instituto El Grao
Col·legi Públic Mare Nostrum

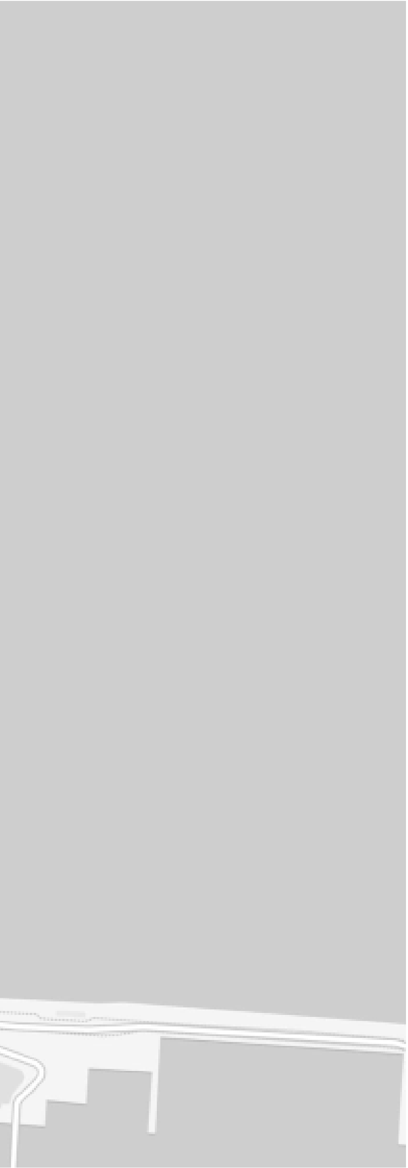

Espais propis

1. Escola Santiago Apóstol
2. El Clot
3. Platja
4. Parc de la Remonta
5. Pati nou
6. La tenda del maquillatge

Espais nous

7. Cabanyal Horta
8. Tenda de fils, cordes...
9. Drassanes del Grau
10. Teatre El Musical
11. Casa Cotolo
12. Work in Progress

Vinculació humana

13. Miquel
14. Carolina
15. Ama de "Al Grano"z
16. Kami

Accions

17. El ficus
18. Una font
19. Les cases destruides
20. La fugida del cocodril
21. Arqueología urbana

VINCULACIÓ

Vam partir dels espais que coneixien i amb els quals ja tenien certa vinculació. No obstant això, anant a aquests espais coneguts i parlant amb persones que ja coneixíem, vam descobrir llocs nous, alguns dels quals es van convertir en espais d'importància vital per al projecte, com ara «La zona verda al costat del Clot». Amb aquesta frase va arribar el Cabanyal Horta al projecte. Cap de les participants sabia que estava tan a prop del Clot i la sorpresa va ser molt gran. Hi van descobrir un espai completament obert per a elles, un lloc on jugar i aprendre amb la natura.

D'aquesta manera, simplement perquè estaven a prop dels llocs que ja coneixien, vam anar a altres establiments i llocs on no havien estat mai (siga per desconeixement o per por, com el parc del Cocodril, en el qual aprofundirem més endavant).

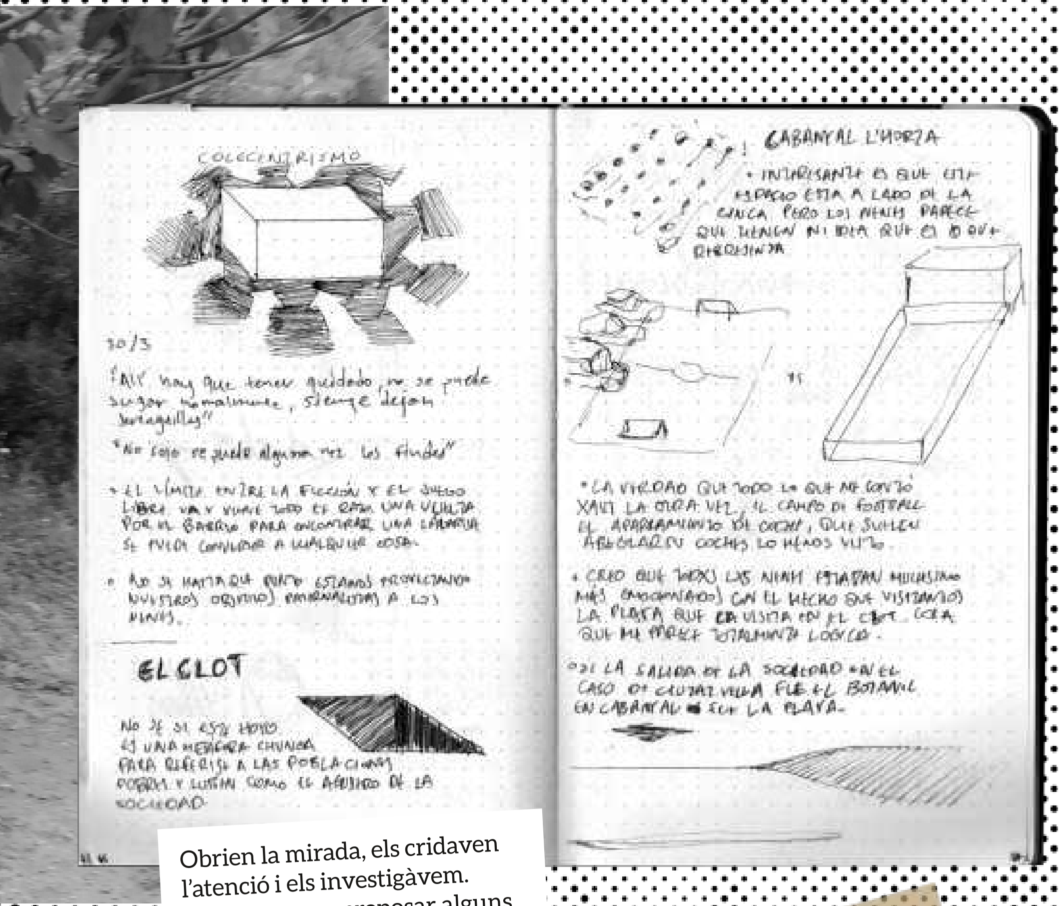

Obrien la mirada, els cridaven l'atenció i els investigàvem. Nosaltres vam proposar alguns espais, com ara el museu de les Drassanes o el Teatre El Musical, als quals vam anar acompanyades de persones que ens en van donar una visió molt més propera.

«Al costat del Clot, hi ha una zona verda, però no sé què és.»

VINCULACIÓ

A prop de l'escola hi ha un parc que les participants detesten, per raons en les quals aprofundirem més endavant. Aquest parc es diu el parc del Cocodril, perquè té una estructura amb forma de cocodril, animal que algunes famílies utilitzen a manera de l'home del sac per allunyar la xicalla d'aquest parc. Vam adonar-nos del potencial que tenia aquest parc per repensar de quina manera viuen xiquets i xiquetes l'espai públic. Un espai que hauria de ser per a elles, però que, sobretot per l'abandonament, s'ha convertit en una mena de lloc prohibit. El parc del Cocodril està flanquejat per un gran arbre i un descampat on hi ha restes de rajoles i d'antigues cases del barri. La major part de les accions van tindre lloc en aquesta zona, per la rellevància que té i perquè està molt a prop de l'escola.

Cap al final del projecte, i gràcies a la mediació de les persones de Cuidem Cabanyal, a les quals vam conéixer al Cabanyal Horta, vam centrar-nos en aquest arbre gran. Es tractava d'un ficus que té vora seixanta anys i que, malgrat que podria ser una icona del barri per la seua localització (es tracta d'un arbre situat al principi del carrer del Dr. Lluch, per on passa el tramvia que tanta gent agafa per anar a la platja), està en perill. Ens van contar que l'arbre estava afectat per un projecte constructiu que s'hi havia de fer. Això seria una veritable llàstima, perquè aquest arbre es va convertir en un centre neuràlgic per a nosaltres. Ens hi resguardàvem de la calor del final de la primavera davall de la seua ombra, la qual cosa simbolitzava la necessitat d'espais verds al barri. Actualment, l'Ajuntament

«DIGUEU ALS NOSTRES PARES QUE ENS RECULLEN ACÍ»

(motivat per les sol·licituds del veïnat) ha demanat que aquest arbre s'incloga en el catàleg d'arbres monumentals de la Comunitat Valenciana.

A pocs metres d'aquest arbre vam veure unes ruïnes que permeten intuir que anteriorment hi havia cases tradicionals del Cabanyal, i també vam guardar aquest espai en la nostra memòria per a futures accions.

#REFLEXIÓ

Aquest grup té la particularitat, com ja hem anticipat abans, que moltes no viuen al barri. No obstant això, sí que ho van fer en el passat, concretament al Clot, cosa per la qual sí que tenen una certa vinculació amb el Cabanyal, però no el viuen més enllà d'anar a la platja ocasionalment, a l'escola diàriament i al parc proper a l'escola.

Durant la fase de vinculació, el seu territori es va eixamplar moltíssim. El descobriment més gran va ser Cabanyal Horta, un dels espais que més els va agradar, perquè està tan a prop d'un dels llocs que ja coneixien i per la llibertat que hi van sentir. Durant el procés, es va generar una connexió fortíssima amb aquest espai; un lloc on es podia jugar tranquil·lament, un espai ple de natura dins de la ciutat, el mateix que ocorria amb el ficus i la platja.

Si atenem aquests senyals, es podria dir que, com va passar amb altres barris, els espais verds o que tenen relació amb la natura són els que més criden l'atenció del grup i amb els quals desenvolupen un vincle més fort.

ACCIÓ

Una volta visitats i revisitats els espais vells i nous, i partint de les reflexions de les participants, va arribar el moment de passar a l'acció. Durant les nostres derives vam observar determinades situacions i problemàtiques que vam voler evidenciar mitjançant accions.

Com que ens va agradar tant l'espai de Cabanyal Horta, la segona vegada que hi vam tornar, hi vam voler oferir la nostra ajuda. Ens vam convertir en arqueòlogues i vam arreplegar del descampat rajoles d'una altra època, perquè les utilitzaren per a fer un camí dins dels hortets.

D'altra banda, durant les derives, ens vam adonar que mancaven, de manera preocupant, fonts al barri, per això vam fer una dinàmica en la qual ens vam convertir en fonts a diferents punts on ens hauria agradat que n'hi haguera.

També vam recrear i gravar una escena quotidiana al voltant d'una taula davall de les restes del sòl d'una casa antiga, ja que a moltes els agradaria viure-hi. Aquesta dinàmica va ser una

miqueta dura, ja que feia molta calor, no hi havia cap font i l'única ombra propera era la que ens oferia el ficus de què parlàvem abans.

Aquest arbre —que fins i tot té un perfil en Instagram, "ficuscabanyal"— ens va salvar sovint d'una insolació. Per això, un dia vam voler tornar-li el favor. Amb la gent de Cuidem Cabanyal vam descobrir la seua història (si fora una persona, quasi es podria jubilar) de resistència i vam decidir penjar al seu voltant missatges de suport i ànims. D'aquesta manera vam entendre la força de les reivindicacions veïnals:

ara mateix el ficus està en procés de convertir-se en patrimoni i, conseqüentment, tindre una protecció especial.

Com no podria ser d'una altra manera, després de comprendre la importància que tenen les persones que omplin el barri de vida, també vam fer una sèrie d'entrevistes pels carrers i negocis. A més, per a explicar-ho tot a l'Ajuntament, els vam enviar una sèrie de postals amb les nostres opinions i propostes.

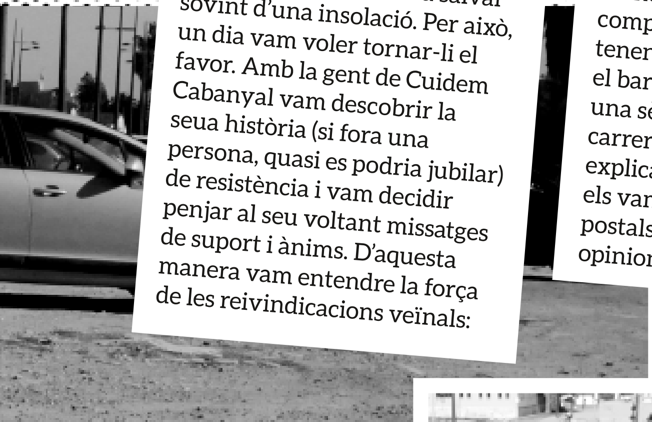

ACCIÓ

Cap al final del projecte, i motivades per les problemàtiques que van sorgir entorn del parc del Cocodril, vam decidir aprofundir en la por que els suscitava aquest espai. Vam utilitzar un cocodril inflable com a element mediador per a visibilitzar els problemes que hi ha al parc; un parc que, com hem anticipat abans, volien evitar contínuament.

La narrativa de la sargantana Lola va deixar pas a la història del cocodril, que havia fugit del seu hàbitat natural. La trama era molt senzilla. El cocodril del parc, l'estructura de fusta amb la silueta, va tindre un fill i aquest, per diferents motius, va fugir del parc. La dinàmica va consistir a pensar com si fórem el cocodril. Quines raons l'havien portat a abandonar la seua casa? Vam utilitzar cartrons a manera de bafarades de còmic amb l'objectiu de parlar pel cocodril i en vam extraure raons de molt diferent tipus, però, sobretot, el que més es va repetir va ser la quantitat de brossa que hi havia al parc i no tindre-hi un espai per descansar tranquil.

Paradoxalment, buscant una sargantana vam trobar un cocodril.

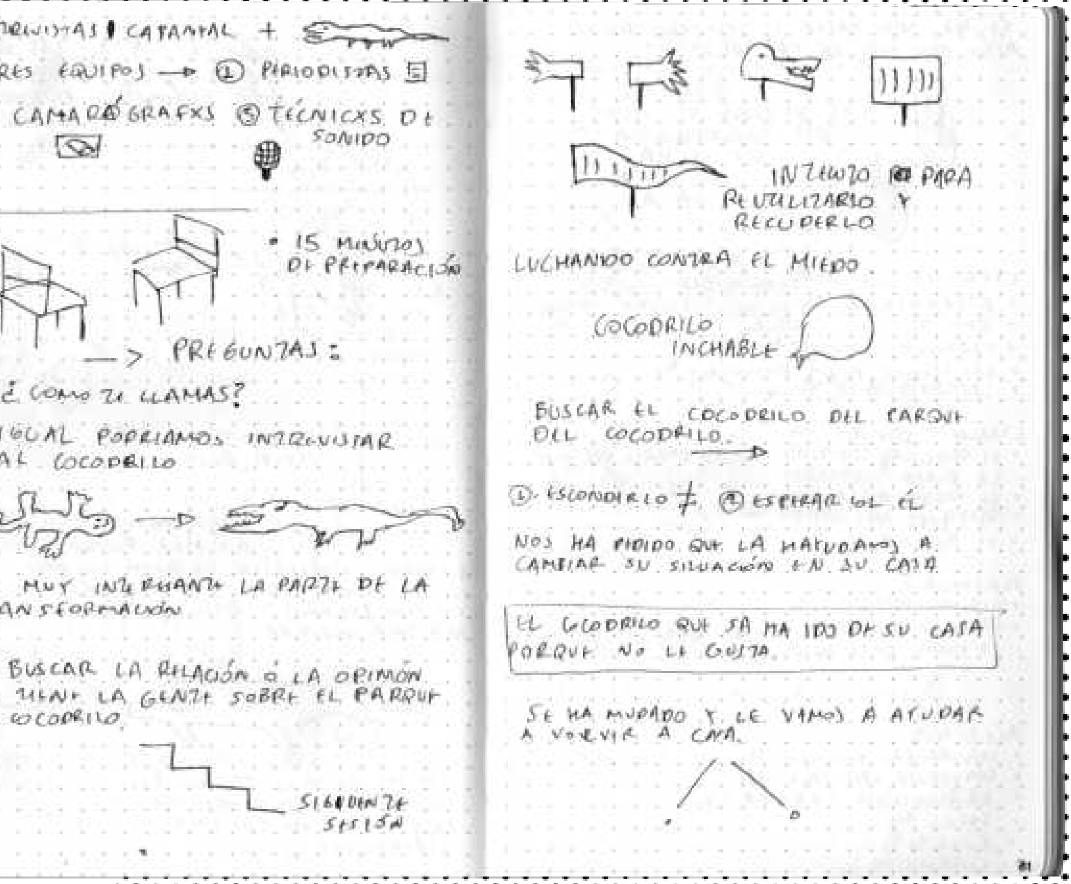

«NO VULL ANAR AL PARC DEL COCODRIL, FA TEMPS VAM TROBAR LA MEUA GERMANA AGAFANT UNA XERINGA DEL TERRA.»

MOSTRA

La manera amb què vam tancar el procés va ser amb una mostra de les diferents dinàmiques i llocs que vam descobrir pel camí. Hi va haver tant fotografies dels espais, de les dinàmiques i de les persones que vam conéixer durant la nostra cerca, així com instal·lacions que van reproduir algunes de les accions.

La mostra es va dur a terme al pati nou de l'escola, que, com ja s'ha anticipat abans, és un espai a l'aire lliure (on fins i tot ens sentíem més segures, donats els temps pandèmics) i que el grup sent com a propi.

Cal indicar que l'historia de la Lola va sobrepassar les sessions del projecte gràcies a Penélope (educadora de l'escola, que ens va acompanyar durant tot el temps). Amb ella van editar un llibre anomenat ¿Dónde estará Lola?, en el qual es recopilaven les experiències viscudes i les hipòtesis entorn de la sargantana.

La mostra va ser tot un èxit i es va omplir amb les famílies de les participants, el personal vinculat amb l'escola, els col·lectius vinculats amb el projecte i les veïnes del barri que passaven per la porta. Va ser molt emocionant sentir la motivació de la xicalla durant tot el procés, i encara es va fer més palesa quan va arribar la part final del projecte. Malgrat la tristesa perquè s'acabara, estaven més il·lusionades que mai.

LA TORRE

de 6 a 12 anys

la vida de barri
que enyorem

EXPLORACIÓ

S'HA PERDUT...

La xicalla del grup de La Torre fa temps que va perdre tota la innocència. Això va ser el primer de què ens adonàrem quan vam arribar al barri i explicàrem que havíem perdut Ringo, el nostre fardatxo. El primer comentari va ser el següent: «Pues ya estará muerto. Lo habrá chafado un coche».

No els va interessar ni gens ni mica. La història, com a molt, ens va servir per a trencar el gel i establir-hi una primera conversa. Tenien entre 10 i 12 anys i, estava clar, gaudien d'una independència anormal si la comparem amb la mobilitat de la xicalla de seua franja d'edat a altres barris. Hi arribaven soles i se n'anaven soles. Flipàvem. O potser no tant, si pensem en com eren les coses dècades enrere.

Es van oblidar del fardatxo ràpidament i vam començar a treballar la seua percepció del barri: com era, quins llocs calia destacar, quins trajectes habituals feien. Va ser molt cridaner que la seua primera resposta fora, directament, una

reflexió. «Aquí no hay nada», va dir S. mentre la resta assentia amb el cap. La visió era bastant crítica. I, durant la primera sessió, en què van representar el barri amb caixes, ja es manifestaren els desitjos del grup, en qüestió de dotacions i infraestructures. A. i L. hi feren un cinema i un museu, elements culturals inexistents ara mateix a La Torre. La resta va centrar-se en el supermercat i el poliesportiu. Després hi van afegir els trajectes que feien amb cintes de colors i quedà clar que es mouen molt pel veïnat.

<<PERO SI AQUÍ NO HAY NADA... BUENO, TENEMOS EL CONSUM.>>

EXPLORACIÓ

En aquesta primera sessió es fa evident com la pandèmia ha transformat no solament les vides de les persones que integren el grup, sinó també el paisatge urbà on viuen. Les conseqüències dels mesos de confinament no tarden a eixir en la conversa.

El grup no és alié als canvis patits i ens conten que hi ha llocs que han desaparegut, com una tenda de mòbils, o d'altres que s'han transformat:

«La Cistella, que ahora no sé cómo se llama, es de otra dueña y ha subido el precio de las chuches».

Però el barri ja estava en procés de reconversió abans que arribara el virus. Després de patir un intent —frustrat, de moment— de gentrificació, La Torre està millorant els accessos i altres infraestructures públiques, com l'escola, que roman tancada perquè s'elimine el sostre d'uralita. Des de fa dos anys la primària del barri és a barracons.

#REFLEXIÓ

No podem extrapolar a aquesta anàlisi preliminar la situació socioeconòmica del grup. Hi ha evidents problemes expressats en situacions i comportaments. De fet, la seua participació en Explora el teu barri ens arriba des d'un projecte d'intervenció socioeducativa que treballa al veïnat. En les primeres sessions advertim i evidenciem una energia que, de vegades, es transforma en actituds violentes, sense arribar a la perillositat.

També som conscients que viuen en un barri de l'extraradi, suficientment pròxim a València per haver patit un intent de gentrificació del qual hi van quedar cadàvers de formigó i solars abandonats. Eixe és el seu paisatge habitual i el gaudeixen amb intensitat i quasi total independència. Tot el barri, tot, els és propi. L'han patejat a fons.

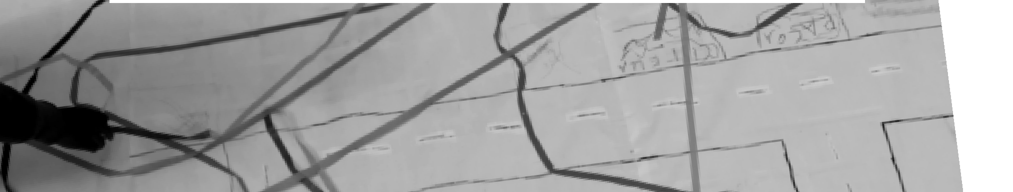

<<EL COLEGIO LO ESTÁN ARREGLANDO. ESTABA VIEJO Y TENÍA POLVO DE ESE TÓXICO. AHORA ESTAMOS EN BARRACONES.>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

Les primeres derives comencen amb la mateixa energia que va exhibir el grup a l'inici. Tenen objectius clars. Per a elles no es tracta de passejar pel barri; volen portar-nos, dirigir-nos, a llocs concrets.

Així és, almenys, amb les rutes inicials, en què hi ha un nivell d'excitació evident per compartir el seu escenari de joc habitual: les cases abandonades.

Primerament ja ens crida l'atenció la seua total autonomia pels carrers. Estan acostumades a recórrer el barri sense presència adulta i, encara que es podria pensar que això és perquè es tracta d'un barri sense perills, cal destacar que hi ha una carretera important que serveix d'eix central i divideix el veïnat en dos parts: la carretera Reial de Madrid. Però això no és res comparat amb la impressió que ens donà la interacció de la xicalla amb els edificis en ruïnes i les famoses cases abandonades. Que hi haguera una tanca metàl·lica per evitar accidents no les intimidà.

No obstant això, no els hi vam permetre entrar. I això va significar una xicoteta frustració: «¿Cómo no vamos a ver lo mejor que tenemos en el barrio?» Les derives,

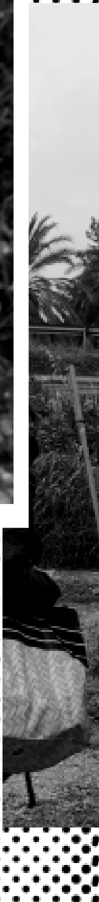

especialment les primeres, estaven molt lligades al caràcter aventurer i juganer del grup: solars, parcs, el camp de futbol... Normalment, el rol dels xics era més actiu i volien liderar els trajectes. Si les xiques volien agafar protagonisme, això acabava en conflicte i calia fer-hi treball de mediació.

Més que d'exploració i investigació, començàvem les rutes amb l'únic propòsit de divertir-nos. L'activitat es duia a terme els dissabtes pel matí, dins del seu horari d'esplargiment, motiu pel qual

també era habitual que els i les participants no hi assistiren de manera contínua, tot i que sí que n'hi havia qui hi anava sempre. Quan vam completar la visita dels seus espais de joc, la motivació del grup va reduir-se i vam decidir pegar-li una volta de cara al procés següent.

Faríem la vinculació com si estiguérem elaborant un treball periodístic d'investigació, amb entrevistes, gravació de vídeo, etc. I va ser una boníssima idea.

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Com que el grup era sorprenentment autònom, els seus espais propis al barri eren pràcticament tots. Bé, amb les seues preferències. Se sentien molt més còmodes pels solars i els llocs més allunyats. Com més allunyat i perillós, més interessant, clar. Especialment si aconseguien una bona història per a contar després.

I sabem de què parlem, perquè abans i durant les derives ens posaven al dia de misteris, històries truculentes i, fins i tot, delictives, que havien viscut a diferents escenaris del barri: l'home que es va suïcidar, el cotxe que s'incendià, el tall a la cama en una de les visites a la casa abandonada, entre d'altres...

A banda dels parcs, especialment «el de la rueda». que els agradava moltíssim, també sentien com a pròpia l'escola en obres. Dos anys sense activitat, però el vincle romania intacte. Un edifici clàssic, relativament gran, que visitaven assíduament per tal de seguir-ne els progressos de la rehabilitació.

No podem dir el mateix dels barracons. La impersonalitat i, especialment, la limitació d'espai no els hi havia deixat cap empremta.

Més enllà d'estos espais, també se sentien lligats a les infraestructures esportives i comercials, d'una manera molt més directa i personal amb els quioscos i el basar, on compraven també de manera autònoma. De les cases on vivien, en canvi, no ens van contar molt. La seua vida transcorria als carrers.

#REFLEXIÓ

Durant les derives, no percebíem especial interés pel component humà. Tampoc pels comerços. Això podria deure's a l'autonomia plena. No necessiten vincular-se al barri mitjançant persones intermediàries i adultes. Per això els referents del grup són els seus iguals. Pel mateix motiu fan servir una nomenclatura pròpia i convinguda per a referir-se als llocs del barri, com ara «el parque de la rueda», «el de los jubilados», «el banco de la casa de la abuela de mi primo», etc.

TEMPLE
BARS

MAPA

Espais propis
1. Casa abandonada
2. Escola en obres
3. Parc de la Roda
4. Escola en barracons
5. Supermercat
6. Discóbolo

Espais nous
7. Sedajazz
8. Els prats

Vinculació humana
9. Una dona del barri
10. El raper
11. L'alcalde

Accions
12. Postals
13. Investigació periodística
14. L'alcaldia
15. La futura piscina?

VINCULACIÓ

El nostre procés de vinculació, és a dir, el de trencar barreres entre el grup i el barri, va començar un poc abans del que estava previst. I de quina manera!

Era bastant difícil trobar un espai amb el qual aquest grup tan actiu no haguera tingut cap connexió. Però el vam trobar i, a més, amb un interessant perfil cultural. I musical!

Sedajazz, la reconeguda escola valenciana de jazz, té les aules al costat, precisament, de les benvolgudes cases abandonades. Ens resultava molt atractiu poder fer una vinculació mitjançant un tipus de música avantpassada del hip-hop, un dels interessos de la part masculina del nostre grup.

Vam concertar-hi una visita que es convertí en un dels esdeveniments més recordats del projecte. Recórrer-ne les instal·lacions, palpar-ne els instruments o admirar el piano blanc va ser un aperitiu del meravellós concert al qual hi vam assistir, al pati, un dia de perfecta primavera.

Abans de començar, A. no s'hi mostrava molt emocionada: «No me gusta el jazz», deia. Tanmateix, en acabar, ens abraçà impactada.

Com no ho havia d'estar després d'escoltar temes del cançoner nord-americà, des de Cole Porter fins a Gershwin, i d'haver participat en algunes cançons?

Vam eixir flotant i conscients d'haver-los deixat una empremta valuosíssima.

VAM CONCERTAR-HI UNA VISITA QUE ES CONVERTÍ EN UN DELS ESDEVENIMENTS MÉS RECORDATS DEL PROJECTE.

VINCULACIÓ

Amb la visita a Sedajazz vam deixar el llistó massa alt. Per això vam fer el colp d'efecte amb la investigació periodística. Amb un grup tan actiu, tot apuntava que podria resultar un èxit. I no imaginàvem fins a quin punt!

Des que vam traure la videocàmera, els seus ulls (i mans) van enfocar-se activament cap a l'objectiu. Per començar, unes consideracions prèvies sobre com apropar-se a la gent, el respecte a la seua intimitat i, per descomptat, com aconseguir el màxim d'informació amb la menor quantitat de preguntes. Van redactar i consensuar les qüestions i van fer una llista dels llocs que volien gravar per tal de completar la seua visió del barri.

El projecte feia una volta important amb la creació d'un producte audiovisual fruit de la seua exploració que, al mateix temps, esdevinguera en factor de vinculació. Perquè es tractava de parlar amb el veïnat. I, com ens vam adonar molt prompte, això no era cap problema. No sentien molta vergonya, es comportaven amb molta cura i respecte i, damunt, hi mostraven molta motivació. Volien entrevistar tothom.

AMB L'ACTIVITAT D'INVESTIGACIÓ PERIODÍSTICA, LA CONNEXIÓ AMB EL COMPONENT HUMÀ DEL BARRI VA EXCLATAR.

Van començar pel fruiter, al poc de creuar el primer carrer. Es barallaven per agafar la càmera, la gravadora, per fer les preguntes o el registre de preses, però hi respectaven les decisions així com els torns establerts perquè l'activitat els resultava massa estimulant per arriscar-hi la seua participació.

Hi van fer moltíssimes entrevistes: a usuàries dels parcs, a gent a les terrasses (entre la qual hi havia el pare de S.) i també l'alcalde, a qui van cosir a preguntes, moltes de les quals van improvisar.

Els interessava molt conéixer de primera mà el futur del barri. Quines instal·lacions hi estaven planificades, si hi havia prevista la construcció d'un centre comercial, per a quan estarien els nous accessos per a vianants i ciclistes i, sobretot, quan podrien tornar a l'escola. Escoltar-les intervenir era molt gratificant.

També van tindre l'oportunitat de parlar amb una dona major nascuda al barri perquè els fera un retrat de com era La Torre abans. Estaven bocabadades, especialment quan va explicar que antigament el nou llit del Túria no existia o que tenien un cinema. Això va transfigurar momentàniament el seu concepte espacial del barri.

#REFLEXIÓ

Amb l'activitat d'investigació periodística, la connexió amb el component humà —que havíem trobat a faltar abans— va esclatar. Al principi hi havia més interés per ficar-se en el paper de la premsa, com un joc simbòlic, que per obtindre un material valuós sobre el seu barri. Però això canvià sessió rere sessió. Van acabar implicadíssimes i això significà l'èxit de la fase de vinculació. Més que espais nous, que ja hem comentat que hi eren escassos, el seu procés va teixir vincles nous amb les persones que viuen o fan servir el seu barri. Les diferents perspectives i opinions —des de les menys favorables i crítiques fins a les més optimistes i complaents— ajudaren el grup a tindre una visió més àmplia i valorar aspectes sobre els quals abans no havien tingut ocasió de reflexionar. Un dels que més ressò va tindre va ser el del concepte de «barri com un poble, com els d'abans» i també el de la importància de viure en una comunitat on les persones es coneixen i interactuen. Fins que van escoltar això probablement no eren conscients de la singularitat del teixit social de La Torre, més propi d'altres èpoques.

VINCULACIÓ

Una altra de les activitats de vinculació que, a priori, ens podia funcionar bé era la invitació a fer una sessió amb un raper del barri. Com ja havíem advertit abans, dins del grup hi havia interés per aquest tipus de música. Eren habitual els frasejos i les rimes durant les derives, encara que de vegades enfilaven uns paranys verbalment agressius. Per això vam contactar amb MichelÁngelo, que va vindre encantat a parlar amb la xicalla.

Després d'accedir a contestar les habituals preguntes per a la investigació periodística del barri, vam viure una exhibició de hip-hop emocionant i plena consells per a rapejar. I tot amb molta implicació social, perquè tant en el seu discurs com en les improvisacions que hi va fer, hi havia reflexions interessants per a la xicalla, com ara la recomanació d'evitar rimes violentes i apostar més pels sentiments.

També ens parlà de la importància històrica del hip-hop per a reivindicar la cultura dels barris deprimits i la seua gent, així com la seua tasca encomiable com a via d'escapament per a persones en risc d'exclusió social.

<<SI DE VERDAD QUERÉIS IMPACTAR AL OYENTE, HABLADLE DE SENTIMIENTOS, ABRÍOS, NO SEÁIS AGRESIVOS>>

#REFLEXIÓ

La sessió va resultar bastant positiva, especialment pel reforç ideològic sobre les actituds i expressions violentes que ens va oferir el raper i que vam agrair profundament, per ser una figura objecte d'admiració.

Malauradament, no vam aconseguir connectar amb les xiques del grup, que van mostrar determinat nivell de desinterés per l'actuació.

ACCIÓ

Encara que una bona part de la investigació era alhora acció de carrer, en què fèiem partícip de l'exploració el veïnat, també hi vam posar en marxa un parell d'accions més concretes.

La primera va ser comuna a la resta del projecte i consistia a elaborar targetes postals i després enviar-les. Una amb la visió actual del barri i l'altra amb la del futur. Aquesta última ens va deixar reflexions molt divertides i desitjos fantàstics... Com en el cas de F., que escrigué que volia manar al barri, o A., que traslladà la seua petició de futur a la banda de Sedajazz amb un emotiu «que consigan su sueño», prova evident que el vincle amb aquest espai nou s'havia enfortit.

La segona d'aquestes accions va sorgir durant una de les derives. Davant d'un solar, imaginaren com omplir-lo i la resposta unànime va ser: «amb una piscina!».

Després d'això, la piscina va estar molt present en les

converses i vam decidir fer-ne una petició popular, amb reivindicació inclosa, pel barri. El que no esperàvem és que la poguérem fer conjuntament amb el grup de les majors. Amb banyadors, tovalloles i flotadors i al crit de «¿Qué queremos? ¡Piscina en La Torre!» vam muntar un espectacle divertidíssim en què la il·lusió per que això es fera realitat ens guiava; fins i tot a les persones més escèptiques, que en qüestionaven la repercussió. Aquesta va ser una bona oportunitat per a ensenyar-los que hi ha una força real mitjançant l'activisme i que per aconseguir alguna cosa el primer que s'ha de fer és alçar-se de la cadira.

<<¿QUÉ QUEREMOS? ¡PISCINA EN LA TORRE!.>>

MOSTRA

Hi havia ambient festiu el dia de la mostra. No es tractava tant d'admirar el treball fet com de celebrar-lo. Més paregut a un esdeveniment familiar. I això ens resultà peculiar. El muntatge del vídeo final, la col·locació de les fotos i de la resta de l'exposició la van dur a terme amb molta motivació i sense barallar-se. Això ens va omplir d'orgull, clar.

Després de rebre les famílies i de participar en l'Street Escape dels majors, vam esmorzar conjuntament. Tot era una festa. En les cares de les famílies es veia l'agraïment sincer de qui sap les necessitats d'atenció i cultura que precisa la seua prole. Hi vam sentir enveja. I molta. El veïnat és una pinya. La seua integració, el seu goig cridaner, les declaracions d'afecte constants... difícilment es veuran a altres barris més cèntrics de la ciutat. Les persones es vinculen, comparteixen i gaudeixen més com a tribu que com a veïnat. Ja no vivim així. La Torre, definitivament, és el tipus de barri que enyorem.

LA TORRE

de 12 a 18 anys

Un joc és una cosa seriosa; reivindiquem les nostres idees mitjançant un street escape comunitari!

EXPLORACIÓ

PRIMERA DERIVA...

Raboses, cartògrafes i rastrejadores
Quina és la millor manera d'explicar com es fa un street escape*? Doncs, òbviament, fer-ne un. Però qui érem nosaltres per a proposar-ne un en un territori que quasi no coneixíem? Clarament, no érem les persones que havien de donar forma a aquest primer intent, sinó elles. Així va començar el joc.

La premissa va ser que es convertiren en un ramat de raboses i en un grup de rastrejadores. El grup de raboses havia de moure's pel barri de manera inconscient, com els anomenats flâneurs feien les derives. Com deia Guy Debord, bàsicament consistia a dur a terme una deriva urbana a la recerca de situacions, deixant-se portar simplement pel plaer i les emocions. S'hi havien de moure per instints. Vam donar cinc minuts per rabosa, cadascuna havia de parar en un punt i, mentrestant, una cartògrafa del grup en dibuixaria el transcurs

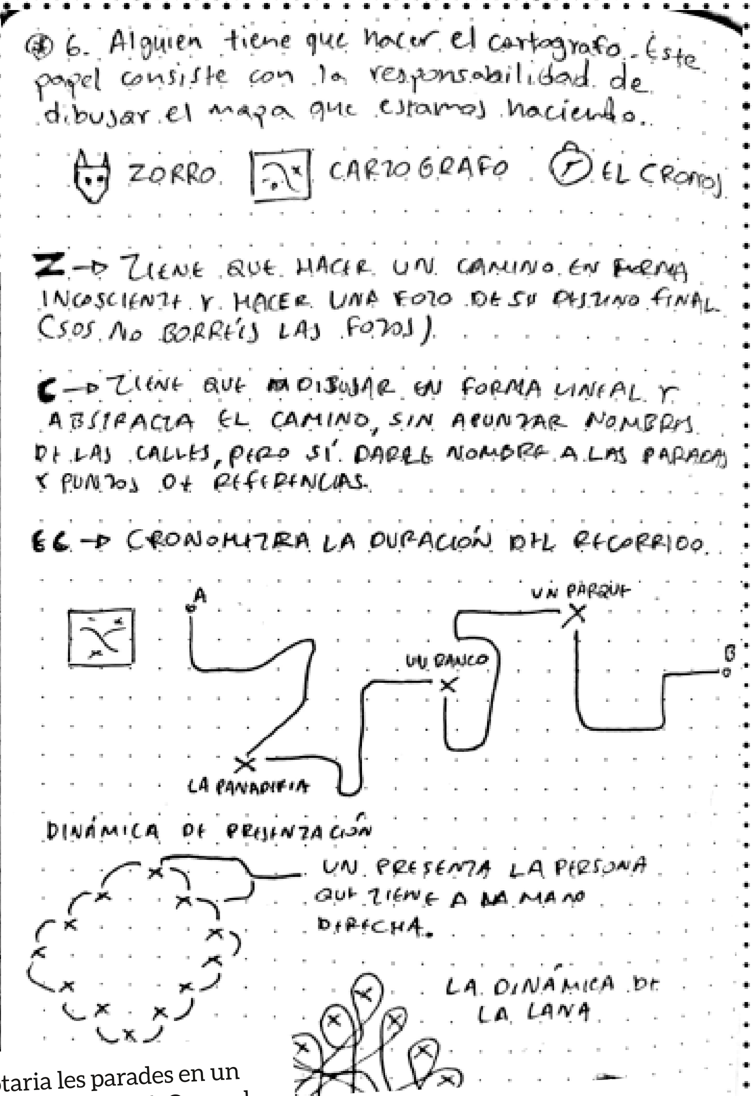

i n'anotaria les parades en un quadern d'exploració. Quan el primer grup de raboses arribara a la seua destinació final, havia d'avisar les rastrejadores perquè començaren la seua cerca. Com? Amb walkie-talkies, preguntant punts de referència pels quals pogueren haver passat, fins a trobar-les i intercanviar papers, de manera que es convertien en un nou ramat de raboses.

Per què es van parar en uns llocs i no en altres en aquest passeig inconscient? Una qüestió que vam anar descobrint a poc a poc, a mesura que avançaven les sessions.

*joc de pistes. Una mena d'escape room, però a l'espai públic.

EXPLORACIÓ

L'horta és el millor lloc per a amagar-se
Amb les derives vam visitar espais sense un ús predeterminat, com ara descampats o edificis en construcció (o abandonats). També parcs, especialment l'espai de Sociópolis, i altres llocs on fer esport, com el camp de futbol del Discóbolo o les pistes de bàsquet, on, ens expliquen, moltes vegades no juguen, però «sempre hi ha gent amb qui trobar-se».

Anomenen un lloc on queden sovint, encara que fa poc que existeix, i que han batejat amb el nom «Paredes», un gran mural de l'artista Elías Taño que anuncia «La perifèria al cor» i que està a prop de l'escola vella, que també apareix en el nostre mapa, allà on moltes van estudiar abans d'anar a l'institut al qual arriben creuant el pont cap a Sant Marcel·lí. De l'escola també ens conten que els agradava molt perquè «tenia una biblioteca amb coixins i un pati molt gran, encara que es va inundar i vam haver d'anar als barracons».

Així mateix, hi apareixen dos espais naturals diferents, com ara «Palmeres», una zona cimentada amb bancs, bastant aïllada, que sovint converteixen en sala de ball, i el xicotet tros d'horta que fa memòria del passat agrícola del barri.

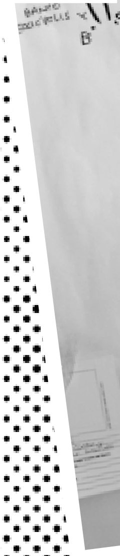

#REFLEXIÓ

Per mitjà del joc, la jovenalla ens va compartir moltes històries que ens van fer sentir part d'aquest territori. El grup coneix perfectament el seu barri, es nota que viu molt el carrer. Probablement, afecta que el barri és xicotet i elles ja són grans per anar a soles. També, possiblement, suma que no hi ha massa propostes creades expressament per a elles, així que elles mateixes s'han creat del «no-res» els seus espais propis com ara descampats, espais aïllats o racons tranquils. Fins i tot han expandit el seu territori més enllà del pont, fins a Sant Marcel·lí, on van a l'institut, que es converteix en una «illa annexa» en el seu mapa, allà on trobar més intimitat.

<<ACÍ ENS CONEIX TOT EL MÓN I NO PODEM FER COSES QUE NO SIGUEN... JA SAPS>>

EXPLORACIÓ

Es Busca...

Es busca la torre de La Torre!
Quan pensem què és allò important d'un lloc, tendim a referir-nos a fets històrics que hi han ocorregut, a espais que estan marcats en els mapes tradicionals per algun tipus de valor patrimonial, allò que sovint apareix en la primera cerca sobre un lloc... En el cas de La Torre, podria ser rellevant la torre que dona nom a La Torre. Però per a qui és important això? Preguntant al grup vam descobrir que no hi havia consens sobre la torre de què parlàvem: «És la ximenera, perquè la vaig veure en un mercat de Nadal dins d'una bola de neu!», «No, eixa no és!».

Així, hi va aparéixer un objectiu nou. Aquest no era tant resoldre'n el misteri sinó eixir al carrer per tal de relacionar-se amb la gent amb què normalment el grup no té tant de contacte: les persones grans del barri, les veïnes més veteranes de la zona, les botigueres... I així podien aprofitar per a preguntar-los altres històries que hagueren viscut o conegueren.

El nostre equip d'investigació estava format per una gravadora de so per a enregistrar-ne les veus i la càmera del mòbil per tal de fotografiar totes aquelles torres susceptibles de ser l'anomenada. Això ens va ajudar a mirar l'entorn amb més cura, amb ulls que miren per primera vegada i se sorprenen del que veuen. El grup va començar a fixar-se en espais que sempre hi havien

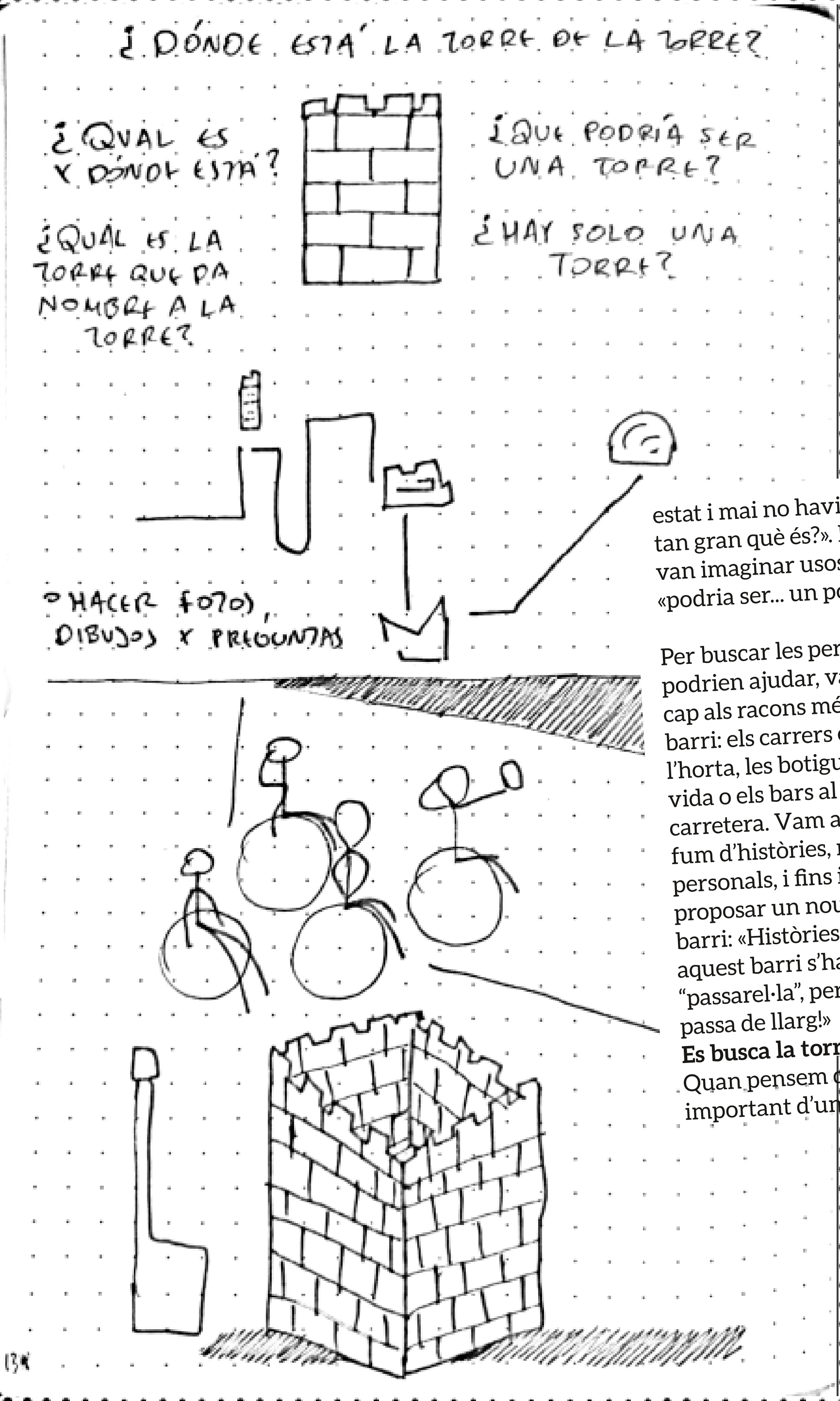

estat i mai no havia vist: «Això tan gran què és?». Fins i tot se'n van imaginar usos possibles: «podria ser... un poliesportiu!».

Per buscar les persones que ens podrien ajudar, vam caminar cap als racons més antics del barri: els carrers empedrats, l'horta, les botigues de tota la vida o els bars al costat de la carretera. Vam arreplegar un fum d'històries, moltes de personals, i fins i tot ens van proposar un nou nom per al barri: «Històries no sé, però aquest barri s'hauria de dir "passarel·la", perquè tothom passa de llarg!»

Es busca la torre de La Torre!
Quan pensem què és allò important d'un lloc, tendim a

EXPLORACIÓ

ESPAIS PROPIS

Després d'uns dies d'exploració i vivències al barri, ens ha canviat la imatge que en teníem. Per a algú que hi entra per primera vegada des de la V-30, sorprenen les enormes finques de ciment de Sociópolis, que es poden veure des d'un quilòmetre de distància. No obstant això, aquesta és la mirada parcial d'algú que no té una relació pròxima i constant amb el territori. «Jo visc en l'edifici alt, a mi m'agrada, hi entra molta llum», ens diuen.

La personalitat del barri és un procés en canvi constant, fins i tot en construcció. Ha passat de ser un poble d'horta a viure diferents projectes urbanístics, però sobretot és una suma de moltes històries i vivències. El grup hi troba els seus espais d'una manera molt autònoma i creativa, encara que siga perquè no hi té un altre remei i encara que incloga grans trajectes, ja que es relacionen en ambdues bandes del riu. El seu món no és només l'institut i el parc de la Rambleta, a Sant Marcel·lí, on solen quedar, però tampoc no ho és únicament La Torre amb «Palmeres», «Paredes», els bancs de Sociópolis o els racons amagats per l'horta darrere del camp de futbol del Discóbolo. Són els dos territoris i més enllà, perquè, a vegades, se'ls queden xicotets: «Quan anirem a València?».

MAPA

CV-400
V-30
CV-30
V-30
Calle de Joan Miró
Calle de Joan M
Carretera de Alba
Carretera de Alba
Carretera de Alba
Bankia
Avenida Real de Madrid
Biblioteca Municipal
Joan Chirat
i Salrí
Calle de Hellín
Calle del Pintor Ismael Blat
Calle del Castillo de Cullera
Calle del Castillo de Cullera
Avenida Real de Madrid
Real de Madrid
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
12
13
14
15

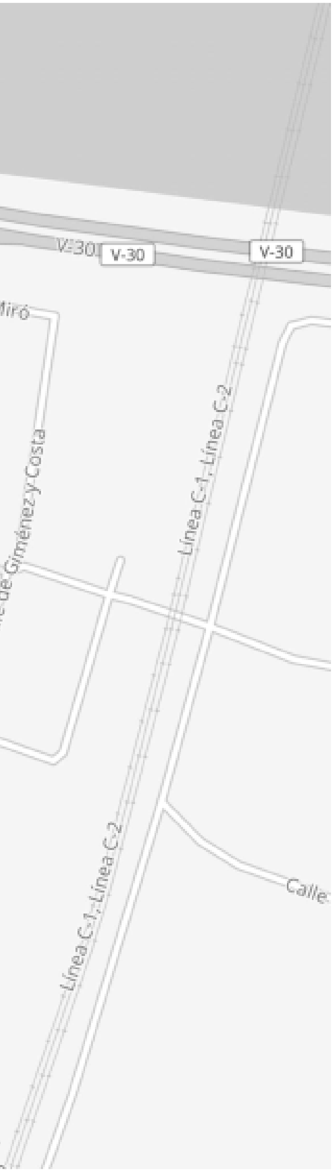

Primera Deriva
Espais propis

1. Les parets
2. Els edificis en construcció
3. El parc de Sociopólis
4. La Biblioteca de La Torre
5. El passeig
6. El parc
7. L'horta

Street Escape Grup Groc

8. Mostra
9. Sedajazz
10. L'antiga escola
11. L'antic cinema

Street Escape Grup Rosa

12. Les palmeres
13. La nova escola
14. El pont nou
15. Les festes populars

VINCULACIÓ

Durant les primeres exploracions, es va manifestar que un territori inclou tant espais físics com persones que els habiten. En aquesta fase vam ampliar la cartografia del grup amb altres perspectives de veïnes i agents del barri.

Cada participant va afegir al mapa espais nous o altres persones conegudes. Hi van aparéixer el parc de la Mitja lluna, els horts urbans o el col·legi nou, del qual ens diuen: «m'agrada menys que el vell, però té aire condicionat (...) i hi ha una profe que em va ajudar molt», la qual cosa ens reafirma la necessitat d'incloure-hi les habitants. Les vam convidar a vindre i finalment Sandra, una amiga d'una participant «que balla molt bé», s'hi va animar. Amb ella vam viure un ús propi de l'espai, que dona valor a allò que viuen en la quotidianitat. Vam fer coreografies a «Palmeres».

Per la nostra part, donat el mapatge previ de recursos culturals del barri, coneixíem

que Sedajazz tenia seu en una alqueria de la zona. Hi vam concertar una visita i vam gaudir d'un assaig del Teen Jazz Ensemble. Va ser interessant que el grup descobrira altres adolescents amb inquietuds i maneres de viure més o menys diferents. L'atenció que van posar a escoltar-los va ser emocionant. Vam acabar la sessió amb la sensació que un lloc que era desconegut la setmana passada podia convertir-se en propi aquesta.

«EL MEU PARE TÉ UN BAR, ALLÍ SOL ANAR CARMEN, LA PROFE DE LITERATURA, QUE SAP MOLTES COSES.»

MECANISMES DE JOC

<<El barri és molt avorrit, podríem fer unes festes populars i que s'hi ajuntara la gent>>

El millor aprenentatge és el que passa pel cos, el que s'experimenta

Alhora que coneixíem les experiències i opinions d'altres persones del veïnat, el grup estava decidit a explicar les seues muntant un street escape pel barri. Però encara volíem aprofundir en els seus pensaments i reivindicacions mentre els mostràvem possibles mecanismes de joc. Per a això, els en vam proposar un de nou, de pistes, que ens en donara més informació. De la cartografia comuna vam seleccionar diferents espais del barri on ocorrerien les proves. Els edificis en construcció, els descampats, l'antic safareig de cotxes, els horts urbans, etc. Durant el joc, van arribar fins a tots per mitjà de diverses pistes com ara fotos del detall d'un espai, codis QR, coordenades, etc.

Als llocs que estaven buits hi havien de fer propostes: una piscina per al barri, que es va convertir en la reivindicació principal, secundada per totes les participants; una gran font; un gimnàs; un poliesportiu, o un centre comercial. També hi van definir com veuen el seu barri per mitjà de paraules que escrivien seleccionant les lletres dels grafits dels edificis en construcció. Lleig, agressiu, natural o avorrit, en van ser algunes.

Pels carrers van ampliar la cerca d'opinions entrevistant passejants: «A mi m'agrada perquè és com un poble, a propet de la ciutat», «Jo formava part de l'associació del veïnat, hem aconseguit moltes coses, com aquesta pista de bàsquet, abans no hi havia res d'això» o «A mi m'agradava per la tranquil·litat... ara potser no m'agrada com l'han deixat d'abandonat».

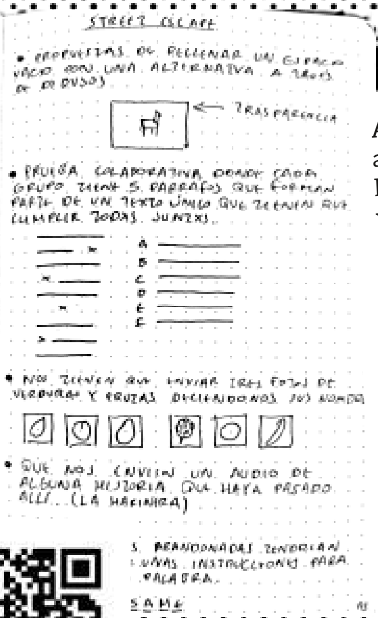

Als horts urbans van connectar amb el passat del barri i van haver de reconéixer-hi certes verdures. De pas, vam parlar amb la gent, que els van descobrir que algunes flors es mengen o que els caragols avellanencs funcionen com a esquer per als peixos…

Les primeres a arribar al final amb menys pistes van guanyar el cap de rabosa. La careta d'aquell animal que ens havia servit de referència el primer dia per tal de moure'ns a través d'impulsos. Pensàvem que el temps aniria en la nostra contra, però amb la visita als horts i parlant amb la gent, el temps se'ns va aturar... Guanyar no era tan important.

#REFLEXIÓ

Durant la fase de vinculació, el grup es va relacionar amb persones de diferents edats, costums i cultures. Això els va donar una visió plural de La Torre. El que algunes veïnes més valoraven, per exemple la tranquil·litat del xicotet entramat del barri, arribava a ser tot el contrari per a algunes participants, és a dir, un rotllo. L'experiència del barri és molt diferent segons com i qui l'habita i també segons en quin context s'emmarque. Algunes veïnes ens van parlar de l'antic cinema i també dels jocs que es feien durant les antigues festes tradicionals, en què la jovenalla s'ajuntava i feia prova d'enginy i valentia, mentre que els i les joves d'ara viuen una situació actual on les trobades i els esdeveniments han quedat molt reduïts.

D'altra banda, junt amb les persones i els projectes coneguts, van poder descobrir possibilitats noves que els podien interessar, com ara ajudar als horts urbans els dies de reg, tornar a donar impuls a l'associació del veïnat (ara extinta) o formar part d'un col·lectiu de música jazz. Opcions que van ampliar la seua mirada i la van obrir a noves experiències i maneres de viure un mateix territori.

ACCIÓ

En aquesta fase ens vam posar mans a l'obra. Volíem recuperar totes les informacions i reflexions que havien sorgit fins aleshores per tal de començar a visibilitzar-les. La proposta, per començar, va ser donar forma a la seua imatge del barri per a la qual cosa van dissenyar una postal de La Torre. Aquesta havia d'estar basada en les seues experiències, en la informació que havien conegut i en noves propostes de millora, i se n'havia d'evitar una visió idealitzada. Havien d'elaborar una postal que despertara el pensament crític. D'aquesta manera, vam fer un collage: vam agafar tisores, cola, retoladors i una muntanya de periòdics i vam plasmar tot el que ens semblava interessant amb una acció d'art postal. Una vegada ja fetes, vam buscar una bústia de correus i les vam enviar a l'Ajuntament. Algunes de les propostes que van eixir van ser un mercadet de roba, wifi gratuïta, carril per a bicis i servei de Valenbisi, un gimnàs, festes populars de La Torre, un parc juvenil (skate o parkour park)... i, per golejada, la més repetida va ser la demanda

d'una piscina pública i gratuïta. Mentre ens n'arribava la resposta, vam aprofitar les ganes que tenien de fer-se escoltar i vam idear conjuntament accions més directes, als carrers. La primera va sorgir després que ens compartiren una experiència de la seua infància, quan feien cabanyes amb canyes en un dels parcs més antics del barri, el que queda dins del bloc d'habitatges grocs on moltes viuen. Allà venien joguets a les veïnes per tal de traure'n diners. Així vam buscar canyes (ara ja més difícil de trobar) i vam tornar construir un refugi.

Ens van dir que ja eren majors, però que «en realitat, ens encanta jugar». Així, vam decidir reconvertir aquesta experiència en un pícnic reivindicatiu. Vam crear pancartes amb missatges i les vam penjar dels arbres. Des de les finestres dels balcons ja es van establir algunes converses. Després, van decidir començar una recollida de signatures, així podrien arribar a més gent. I va funcionar. Van descobrir que molta gent estava d'acord amb les seues idees.

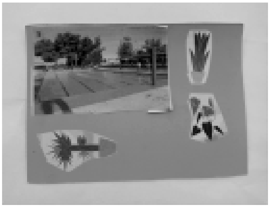

<<SEGUR QUE NO ENS HI FAN CAS... PERÒ, BÉ, PODEM INTENTAR-HO>>

ACCIÓ

Es van sentir còmodes amb les accions performatives. Per això vam decidir que l'street escape mostraria totes les reivindicacions que havien sorgit d'una manera vivencial, proposant a la gent alguna acció a fer sense haver-la d'explicar massa. Vam fer una llista amb les reivindicacions, els espais on s'esdevindrien, les pistes que donaríem per arribar-hi i les proves que haurien de superar (jeroglífics, trencaclosques, missatges amagats, etc.).

D'aquesta selecció va sorgir el següent: reclamar una piscina al descampat prop de l'escola nova vestint les participants amb complements estiuencs; activar la idea d'un mercat de roba, verdures i fruites en «Palmeres» fotografiant alguns productes dels horts urbans que hi ha al costat; demanar un cinema al mateix lloc on havia existit reproduint amb el cos alguns cartells de pel·lícules que s'hi van projectar; recordar l'escola vella deixant missatges a la porta; dibuixar amb guix el trajecte d'un futur carril bici; generar un parkour park efímer a Sociópolis, i jugar a superar un circuit o tornar a viure unes festes populars amb un esmorzar «de pa i porta» a la plaça.

«VOLEM CONTINUAR JUGANT... PERÒ A ALGUNA COSA MÉS INTERESSANT»

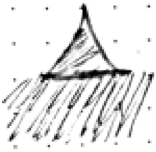

LAS CABAÑAS REIVINDICATIVAS

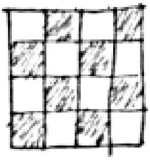

PICNIC REIVINDICATIVO

POR UNA PISCINA PÚBLICA GRATUITA Y LAICA

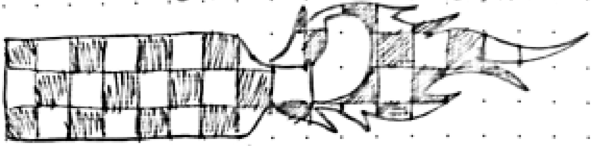

- TELAS
- CUERDAS
-

DISEÑO DEL STREET ESCAPE.

PONER ENCIMA DE LA MESA TODAS
AS PANCARTAS Y SE REPARTEN

DIVIDIR LOS GRUPOS

~~ELEGIR~~ CADA GRUPO BUSCA COMO MÍNIMO
RES ESPACIOS RELACIONADOS CON SUS
REIVINDICACIONES.

COLGAR EL MAPA Y ENCONTRAR LOS ESPACIOS
CCIONADOS ANTERIORMENTE DIRECTAMENTE
N EL MAPA.

MOSTRA

La mostra es va fer a l'edifici de l'Alcaldia de La Torre i va consistir en una xicoteta exposició junt amb l'altre grup de menudes que feien el projecte al barri, a més de l'activació de l'street escape. L'exposició va ser interessant per visibilitzar-ne el procés a les famílies i persones interessades i també per descobrir en gran part el que havien estant fent les companyes de primària. Quant a l'street escape, vam tindre dubtes de si havien arribat les reivindicacions a la gent externa al procés més enllà que els i les joves hagueren superat un joc de pistes. Aquesta inquietud es va aclarir en la prova final, a la plaça de l'Església. Hi vam reviure unes festes populars esmorzant juntes totes les participants. Un moment informal en què, amb naturalitat, van florir converses relacionades amb tot el que s'havia experimentat, de manera inconscient, mitjançant el joc anterior.